

'Én ndaà-là Nainá xi kjoa ts'e Cristo koni s'ín kiskiì San Mateo

*Xità jchínga-là Jesucristo
(Lucas 3:23-38)*

¹ Jè xojon xi oxkit'aà 'ín-là nà'èn-jchá kjiin-là Jesucristo, xi yà inchrobàt'aà-ne tje-là David kò ts'e Abraham.

² Jè Abraham, jè komà nà'èn-là xi Isaac ki'mì; kò jè Isaac, jè komà nà'èn-là xi Jacob ki'mì; kò jè Jacob, jè komà nà'èn-là xi Judá ki'mì, kò jñà xità 'ndse.

³ Judá, jè komà nà'èn-là xi Fares kò Zara ki'mì. Kò jè nea-là, Tamar ki'mì. Jè Fares, jè komà nà'èn-là xi Esrom ki'mì; kò jè Esrom, jè komà nà'èn-là xi Aram ki'mì; ⁴ kò jè Aram, jè komà nà'èn-là xi Aminadab ki'mì; kò jè Aminadab, jè komà nà'èn-là xi Naasón ki'mì; kò jè Naasón, jè komà nà'èn-là xi Salmón ki'mì; ⁵ kò jè Salmón, jè komà nà'èn-là xi Booz ki'mì; kò jè nea-là Booz, Rahab ki'mì. Kò jè Booz, jè komà nà'èn-là xi Obed ki'mì; kò jè nea-là Obed, Rut ki'mì. Kò jè Obed, jè komà nà'èn-là xi Isaí ki'mì; ⁶ kò jè Isaí, jè komà nà'èn-là xi David ki'mì xi xitaxá ítjòn tsibijna; koa jè David, jè komà nà'èn-là xi Salomón ki'mì; kò jè nea-là Salomón, jè xi komà chjoón-là Urías nga sa ítjòn.

⁷ Jè Salomón, jè komà nà'èn-là xi Roboam ki'mì; kò jè Roboam, jè komà nà'èn-là xi Abías ki'mì; kò jè Abías, jè komà nà'èn-là xi Asa ki'mì; ⁸ kò jè Asa, jè komà nà'èn-là xi Josafat ki'mì; kò jè

Josafat, jè komà nà'èn-là xi Joram ki'mì; kò jè Joram, jè komà nà'èn-là xi Uzías ki'mì; ⁹ kò jè Uzías, jè komà nà'èn-là xi Jotam ki'mì; kò jè Jotam, jè komà nà'èn-là xi Acáz ki'mì; kò jè Acáz, jè komà nà'èn-là xi Ezequías ki'mì; ¹⁰ kò jè Ezequías, jè komà nà'èn-là xi Manasés ki'mì; kò jè Manasés, jè komà nà'èn-là xi Amón ki'mì; kò jè Amón, jè komà nà'èn-là xi Josías ki'mì; ¹¹ kò jè Josías, jè komà nà'èn-là xi Jeconías ki'mì, kò jñà x̄it̄a 'ndse, k'e nga kīkò k̄jò'in x̄it̄a Israel ján ì'nde ñánda 'mì Babilonia.

¹² Xi komà iskan k'e nga jye kīkò k̄jò'in x̄it̄a ján Babilonia, jè Jeconías, jè komà nà'èn-là xi Salatiel ki'mì; kò jè Salatiel, jè komà nà'èn-là xi Zorobabel ki'mì; ¹³ jè Zorobabel, jè komà nà'èn-là xi Abiud ki'mì; kò jè Abiud, jè komà nà'èn-là xi Eliaquim ki'mì; kò jè Eliaquim, jè komà nà'èn-là xi Azor ki'mì; ¹⁴ kò jè Azor, jè komà nà'èn-là xi Sadoc ki'mì; kò jè Sadoc, jè komà nà'èn-là xi Aquim ki'mì; kò jè Aquim, jè komà nà'èn-là xi Eliud ki'mì; ¹⁵ kò jè Eliud, jè komà nà'èn-là xi Eleazar ki'mì; kò jè Eleazar, jè komà nà'èn-là xi Matán ki'mì; kò jè Matán, jè komà nà'èn-là xi Jacob ki'mì; ¹⁶ kò jè Jacob, jè komà nà'èn-là José. Kò José, jè xi x̄in-là komà María; kò jè María, nea-láá komà Jesús xi Cristo, [x̄it̄a xi xó kisikasén-ne Nainá].

¹⁷ Ngats'ìi x̄it̄a jchínga-là Jesús, teñijòn skò ma-ne xi inchrobàt'aà-ne ts'e Abraham skanda David. Kò jñà x̄it̄a jchínga-là Jesús xi inchrobàt'aà-ne ts'e David skanda k'e nga kīkò k̄jò'in jñà x̄it̄a Israel ján ì'nde ñánda 'mì Babilonia, t̄ikoáá teñijòn skò ma-ne. Kò nguì teñijòn skò ma-ne skanda k'e kits'ìin xi Cristo, [x̄it̄a xi xó kisikasén-ne Nainá].

*Kii komà k'e nga kits'iìn Jesucristo
(Lucas 2:1-7)*

¹⁸ K'e nga kits'iìn Jesucristo kiís'ín komà: María xi nea-la Jesús kò José jñà títsajna'ñó-la xíkjín nga kixan. K'e nga tikj'eè bitsajnakò xíkjín, María ki'ya-la nga ki'ndí 'ya xi it'aà ts'e nga'ñó-la Inima Tsjeè-la Nainá. ¹⁹ José, xi x'in-la komà, nga xita kixi-né, majin-la nga kjosobà tsjá-la jè María, kisikítsjeèn nga tà sùikíjna-ne chjoón jè, kò mì yá xita kji'nchré. ²⁰ K'e nga k'oas'ín tísíkítsjeèn jñà kjoa koi, jngòò àkjale-la Nainá tsohókò inga nijñá. Kitsò-la:

—José, xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la David, ki tsakjoón-jèn nga bijnakoi María xi chjoón-lè komà, jè ki'ndí xi 'ya, nga'ñó ts'e Inima Tsjeè-la Nainá-né. ²¹ S'eé jngòò-la ki'ndí x'in, kò 'ín-la Jesús k'oín. Koií k'oas'ín k'oín-ne nga jè kochrjetjì naxandá-la xi kjoa ts'e jé-la.

²² Ngats'iì kjoa koi, k'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Nainá xi it'aà ts'e xita xi kiìchja ngajo-la Nainá kjòtseé nga kitsò:

²³ Jngòò chjoón xongó, ki'ndí k'oa kò k'oeè jngòò ki'ndí x'in

xi Emanuel k'oín 'ín-la.

Jè 'ín xi Emanuel tsò, Nainá tíjnakò-ná tsòyaá-ne.

²⁴ K'e nga jaá-la José, k'oaá s'ín kis'iìn koni s'ín kitsò-la àkjale-la Nainá, kiskoétjò María kò chixàn-kò. ²⁵ Tanga mìkiì tsoyijòkò xíkjín skanda k'e-né nga kits'iìn ki'ndítjòn-la María. Kò k'oaá s'ín tsibít'aà 'ín-la nga Jesús ki'mì.

2

Kiís'ín komà nga ijchò katsejèn-la Jesús jñà xità xi 'ńó t́jín-la kjoachjine

¹ Jesús kits'iin ya naxandá xi 'mì Belén, nangui xi chja-ne Judea, k'e nga xitaxá ítjòn t́jna xi 'mì Herodes ya i'nde jè. Ijchò ján Jerusalén, xi naxandá sko-la Judea, xità xi 'ńó t́jín-la kjoachjine, xi inchrobà-ne ñánda bitjokàtji-ne ts'oi ² nga kjònangui. Kitsò:

—¿Ñánda t́jna xitaxá ítjòn-la ts'e xità judío xi jye kits'iin? Ki'yaá jngoò-jen ni'ño ján ñánda bitjokàtji-ne ts'oi xi tsakó nga jye kits'iin. Kò ngajen koií xá kjoì-najen nga jchaxkón-jen.

³ K'e nga kii'nchré Herodes xi xitaxá ítjòn t́jna, tà kitsakjòn-né kò ngats'iì xità naxandá Jerusalén. ⁴ Jè xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes, kiìchja-la ngats'iì xità sko-la no'miì kò xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés; kiskònangui-la ñánda jts'ín xi Cristo, [jè xità xi xó s̀ìikasén-ne Nainá]. ⁵ Jñà xità koi kitsò-la:

—Yaá Belén, naxandá xi chja-ne Judea. K'oaá s'ín tíchja xojòn xi kiskii jñà xità xi kiìchja ngajo-la Nainá nga kitsò:

⁶ Jñò xi xità Belén 'mì-nò, xi nangui Judá nokjoà-nò,
ngásòn chjí-la naxandá-nò koni jñà naxandá ítjòn-la nangui Judá,
nga yaá kitjoiin jngoò xitaxá ítjòn xi s̀ìkinda naxandá-na Israel.

⁷ Jè xitaxá ítjòn xi 'mì Herodes, kiìchja'ma-la jñà xità xi 'ńó t́jín-la kjochjine nga kiskònangui-la mé

nachrjein-ne nga kijtsee ni'ño. ⁸ K'eé kisìkasén ján Belén; kitsò-la:

—Tanguió ján, koa ndaà chjinanguio xi it'aà ts'e ki'ndí jè. K'e nga sakò-nò, tiki'nchré-ná mé-ne tikoá kjián katsejèn-la nga skoexkoán koa jeya siikíjna.

⁹ K'e nga jye kiì'nchré xita xi 'ño tjín-la kjoachjine koni s'ín kitsò Herodes, k'eé kiì xita koi kò jè ni'ño xi kijtsee ñánda bitjokàtji-ne ts'oi k'oaá s'ín kiì ítjòn-la skanda ijchò ñánda tjína ki'ndí jè, kò yaá tsasíjna jè ni'ño. ¹⁰ Jña xita xi 'ño tjín-la kjoachjine k'e nga kijtsee ni'ño jè, taxki tsjaá komà-la. ¹¹ K'e nga jahas'en ni'ya jña xita koi, kijtsee ki'ndí kò nea-la María. K'eé chincha-xkó'nchit'aà-la jè ki'ndí kò kijtseexon; jeya kisikíjna. Ikjoàn kiskix'a kaxa-la kò kitsjaà-la ton oro, kò chrjóngó-la Nainá kò xkiì xi 'ño ndaà jne xi 'mì mirra. ¹² Nga komà iskan kits'ì-la nijña xita xi 'ño tjín-la kjoachjine nga mì tì k'oaá s'ín ndiyá kjoì-ne ñánda tjína Herodes. Xìn ndiyá kiì-ne nangui-la.

K'e nga jña xita jchinga-la Jesús kiìko ján nangui Egipto

¹³ K'e nga jye kiì-ne jña xita xi 'ño tjín-la kjoachjine, jngòò àkjale-la Nainá kisiniñá-la José, kitsò-la:

—Tisítjiiin; chjoí jè ki'ndí kò nea-la; t'in ján nangui Egipto; yaá tjini skanda k'e 'an koaxán-lè. Nga jè Herodes xi xitaxá ítjòn tjína, kohótsji ki'ndí jè nga mejèn-la nga siik'en.

¹⁴ K'eé tsasítjen José, k'e nga nitjen kiskoé jè ki'ndí kò nea-la nga kiì ján nangui Egipto. ¹⁵ Yaá tsibìtsajna skanda k'e nga k'en Herodes. K'oaá s'ín

tsitasòn koni s'ín kitsò Nainá xi it'aà ts'e xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Yá nangui Egipto kichja-la ki'ndí-na.”

K'e nga kinik'en ndí ixti x'in

¹⁶ K'e nga kijtseè jè Herodes nga jña xita xi 'ño tjin-la kjoachjine kiskoðnachan-la, tsí jti komà-la. Ikjoàn kitsjaà okixi nga sùk'en yije ndí ixti x'in xi jò nó tjin-la kò ngats'ii xi isa ki'ndí isa kóhokji ján naxandá Belén, kò ya naxandá indi-la koni s'ín jye kisijiin-la mé nachrjein-ne nga kijtseè ni'ño jña xita xi 'ño tjin-la kjoachjine. ¹⁷ K'oaá s'ín tsitasòn 'én xi kitsò Jeremías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

¹⁸ Ya i'nde Ramá kina'ya jngoè-la xita xi tísikájno kò 'ño tjkindáya kò títiné; jè chjoón Raquel xi tjkindáyakeè ndí ixti-la, nga mikì majehikon inima-la nga jye k'en ixti-la.

¹⁹ K'e nga jye k'en Herodes, xi xitaxá ítjòn tjna, jngoè àkjale-la Nainá kisìnijña-la José ján Egipto. Kitsò-la:

²⁰ —Tisítjiiin, chjoí ki'ndí jè kò nea-la. T'in l'jngoè k'a-ne nangui Israel. Jyeé k'en jña xita xi tjin-ne nga mejèn-la sùk'en ki'ndí jè.

²¹ K'ée tsasítjen José, kiikò-ne ki'ndí jè kò nea-la ya nangui Israel. ²² Tanga k'e nga kiì'nchré José nga jè tíhotixoma jè xi 'mì Arquelao ya nangui Judea, nga jè tjna ngajo-la na'èn-la Herodes, José kit-sakjòn-né; mì k'oaá s'ín kiì. Ján kiì i'nde ñánda 'mì Galilea nga k'oaá s'ín kis'enojmíya-la inga nijña. ²³ K'e nga ijchò i'nde jè, yaá tsibìtsajna ya naxandá xi 'mì Nazaret. K'oaá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn

koni s'ín kitsò jñà x̄ita xi k̄ichj̄a ngajo-l̄a Nainá, nga jè Jesús x̄ita Nazaret k'oín.

3

*'Én xi k̄ichj̄a Juan xi kis'iìn bautizar x̄ita
(Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-9, 15-17; Juan 1:19-28)*

¹ Jñà n̄achr̄ein koi j'iì Juan xi kis'iìn bautizar x̄ita ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, nangui xi chj̄a-ne Judea, nga kisika'bí 'én-l̄a Nainá, ² kitsò:

—T̄ikájno jé-nò, kì t̄i jé binchaàtsji-nò nga jyeé kjòchrañàt'aà-nò n̄achr̄ein nga jch̄aa kó s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne.

³ Jè Isaiás, x̄ita xi k̄ichj̄a ngajo-l̄a Nainá, k'oaá s'ín kiskìi xojon-l̄a xi it'aà ts'e Juan nga kitsò:

Na'yà-l̄a jta-l̄a jngoò x̄ita xi 'ñó chj̄a ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixì choòn, nga tsò: “Tjandaà ndiyá-l̄a Nainá ya ijìin inima-nò; kixi t̄ikíjna koni jngoò ndiyá ñánda kojmeèya Na'èn-ná.”

⁴ Nikje xi tsohòkjá Juan, tsja-l̄a cho camello-né; kò jngoò sincho chrjoa tsibíkjá ndáyá-l̄a. Koa jñà tsojmì xi kiskine, cho langosta-né kò tsjén-l̄a cho cera xi tjín ijìin ijñá. ⁵ Ijchò 'nchré-l̄a x̄ita xi inchrobà-ne Jerusalén, kò nga kijndà nangui Judea kò ngats'iì naxandá xi ya chrañàt'aà-l̄a xajngá nandá Jordán. ⁶ K'e nga jye tsafátakòn jé-l̄a jñà x̄ita, Juan, ikjoàn kis'iìn bautizar ya xajngá nandá Jordán.

⁷ K'e nga kijtseè Juan nga kjìn x̄ita fariseo kò x̄ita saduceo j'iì nga koma bautizar, kitsò-l̄a:

—Jñò, k'oaá s'ín ngaya-nò koni tsà tje-l̄a ye! ¿Yá xi okitsò-nò nga k̄inchat'aàxìn-là jè kjo'in

xi nchrobá machrañàt'aà-nò? ⁸ Ndaà tjin kjoa xi t'een nga ndaà kàta'ya-nò nga jyeé kinikájno jé-nò nga mì tì jé binchaàtsji-nò. ⁹ Kì k'oaá s'ín nìkìtsjeèn jjiin inima-nò nga bixón: “Ngajen, [mìkìl s'e-najen kjo'in nga] yaá inchrobàt'aà-najen tje-la Abraham.” K'oaá xan-nò, Nainá, skanda jña ndajò koma-la sikkatjiya-la nga ixti-la Abraham koma. ¹⁰ Jè kichayá jyeé kjiinandaà nga kotesòn yá; ngats'ii yá xi 'mì ndaà toò ojà-la, skanda kò ima-la, jtísòn-né, ikjoàn sinchájiin ni'ín nga kitì. ¹¹ Xi okixi, 'an koó nandá s'iin-nò bautizar; mé-ne nga sikájnoò jé-nò kò mì tì jé kinchátsji-nò. Tanga jè xi nchrobátjinguina s'iin-nò bautizar kò Inima Tsjeè-la Nainá koa kò ni'ín. Isáá tjin-la nga'ño mì k'oaá-ne 'an. Skanda mìkìl tji'nde-na nga 'an kji'koa xojté-la. ¹² Jyeé kjinaya tsja jè pala nga siitsjeè tjé-la trigo. Kincháxkó trigo ya iya ni'nga; kò jè tjé paja kinchájiin ni'ín ñánda nga mìkìl bits'o nita mé nachrjein-ne.

*K'oaá s'ín komà nga komà bautizar Jesús
(Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22)*

¹³ Jesús j'ii-ne Galilea ya xajngá nandá Jordán nga mejèn-la nga jè Juan s'iin bautizar Jesús.

¹⁴ Tanga jè Juan k'e nga sa ítjòn mìkìl kòkjeiin-la, kitsò-la Jesús:

—'Aán xi mochjeén-na nga jji s'een-ná bautizar, tanga ngaji, ta saá 'an f'iichòn-ná.

¹⁵ K'eé kitsò Jesús:

—Tji-lè kjondaà, t'een-ná bautizar mé-ne nga k'oas'ín sikitasoán kjotixoma-la Nainá.

K'eé kòkjeiin-la Juan. ¹⁶ K'e nga jye komà bautizar Jesús, k'e nga jye itjojiiin-ne nandá, ikjoàn

kitáx'a-là ngajmiì, kò jè Jesús kijtseè Inìma Tsjeè-là Nainá xi inchrobàjen-ne ngajmiì, koni kji nìse paloma kji; yaá kiskaàsòn-là Jesús. ¹⁷ K'eé kina'yà jngoò-là 'én xi ngajmiì inchrobà-ne xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xan-là xi 'ñó matsjake; tsja tjín-là takoàn it'aà ts'e.

4

*K'e nga jè xita neí kiskoòt'aà Jesús
(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)*

¹ Jè Inìma Tsjeè-là Nainá kiìkò Jesús jngoò i'nde it'aà xìn nga jè xita neí skót'aà nga mejèn-là nga kàtátsji jé.

² Ichán nàchrjein kò ichán nìtjen tsibìjnachjan Jesús kò k'e nga kòma ìskan jye kjòhojò-là. ³ Jè xita neí xi ma-là konàchan ijchò kasit'aà chrañà-là ñánda tjina Jesús, kitsò-là:

—Tsà kixíi kjoa nga ngaji xi Ki'ndí-là Nainá 'mì-lè, tjiì-là okixi jña ndajò koi nga inchrajín kàtama.

⁴ Tanga Jesús kitsò-là:

—Tjít'aà Xojoñ-là Nainá, nga tsò: “Mìtsà tà koi tsojmì xi ma chine kítsakon-ne xita, tìkoáá kítsakon-ne nga yije 'én xi chja Nainá.”

⁵ Jè xita neí kiìkò Jesús ya Naxandá-là Nainá xi xó kitjaàjìin-ne [ñánda 'mì Jerusalén]; kisìkíjnasòn ingo ítjòn ñánda ìsa 'nga kji. ⁶ Kitsò-là:

—Tsà kixíi kjoa nga ji xi Ki'ndí-là Nainá 'mì-lè, tìkatjengui yijo-lè, nga k'oaá s'ín tjít'aà Xojoñ-là Nainá nga tsò:

Nainá koií xá-là àkjale-là it'aà tsiji,
nga kò tsja tsoba'ñó-lè,

mé-ne nga nijngoò ndajo satíngui-ne ndsokoiì.

⁷ Jesús kitsò-la:

—Tíkooá tít'aà Xojon-la Nainá, nga tsò: “Kì k'ooá s'in chít'iì Nà'èn-ná xi Nainá.”

⁸ Ìjngoò k'a jè xità neí kii kò Jesús isòn nindoò xi 'ño 'nga kji, koa tsakó yije-la ngats'iì naxandá xi tjin isò'nde kò kjoajeya-la jña naxandá. ⁹ Kitsò-la:

—Nga jii tsjaà yije-lè naxandá koi, tsà kosixkó'nchit'aà-ná kò jeya sikijna-ná.

¹⁰ K'eé kitsò Jesús:

—Tixín xità neí, tisit'aàxìn-ná. Nga k'ooá s'in tít'aà Xojon-la Nainá nga tsò: “Jeya tikijni Nà'èn-ná xi Nainá 'mì-la; tà jè tajngoò tikitason-la.”

¹¹ K'eé kii jè xità neí, tsasit'aàxìn-la Jesús. Ijjoàn ijchò àkjale-la Nainá xi kisìs'in-la Jesús.

*Kii komà nga kii síxájiin-la xità Galilea Jesús
(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)*

¹² K'e nga kii'nchré Jesús nga jè Juan xi kis'iin bautizar xità ndayá tjna'ya, kii ijngoò k'a-ne ya j'nde-la ñánda 'mì Galilea. ¹³ Tanga mì ya tsibijna ñánda 'mì Nazaret; ján kii kijna ñánda 'mì Capernaum, jngoò naxandá xi kijnandiì ndáchikon ya j'nde xi chja-ne Zabulón kò Neftalí. ¹⁴ K'ooá s'in komà mé-ne nga tsitasòn-ne 'én xi kiskii Isaias xità xi kii chja ngajo-la Nainá nga kitsò:

¹⁵ Jè nangui xi ts'e Zabulón kò jè nangui xi ts'e

Neftalí,

ya ndiyá xi fi indii ndáchikon,

ján xijngoàà xajngá nandá Jordán ya nangui

Galilea,

ñánda tjin xi mìtsà xità judío.

¹⁶ Jña xità naxandá koi xi tjiñò kjohítsjeèn-la,

kijtseè jngoò ni'ín xi 'ñó tse kji,
koā jñà x̄it̄a xi yā t̄jímaya ndiyá-lā kjoabiyaà,
kjòhiseèn kjòhítsjeèn-lā.

¹⁷ K'ée tsibíts'ia Jesús nga kiichjaya 'én ndaà-lā
Nainá. Kitsò:

—Tikájno jé-nò, kì t̄j jé binchaàtsji-nò nga
jyee kjòchrañàt'aà-nò nachrjein nga jchaa kós'ín
otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne.

*Kií kis'ùin Jesús nga ñijòn x̄it̄a kiichjā-lā xi ma-lā
sík'en t̄in*

(Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11)

¹⁸ K'è nga tífa Jesús yā indii ndáchikon ts'e Galilea,
kijtseè jò x̄it̄a xi 'ndse ma, jngoò xi 'mì Simón
kò t̄jè-ne xi 'mì Pedro, kò xi ìjngoò, jè xi 'mì
Andrés. Jñà x̄it̄a koi xi sík'en t̄in. K'è nga
nchisíkatjen-jiiñ-ndá na'ya-lā, ¹⁹ Jesús kitsò-lā:

—Nchrohót̄j̄ingui-ná, 'aán tsjaà-nò xá nga
kíxkóya x̄it̄a xi 'an kjit'aà-na koni s'ín maxkóya
t̄in.

²⁰ Jñà x̄it̄a koi ñitoón kisikájna na'ya-lā nga
kiit̄j̄ingui-lā Jesús.

²¹ Ìsa xijngoaà ìsa Jesús kijtseè nguì jò x̄it̄a xi
t̄ikoā 'ndse ma-ne; jngoò xi 'mì Jacobo, kò xi ìjngoò,
Juan 'mì; ìxti-lā Zebedeo. Yaá títsaya chitso kò
na'èn-lā. Nchibíndaàya jñà na'ya-lā. Jesús kiichjā-lā
nga jñà kojmeiiko. ²² Xit̄a koi ñitoón kisikájna
chitso-lā kò na'èn-lā nga kiit̄j̄ingui-lā Jesús.

*Kií kis'ùin Jesús nga k̄jìn x̄it̄a tsakóya-lā
(Lucas 6:17-19)*

²³ Jesús tsajmeè kóhok̄ji nangui Galilea, tsakóya
'én-lā Nainá yā ni'ya ìngo sinagoga nga ìngó ìngó
naxandá. Kiichjaya 'én ndaà-lā Nainá koni s'ín

otíxoma Nainá; tikoá kisindaà-ne ngats'iì ch'in xi tjin-la xita nga xki xi ján ijòjno ijòt'aà yijo-la. ²⁴ Kina'yà-la Jesús kóhokji ya i'nde ñánda 'mì Siria, koá j'ìikò-la xita xk'én xi kjìn skaya ch'in tjin-la, jña xi ijòjno ijòt'aà yijo-la ko xita xi ch'in neí tjiin inima-la, ko tjin xi ch'in biyaàxín tjin-la, ko xita xi mì kì ndaà ma síhiníyá yijo-la. Jesús kisindaà-ne ngats'iì xita koi. ²⁵ Kjìn xita xi ya i'nde-la Galilea kiitjingui-la, ko jña xita naxandá xi te ma-ne (xi 'mì Decápolis), ko jña xita naxandá Jerusalén ko naxandá xi i'nga xi ya chja-ne nangui Judea, ko xi chja-ne xijngoà xajngá nandá Jordán.

5

Kí kitsò Jesús nga kùchjaya ya isò'nga nindoò

¹ Jesús, k'e nga kijtseè ngats'iì xita xi kjìn ma-ne, kiimijìn-jno ya isò'nga nindoò koá yaá tsibìjna. Jña xita xi kota'yát'aà-la ijchò kinchat'aà-la. ² Jesús k'ée tsakóya-la kitsò-la:

Kjondaà xi sakó-la jña xita k'e nga mé kjoa títsajìin

(Lucas 6:20-23)

³ —Mé tà ndaà-la jña xita xi machiya-la nga mochjeén-la kjondaà-la Nainá; xita koi, jyeé ts'e ngats'iì kjondaà xi tjin ya ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne.

⁴ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi kjindáya; Nainá sìjjetakòn-né.

⁵ 'Mé tà ndaà-la jña xita xi indaajìin tjin inima-la; jña tjoé-la nangui xi Nainá jye k'oas'ín kitsò nga jña tsjá kjotjò-la.

6 'Mé tà ndaà-là jǎà x̄it̄a xi 'ñó mejèn-là nga k̄itasòn xi kjoa kix̄i xi Nainá síjé; Nainá kos̄iko nga k̄itasòn kjoa koi.

7 'Mé tà ndaà-là jǎà x̄it̄a xi mahimakeè x̄it̄a xi kj'ejí; Nainá kohimakeè ngajo-ne jǎà x̄it̄a koi.

8 'Mé tà ndaà-là jǎà x̄it̄a xi tsjeè tjín inima-là; jǎà x̄it̄a koi, jǎà-né xi skoexkon Nainá.

9 'Mé tà ndaà-là jǎà x̄it̄a xi síkijna'nchán kjoa; Nainá ki'ndí-laá kitso-là.

10 'Mé tà ndaà-là jǎà x̄it̄a xi kjo'in tjín-là nga fitjingui kondra-là x̄it̄a, koi kjoa-là nga ndaà síkitasòn xi kjoakixi. X̄it̄a koi, jyeé ts'e ngats'ìi kjondaà xi tjín ya ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

11 'Mé tà ndaà-nò k'e nga jǎà x̄it̄a ch'o kitso-nò nga kotít'aà-nò kò k'e nga ch'o s̄iiko-nò, kò k'e nga 'én ndiso tsjât'in-nò xi kjoa ts'an. 12 Tsja t'è-là inima-nò, koa tsja t'è-là takòn. Jǎò, tseé kjondaà tjoé-nò ján ngajmii. Mìtsà tà jǎò xi otíniko-nò. K'oaá tis'ín kinìkò jǎà x̄it̄a xi kiichja ngajo-là Nainá xi chinchima ítjòn-nò.

*Kiis'ín kochjeén naxa kò ni'ín xi tjín isò'nde
(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)*

13 'Jǎò, k'oaá s'ín ngaya-nò koni tsà naxa xi mochjeén-là x̄it̄a isò'nde. Tanga tsà jè naxa mì t̄i kii s̄iijnchra-ne tsojmì, ¿kó tis'ín kochjeén-ne? Mì t̄i mé chjí-là; xíxteèn-ne kò yaá kinchanè x̄it̄a.

14 'Jǎò, k'oaá s'ín ngaya-nò koni tsà ni'ín xi mochjeén-là x̄it̄a isò'nde. Tsà jngoò naxandá xi isò'nga nindoò kijna, mìkii koma kíjna'ma. 15 K'e nga jngoò ni'ín sit'a'í, mìtsà ya sijnangui kaxa. Yaá sijná ñánda 'nga choòn, mé-ne nga kohiseèn yije-là

x̄it̄a xi t̄ítsaj̄naya ni'ya. ¹⁶ Koni ni'ín xi síhiseèn-l̄a x̄it̄a, k'o'aa s'ín ndaa t̄ijchá yijo-nò nguixkon x̄it̄a xi kj'eíí, mé-ne j̄ñà x̄it̄a koi, jeya síik̄ijna Na'èn-nò xi Nainá xi t̄ijna ngajmii k'e nga skoe-nò nga ndaa t̄ítsa'nè.

Kiis'ín tsakóya Jesús it'aà ts'e kjotíxoma-l̄a Nainá xi kiskii Moisés

¹⁷ J̄ñò, k̄i k'o'aa s'ín n̄ik̄ítsjeèn: mìtsà koi xá j'ì-na 'an nga kochrjekànguia jè kjotíxoma-l̄a Nainá xi kiskii Moisés k̄o jè xi tsakóya x̄it̄a xi kiichja ngajo-l̄a Nainá. Tà saá j'ì sijngò-ná 'én xi t̄jít'aà kjotíxoma. ¹⁸ Okixíí xi xan-nò, koni t̄jín n̄achrjein k̄ijna-isa isò'nde k̄o ngajmii, n̄imé xi t̄jáchin-l̄a jè kjotíxoma, n̄ijngòò punto k̄o n̄ijngòò letra t̄jáchin-l̄a, skanda kóni nga kojngòò yije kjoa xi t̄jít'aà kjotíxoma. ¹⁹ Jè x̄it̄a xi mìkii síkitasòn koni s'ín t̄íchja kjotíxoma, n̄as'ín 'ñó chiba t̄íchja, k̄o k'o'aa s'ín okóya-l̄a x̄it̄a, k'o'aa t̄is'ín 'ñó chiba j̄cha-l̄a ya j̄jìn naxandá xi jè otíxoma-l̄a xi ngajmii nchrobá-ne. K̄o jè x̄it̄a xi síkitasòn kjotíxoma-l̄a Nainá k̄o k'o'as'ín okóya-l̄a x̄it̄a xi kj'eíí, jè x̄it̄a jè, jè xi 'ñó 'nga k̄ijna ya j̄jìn naxandá xi jè otíxoma-l̄a xi ngajmii nchrobá-ne. ²⁰ Okixíí xi xan-nò, tsà mìkii isa ndaa síkitasòn kjoakixi koni j̄ñà x̄it̄a fariseo k̄o x̄it̄a xi okóya kjotíxoma-l̄a Nainá xi kiskii Moisés, mìkii k̄it̄jás'en-j̄ñòò ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

Kiis'ín t̄jín it'aà ts'e kjoajti
(Lucas 12:57-59)

²¹ J̄ñò jye kina'yà koni s'ín ki'mì-l̄a j̄ñà x̄it̄a jchínga-nò: “Kì x̄it̄a n̄ik'eèn; n̄it̄a yá-ne xi x̄it̄a síik'en, k̄jo'in s'e-l̄a.” ²² Tanga 'an k'o'aa xan-nò, tsà

jngoò x̄it̄a xi koj̄tikeè 'ndse, s'eé-la kjo'in. Jè xi ch'o k̄itso-la 'ndse, x̄itaxá tsjá-la kjo'in. Kò jè xi 'ndse k̄itso-la: “Ngaji n̄imé chj̄í-lè”, ok'in-la nga ján kjōi j̄īin ni'ín ts'e i'nde kjo'in.

²³ Tsà k'e nga kíkōi tsojm̄i kjot̄jò-lè nga Nainá k'oi-la ya i'nde tsjeè-la, koa ya kōītsjeèn-lè nga jè 'ndsi t̄j̄in-la kondra tsiji, ²⁴ t̄ik̄ítsajnei tsojm̄i kjot̄jò-lè ya i'nde tsjeè, ikjoàn tik̄ítsi'ba-la 'ndsi koa k'eé koma s̄ik̄ítsajnei tsojm̄i-lè.

²⁵ Tsà t̄j̄in x̄it̄a xi kohòngui-lè nga kjiko-lè ni'ya osen, k'e nga tjaàya ndiyá, n̄itoón jchibàndaà-nò, mé-ne nga mì ya kjiko-lè nguixkòn x̄itaxá, kò jè x̄itaxá mì ya tsjá-la kindá j̄nà policia nga mì ndayá kjiko-lè. ²⁶ Okixīi xi xan-lè, mì t̄i k̄i koma k̄it̄joo-ne ndayá skanda k'e nga kíchj̄it̄j̄i yijo-lè nga yije xi s̄ij̄é-lè x̄itaxá.

Kiis'in t̄j̄in ts'e kjoa chijngui

²⁷ J̄nò, jye kina'yà koni s'ín ki'mì-nò kjòtseé: “Kì kjoa chijngui 'nè.” ²⁸ Tanga 'an k'oaá xan-nò, n̄ita yá-ne xi kotsejèn-jno jngoò chjoón nga fahaj̄in-la, jye kjoa chijngui t̄is'ín koni t̄ítsò in̄ima-la.

²⁹ Tsà j̄nà xkoòn kixīi ótsji jé-nò, t̄inachrjeè; kj̄īin t̄ikatsjoè. Ìsaá ndaà-ne tsà chija jngoò xkoòn mì k'oaá-ne tsà ya k̄ixoj̄īin yije yijo-nò ya j̄īin ni'ín ya i'nde kjo'in. ³⁰ Tsà j̄nà ndsej̄i kixīi ótsji jé-nò, t̄ichátjòn; kj̄īin t̄ikatsjoè. Ìsaá ndaà-ne tsà chija jngoò ndsej̄i mì k'oaá-ne tsà ján kjōi yijo-nò j̄īin ni'ín ya i'nde kjo'in.

*Kiis'in t̄j̄in kjot̄txoma it'aà ts'e x̄it̄a xi tsjeīin x̄ikj̄in
(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)*

³¹ 'K'oaá t̄is'ín kis'enojmí kjòtseé, n̄ita yá x̄ita-ne xi mejèn-la tsjín chjoón-la, ítjòn tjámì'nga xojon xi tsjeiin-ne xíkjin x̄ita. ³² Tanga 'an k'oaá xan-nò: tsà jngoò x̄ita x'in xi tsjín chjoón-la, tsà mìtsà kjoa chijngui t̄is'ín jè chjoón, jè x'in-la t̄ibít'in-la nga kjoa chijngui k̄atas'ín chjoón. Jè chjoón, k'e nga k̄ixan ìjngoò k'a-ne, jè x'in xi k̄ixan-ko, t̄ikoaá jye kjoa chijngui t̄is'ín.

Kiis'ín t̄jín it'aà ts'e 'én xi nokjoá nga Nainá t̄ibeè

³³ 'T̄ikoaá jye kina'yà koni s'ín ki'mì-la j̄nà x̄ita jchínga-ná: “K'e nga bixón: t̄ibeè Nainá, k̄i chonachan-jèn, t̄ikitasòn 'én-nò.” ³⁴ Tanga 'an k'oaá xan-nò: K'e nga 'bioò 'én-nò, jngoò k'aá k̄i yá xi n̄ik̄jna ítjòn. K̄i k'oas'ín bixón: “T̄ibeè ngajmìi.” Nga jè ngajmìi, jè íxile kjotíxoma-la Nainá. ³⁵ T̄ikoaá k̄i bixón-jèn: “T̄ibeè isò'nde”, nga jè nangui, yaá nchasòn ndsoko Nainá. T̄ikoaá k̄i bixón-jèn: “T̄ibeè naxandá Jerusalén”, nga jè naxandá jè, ts'eé X̄itaxá Ítjòn xi Nainá. ³⁶ T̄ikoaá k̄i skoò n̄ik̄jna ítjòn k'e nga mé 'én xi 'bioò. Nga mìk̄i koma-nò nga sijmà o s̄ichroba jngoò tsja skoò. ³⁷ Tà k'oaá s'ín t̄inókjoaa “jon”, o xi “majìn”. J̄nà 'én xi k̄jisòn, yaá nchrobá-ne it'aà ts'e x̄ita nejí.

*Kiis'ín t̄ikoo j̄nà x̄ita xi ch'o síko-nò
(Lucas 6:29-30)*

³⁸ 'Jye kina'yà koni s'ín ki'mì-nò kjòtseé: “Tsà yá xi kochrje jngoò xkoìn, t̄inachrjeè ngajo-ne ts'e. K̄o tsà yá xi skoetoòn-lè nga skónájen jngoò ni'ñoi, chjínájen ngajo-ne ts'e.” ³⁹ Tanga 'an, k'oaá xan-nò: T̄ikjeiin-la x̄ita ts'en. Tsà jngoò x̄ita xi s̄iìts'iin-t'aà k̄jioòn kixi, t̄ikoaá t̄jii-la xi ngobà nga k̄at'eé-la.

40 Tsà jngoò x̄ita k̄ohòngui-nò nga mejèn-la skoé n̄achro-nò, t̄ikoa t̄jiù-là n̄achrokisòn-nò nga k̄atakjoé. 41 Tsà jngoò x̄ita xi kjò'ñó s'ín-nò nga s̄iikajen jngoò hora-nò ch'á-la nga onguíkò-là, jò hora is̄a kjìin tanguíkò-là. 42 Tsà yá x̄ita xi s̄ijé-nò tsojmì, t̄jiù-là; kò tsà jngoò x̄ita xi mejèn-la skiñat'aà-nò tsojmì, kì 'mì-là: mìkì koma.

*Kó s'ín s̄ikoo j̄ñà x̄ita xi majtikeè-nò
(Lucas 6:27-28, 32-36)*

43 'T̄ikoaá jye kina'yà koni ki'mì-nò kjòtseé: “T̄itsjacha x̄ita x̄inguioo kò t̄ijticha kondra-nò.”

44 Tanga 'an k'oaá xan-nò: T̄itsjacha j̄ñà xi kondra-nò, t̄ichikon-t'ioòn j̄ñà xi chja'on-kò-nò, ndaà t̄ikoo j̄ñà xi jtikeè-nò, t̄itsi'batjiò j̄ñà xi ch'o tsò-nò kò j̄ñà xi ch'o síkò-nò. 45 Tsà k'oas'ín s'eén, ki'ndí-la Nainá xi t̄ijna ngajmì koma; Nainá síhiseèn-la ndobá-la ts'óí x̄ita xi ndaà kò xi mì kì ndaà; t̄ikoaá Nainá sík'a-la j̄tsí j̄ñà x̄ita kixì kò xi mìtsà x̄ita kixì.

46 J̄ñò, tsà tà j̄ñà matsjacha x̄ita xi matsjakeè-nò, n̄i mé kjondaà xi s'e-nò; nga k'oaá t̄is'ín j̄ñà x̄ita xi síkíchjítjì tsojmì ts'e Roma. 47 Tsà tà j̄ñà x̄ita x̄inguioo xi 'ndsè chiba s̄ixat'aà, ¿a k'oaá ma-nò nga 'ñó ndaà t̄itsa'nè?; nga t̄ikoaá j̄ñà x̄ita xi mìkì beèxkon Nainá, k'oaá t̄is'ín. 48 J̄ñò, ngui kjoakixíí t'een, koni jè Na'èn-ná xi t̄ijna ngajmì nga ngui kjoakixíí s'ín.

6

Kiis'ín t'een k'e nga k'oi-là kjondaà x̄ita

1 'K'e nga ndaà t̄jín kjoa xi 'nè, t̄ikindaako-nò yijo-nò; kì tà k'ée k'oa 'nè k'e nga nguixkon x̄ita, tsà tà jè xi mejèn-nò nga skoé-nò x̄ita xi kj'eíí.

Tsà k'oas'ín s'een, Na'èn-ná xi tíjna ngajmì m̀kìl s̀ìchikon-t'in-nò. ² K'e nga jngoò kjondaà k'oii-là x̄it̄a ima, k̀ì k̀ì bènoj̄mì-là ngats'ii x̄it̄a xi k̄j'ejí, koni s'ín x̄it̄a xi jò isén t̄jín-la ya ni'ya ingo sinagoga ko ya ndiyá nga tsjá kjotjò-la tsojmì x̄it̄a; tà jé xi mejèn-la nga skoe yije x̄it̄a. Tanga okixií xi xan-nò, j̄ñà x̄it̄a xi k'oas'ín s'ín, jyeé t̄jín-la chj́i-la [nga nguixkon x̄it̄a. Mì t̄jì mé s̀ìchikon-t'in-ne Nainá.] ³ K'e nga tsà tsojmì k'oi kjotjò-la x̄it̄a ima, mochjeén-né nga mì yá x̄it̄a xi skoe; n̄j̄ jè skoe xi 'ñó amigo chibá. ⁴ Tjà'ma-là jè kjondaà-nò; k'e nga jè Na'èn-ná skoe jè xi kjoa'ma, jè tsjá-nò chj́i-nò.

*Kiís'ín t'een k'e nga bitsi'ba-lá Nainá
(Lucas 11:2-4)*

⁵ K'e nga bitsi'ba, k̀ì k'oaá 'nè koni s'ín x̄it̄a xi jò isén t̄jín-la. J̄ñà x̄it̄a koi, k'e nga bitsi'ba-la Nainá, tsjakeè-né nga bincha kixi ya ni'ya ingo sinagoga ko ya chrjangui-la nditsin ñanda kjin x̄it̄a kotsejèn-la nga Nainá bitsi'ba-la. Xi okixi k'oaá xan-nò, j̄ñà x̄it̄a koi, jyeé t̄jín-la chj́i-la [nga nguixkon x̄it̄a. Mì t̄jì mé s̀ìchikon-t'in-ne Nainá.] ⁶ Tanga k'e nga mejèn-lè nga kítsi'ba-la Na'èn-ná, t̄j̄t̄jás'iin ni'ya-lè, tichjoì xotjoa-la ni'ya-lè, ikjoàn t̄j̄jé-la kjondaà-la Na'èn-ná xi ya tajngoò tíjna'mako-lè. Jè Na'èn-ná tsjá-lè chj́i-lè nga jè tíbeè xi kjoa'ma.

⁷ K'e nga bitsi'ba, k̀ì taxk̄i kjin 'én nokjoà, koni s'ín x̄it̄a xi m̀kìl beèxkon Nainá. K'oaá s'ín síkítsjeèn nga kjin 'én k̄ichj̄a-la Nainá, isaá ndaà kjì'nchré-la. ⁸ K̀ì k'oaá 'nè koni s'ín j̄ñà x̄it̄a koi; jè Na'èn-ná jye t̄j̄jìn-la mé xi mochjeén-nò k'e nga t̄j̄k'j̄eè n̄j̄jét'aà-là. ⁹ K'e nga bitsi'ba, kiís'ín t̄j̄nókjoaa: Na'èn-najen xi t̄j̄jni ngajmì,

kàtayaxkón-la kjoajeya-lè nga tsjeè tijni.

¹⁰ Kàtjanchrobá kjotíxoma-lè,

k'oas'ín kàtama i it'aà nangui koni s'ín mejèn-lè nga koma,

koni s'ín ma ján ngajmì.

¹¹ Tjiì-nájen i'ndeì jè niño xi mochjeén-najen nga nachrjein inchijòn.

¹² Tijchàat'aà-nájen jé-najen koni s'ín niichàat'aà-lajen jñà xità xi ch'o síko-najen.

¹³ Kì kiì biì'ndi yá xi mejèn-la nga kot'aà-najen nga kinchátsji jé-jen.

Tikinda-nájen xi it'aà ts'e xità neií.

Nga tsijií kjotíxoma, tsijií nga'ño kò tsijií kjoajeya nità kjé-ne. K'oas'ín kàtama.

¹⁴ Tsà jño sijnchàat'aà-là jé-la xità xi kj'eíí, tikoaá jè Na'èn-ná xi tíjna ngajmì sijnchàat'aà-nò jé-nò.

¹⁵ Tanga tsà jño mìkiì sijnchàat'aà-là jé-la xità, tikoaá Na'èn-ná mìkiì sijnchàat'aà-nò jé-nò.

Kiís'ín t'een k'e nga bitsajnachjan

¹⁶ K'e nga bitsajnachjan, kì k'oaá 'nè koni s'ín jñà xità xi jò isén tjín-la nga síkjatjìya isén-la, mé-ne nga skoe-ne xità nga ba tjín-la nga títsajnachjan. Xi okixi, k'oaá xan-nò, jñà xità koi, jyeé kitjoé-la chí-la [nga nguixkon xità. Mì tì mé sijnchikon-t'in-ne Nainá.] ¹⁷ Tanga jño, k'e nga bitsajnachjan, kì k'oaá 'nè. Tà saá tanjñoò isén-nò kò tasi'a tsjaskòò, ¹⁸ mé-ne nga mìkiì skoe-nò xità tsà títsajnachjan, kò jè Na'èn-ná xi tíjna'mako-nò, tã jè xi tíbeè. Jè sijnchikon-t'in-nò.

*Kjoa nchiná xi tjín ján ngajmì
(Lucas 12:33-34)*

19 'Jñò, kì tsojmì k̄jìn binchatjò ì isò'nde; bits'on-né kò makixo-né kò jñà x̄it̄a síchijé. 20 Ta saá ján ngajmì t̄inchatjò tsojmì. Ján ngajmì mìkiì bits'on kò mìkiì makixo tsojmì; t̄ikoaá tsjìn x̄it̄a chijé. 21 Ya ñánda k̄inchatjò tsojmì-nò, t̄ikoaá yaá siikítsjeèn in̄imá-nò.

*Kós'ín mochjeén xkoaán
(Lucas 11:34-36)*

22 'Jñà xkoaán, jè ma ni'ín xi síhiseèn-là yijo-ná. Koií kjoa-là k'e nga ndaà tsejèn-ná, iseèn choòn yije-là yijo-ná; 23 tanga tsà mìkiì ndaà tsejèn-là xkoìn, t̄ikoaá kóhok̄ji yijo-lè, tà jñò choòn-là. Nga t̄ijjñò-là k̄johítsjeèn-lè t̄ikoaá nguì tà jñò choòn-là yijo-lè.

*Yá xi koma nei-là x̄it̄a xi 'ñó matsjakeè t̄on
(Lucas 16:13)*

24 'Nijngò x̄it̄a xi jò koma nei-là nga s̄ixá-là. Tsà jò koma nei-là, jngò k̄ojtikeè koa jngò k̄otsjakeè; jngò ndaà k̄jit'aà-là koa ch'o s̄ik̄o xi ìjngò. Jñò, tsà kjoa nch̄iná s̄is'in-là, mìkiì k̄os'in-là kjoa ts'e Nainá.

*Kós'ín síkinda Nainá jñà xi ìxti-là ma
(Lucas 12:22-31)*

25 'K'oaá xan-nò, kì makájno-nò mé tsojmì xi ch̄jinee, xi s'iqo, nga sijchá yijo-nò, kò mé nikje xi ch̄ikjá. ¿A mì 'ya-jèn k'e nga titsajnaakoaán ì isò'nde t̄jín-isa kjoa xi ìsa 'ñó ch̄jí-là mì k'oa-ne koni tsojmì xi ma chine? T̄ikoaá yijo-ná, t̄jín-isa kjoa xi ìsa 'ñó ch̄jí-là mì k'oa-ne koni jè nikje xi ch̄ikjá. 26 Chítsejèn-là n̄ise xi t̄jíma j̄jìn isén; mì jnoó 'beé; mì nijjìn majchá-là koa mì ni'nga t̄jín-là ñánda bincháxkó nijjìn-là; tanga jè Na'èn-ná xi t̄jna

ngajmì tsjá-là tsojmì xi kine; koa jñò, ìsaá chjí-nò m̀i k'oa-ne jñà nise. ²⁷ Jñò, nas'ín takó 'ñó s̀ikájnoò, nì itsé koma s̀ikatònè-là nàchrjein-nò koni s'ín t̀jindaà-là Nainá.

²⁸ '¿Mé-ne nìkájno-nò xi it'aà ts'e nikje xi chikjá? Chítsejèn-là naxó lirio xi majchá j̀jìn ijñá; mìkìl síxá kò mìkìl ma-là faña nikje. ²⁹ Tanga 'an, k'oaá xan-nò, ndaà tsà jè Salomón xi xitaxá ítjòn tsibìjna nga 'ñó xitá jeya, m̀i k'oaá kjoàn nikje xi tsohòkjá koni kjoàn jñà naxó nga ndaà kjoàn. ³⁰ Nainá, k'oaá s'ín ndaà kjoàn s'ín xka ijñá, xi jngoò nàchrjein t̀tsajnakon kò xi ma nchijòn kot-sjòojìn ni'ín. Jñò xi xitá 'm̀i-nò xi mìkìl ndaà mokjeiín-nò, ¿a mìtsà ìsa nìton tsjá-nò Nainá nikje xi mochjeén-nò nga chikjá? ³¹ Kì makájno-nò, kì bixón-jèn: “¿Mé xi chjineé?, kò ¿mé xi s'ioaá? kò ¿mé nikje xi chikjá?” ³² Nga yije tsojmì koi, k'oaá t̀jín xi ótsji jñà xitá xi mìkìl mokjeiín-là it'aà ts'e Nainá. Tanga jñò t̀jnaá-nò Na'èn xi t̀jna ngajmì xi jyeé t̀jìin-là nga mochjeén-nò ngats'iì tsojmì koi. ³³ Ítjòn t̀inchátsjioò kjoa ts'e Nainá koni s'ín otíxoma kò kjoakixi-là; ngats'iì tsojmì xi mochjeén-nò tà tjoésòn-nò. ³⁴ Kì makájno-nò mé kjoa xi s'e nchijòn-lè; nga nchijòn-lè, s'ée-nò kjoa xi kokájno-nò; tà koií kjoa t̀ikájno xi t̀jín nàchrjein j'ndeì.

7

*M̀i kii koma jñá s̀ikindaá jé-là xitá xinguiáá
(Lucas 6:37-38, 41-42)*

¹ 'Kì kjo'in 'biì-là xitá xinguiòo kjoa ts'e jé-là mé-ne nga m̀i kjo'in tjoé-nò kjoa ts'e jé-nò. ² Koni

s'ín k'oi-là kjo'in xita xi k'ejí, k'oaá tis'ín tjoé ngajo-nò kjo'in. Jè chiba xi sichibaya-là xinguioo, tije kochiba ngajo-nò. ³ [¿Mé-ne jé-la xinguii nikinda-ne koa tsiji mikiì nikindii?] ¿Mé-ne chitsejèn-la jè tjé xi kjinangui xkon xinguii, ko jè yá chiso xi kjinangui xkoìn mikiì chitsejèn-la? ⁴ Tsà yá chiso kjinangui xkoìn, ¿a koma k'oin-la xita xinguii: “Tji'nde-ná nga kochrjekànguia tjé xi kjinangui xkoìn”? ⁵ Ngaji xi jò ma isén-lè, ítòn tinachrjekàngui chiso xi kjinangui xkoìn mé-ne nga ndaà kotsejèn-lè, ikjoàn tinachrjekàngui tjé xi kjinangui xkon xinguii.

⁶ Tsojmì tsjeè xi ts'e Nainá, kì nañá 'biì-la mé-ne nga mì ya sikkáfat'aà-lè ko ya skine-lè. Koa jè ndátòn chjí xi nikjín, kì chinga nikatjen-la mé-ne nga mì ndsoko kinchanè-ne.

*Kó s'ín sijé-lá Nainá k'e nga mé xi mejèn-ná
(Lucas 11:9-13; 6:31)*

⁷ Tije mé xi mejèn-nò, jè Nainá tsjá-nò; tinchátsjioò Nainá, sakó-nò; tinókjoat'aà-là Nainá mé xi mejèn-nò mé-ne skix'a'nde-nò koni jngoò xotjoa. ⁸ Ngats'iì xita xi síjé, tjoé-la, jè xi ótsji, sakó-la ko jè xi chjat'aà-la Nainá, táx'a'nde-la koni jngoò xotjoa.

⁹ Jñò xi xita jchínga 'mì-nò, tsà inchrájin sijné-nò ixti-nò, ¿a ndajoó k'oi-là? Majìn. ¹⁰ Koa tsà tin sijné-nò, ¿a yeé k'oi-là? Majìn. ¹¹ Jñò nas'ín xita xi ch'o 'nè, ma-nò 'biì-là ixti-nò tsojmì xi ndaà kjoàn. Jè Na'èn-nò xi tíjna ngajmii, isaá nitòn siis'in-nò nga tsjá-nò tsojmì xi ndaà kjoàn tsà jñò sijét'aà-là.

¹² Nita mé kjondaà xi mejèn-nò nga sikkò-nò xita, k'oaá tis'ín tikò ngajo-nò. K'oaá s'ín tíchja

kjotíxoma-la Nainá xi kiskiì Moisés kò xojon-la xita xi kiìchja ngajo-la Nainá.

Kó kji xotjoa xi kitjás'én

(Lucas 13:24)

¹³ 'Títjás'ioòn jè xotjoa xi 'nchrèya kji. Jè xotjoa kò jè ndiyá xi 'ñó tiyà, ndiyá-la kjo'in-né. Kjin xita xi ya fahas'en. ¹⁴ Kò jè xotjoa kò ndiyá xi 'nchrèya choòn, ndiyá-la kjoabinachon-né, kò chiba xita matsji-la.

Kó s'in jchaxkoaán xita it'aà ts'e xá xi s'in.

(Lucas 6:43-44)

¹⁵ 'Ndaà tikindaá yijo-nò it'aà ts'e xita ndiso xi tsò nga 'én-la Nainá síka'bí. K'e nga f'iikon-nò jña xita koi, imá kjoaá s'in koni orrè tanga inima-la, tsején ts'én 'ya. ¹⁶ Jñò jchaxkoòn xita koi it'aà ts'e xá xi s'in. K'oaá ngaya-la koni jngoò yá xi ndaà toò ojà-la. Jè toò uva, mìtsà jè majchá-la yá na'yá. Tikoáá jè toò iko, mìtsà jè majchá-la yá na'yá. ¹⁷ Ngats'ìi yá xi ndaà kjoàn, ndaà toò ojà-la. Tanga jè yá xi mìkiì ndaà kjoàn, mìkiì ndaà toò xi ojà-la. ¹⁸ Jngoò yá xi ndaà kji, mìtsà ch'o kjoàn toò xi ojà-la. Koá jè yá xi ch'o kji, mìkiì ojà-la toò xi ndaà kjoàn. ¹⁹ Nga yije yá xi mìkiì ojà-la toò xi ndaà, satèsòn-la ikjoàn sìnchájiìn ni'in nga kitì. ²⁰ K'oaá s'in jchaxkoòn xita koi it'aà ts'e xá xi s'in.

Yá xita xi kjoahas'en-jiìn ñánda nga Nainá tìhotíxoma

(Lucas 13:25-27)

²¹ 'Mìtsà tà ngats'ìi xita xi tsò-na: “Na'èn, Na'èn”, kjoas'en-jiìn jè kjotíxoma-la ngajmiì. Tà jña xita xi kjoas'en-jiìn xi síkitasòn koni s'in mejèn-la Na'èn-na xi tíjna ngajmiì. ²² K'e nga kijchò

nachrjein, kjìn xit̃a kitso-na: “Na'èn, Na'èn, ngajen kinokjoàya-nájen 'én-lè xi it'aà tsiji. Nga koó 'ín-lè kinachrjekàjìn-nájen inima ch'o-la neíj xi mikii ndaà; t̃ikoáá kjìn kjoxkón ki'nè-jen xi ndaà tjín.” ²³ K'eé k'oa xán-la: “Mikii bexkon-nò. T̃inchat'aàxìn-ná jñò xi ch'o ki'nè.”

Mé xi ngaya-la jñà xit̃a xi síkitasòn 'én-la Jesús ko xi mikii síkitasòn.

(Lucas 6:47-49; Marcos 1:22)

²⁴ 'Jè xi 'nchré koá síkitasòn 'én-na koni xan-la, k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò xit̃a xi tjín-la kjohítsjeèn; yaá bíndaàsòn ni'ya-la ñánda naxi choòn. ²⁵ 'Ba jtsí; 'ba t̃joxkón; f'ìi xajngá nandá xi fahanè ni'ya; nì mé xi ma-la nga ndaà tjindaà jè ni'ya, yaá kijnasòn ñánda naxi choòn. ²⁶ Tanga ñit̃a yá-ne xi 'nchré 'én-na ko mikii síkitasòn, k'oaá ngaya-la koni jngoò xit̃a xi tsjìn-la kjohítsjeèn; yaá bíndaàsòn ni'ya ñánda jncha tsomì. ²⁷ 'Ba jtsí; 'ba t̃joxkón; f'ìi xajngá nandá yaá bixòña ni'ya jè; mì tà k'oaá kji kjoá xi ma k'e nga bixòña.

²⁸ K'e nga jye kiichja Jesús, ngats'ìi xit̃a xi títsajna, tà k'oaá komà-la koni tsò 'én xi tsakóya. ²⁹ K'oaá s'ín tsakóya koni jngoò xit̃a xi 'ñó tjín-la kjotíxoma, mìtsà k'oa s'ín tsakóya koni xit̃a xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés.

8

Kíi komà nga kjòndaà jngoò-ne xit̃a xi t̃bindojno chrjoa yijo-la

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

¹ K'e nga itjojen-ne Jesús ya isò'nga nindoò, kjin xita j'itjingui-la. ² Jngoò xita xi tìbindojno chrjoa yijo-la ijchòkon koa tsasìkkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Na'èn, tsà mejèn-lè, tìtsjeè-ná ch'in xi tjin-na.

³ Jesús, k'eé tsijmeé tsja nga tsohót'aà-la yijo-la xita jè, kitsò-la:

—Mejèn-na, kàtandaà-ne yijo-lè.

K'e nga okitsò Jesús, nitoón kjòndaà-ne. ⁴ K'eé kitsò-la Jesús:

—Tiná'yi, kì yá xita xi bènojmi-la. T'in ñánda tjna no'mii, takó-la yijo-lè nga jyeé kjòndaà-ne; koa jch'ii kjotjò-lè, tsojmi xi síjé kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, mé-ne nga kateè-ne jña xita nga jyeé kjòndaà-ne ch'in-lè.

Kii komà nga kjòndaà-ne chi'nda-la xi xita sko-la soldado

(Lucas 7:1-10)

⁵ K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Capernaum, jngoò xita sko-la soldado ts'e Roma ijchòkon, kisijé-la kjòndaà. ⁶ Kitsò-la:

—Na'èn, xita chi'nda-na kijna-né ján ni'ya-na. Tsí 'ño xk'én koa tífa kjo'in nga mikii ma síhiníyá yijo-la.

⁷ Jesús kitsò-la:

—Koma kjísindaà-na.

⁸ Jè xita sko-la soldado kitsò:

—Na'èn, mikii ok'in-na nga ngaji k'oín sobi ni'ya-na, ta saá tji okixi nga kàtandaà-ne, koa kondaà-ne chi'nda-na. ⁹ 'An, tjiin-na nga tjin-lè kjotíxoma. Tikoáá 'an, tjin-na xita ítjòn xi otíxoma-na, tikoáá tjin-na soldado xi 'an otíxoma-la, k'e nga xan jngoò-la: “T'in”, fi-né;

xan-la xi ìjngoò: “Nchroboí”, nchrobá-né; koa k'e nga xan-la jè xi chí'nda-na: “K'oa t'jin”, síkitasòn-na.

¹⁰ K'e nga kii'nchré Jesús jñà 'én koi, tà kjòxkón-la. Kitsò-la jñà xita xi tjingui-la:

—Okixii xi xan-nò, ya Israel ni saá jngoò xita sakó-na xi k'oas'ín ndaà mokjeiin-la koni jè xita jè. ¹¹ K'oaá xan-nò, kjìn xita kjoii-ne nga ñijòn chrjangui-la isò'nde xi kòkjen-kò Abraham kò Isaac kò Jacob ya ngajmii ñánda tíhotixoma Nainá.

¹² Tanga jñá xita xi tjin-ne nga ya kítsajna ñánda kotixoma Nainá, kitjokàjiin-né; ján kjoii nditsin ñánda jñò choòn, kò yaá skindàya koa sùjts'iin ni'ño.

¹³ K'eé kitsò-la Jesús jè xita sko-la soldado:

—T'in-ne ni'ya-lè; koni s'ín nga ndaà mokjeiin-lè, k'oaá s'ín koma.

Jè chí'nda-la tik'eé kjòndaà-ne.

Kii kis'iin Jesús nga kisindaà-ne nachíya-la Pedro (Marcos 1:29-31; Lucas 4:38-39)

¹⁴ Jesús kii ni'ya-la Pedro koa kijtseè nachíya-la nga kijna xk'én; ch'in tìjnga tjin-la. ¹⁵ Jesús tsohót'aà-la tsja jè chjoón, nitóón kjòndaà-ne ch'in tìjnga-la, tsasítjen-ne jè chjoón, ikjoàn kisís'in-la Jesús.

Kii kis'iin Jesús k'e nga kjìn xita xk'én j'iikò-la (Marcos 1:32-34; Lucas 4:40-41)

¹⁶ K'e nga jye kòjñò, kjìn xita xk'én j'iikò-la Jesús xi inima ch'o-la neii tjin-la. Jesús tà jngoò okixi kitsjaà nga tsatixoma-la mé-ne nga itjokàjiin-ne inima-la jñà xita ngats'iì inima ch'o-la neii, koa kjòndaà yije-ne xita xk'én. ¹⁷ Kjoa koi koni s'ín komà, koií tsitasòn koni kitsò Isaías xita xi kiichja

ngajo-la Nainá k'e nga kitsò: “Jè jaàxìn ch'in-ná kò jè kisìkjeiín kjo'in nga kjòndaà-ne ñánda kitsì'on yijo-ná.”

Mé xi sǐjé Jesús it'aà ts'e xita xi mejèn-la fitjǐngui-la

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ K'e nga kijtseè Jesús nga kjìn ma-ne xita xi kitseèndiì-la, kitsjaà-la okixi xita xi kota'yàt'aà-la nga kiì ján xijngoàà ndáchikon. ¹⁹ K'ée j'ii jngoò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskiì Moisés, ijchòkon Jesús, kitsò-la:

—Maestro, kjítjǐngui-lè nita ñánda nga k'oín.

²⁰ Jesús kitsò-la:

—Jña ninda tjín-la nguijo ñánda oyijò, koa jña nise tjín-la tjé, tanga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, tsjìn-na i'nde ñánda síkjáya.

²¹ Jngoò xita xi kota'yàt'aà-la kitsò-la:

—Na'èn, tjìl'nde-ná nga ítjòn kjián kihijñaà na'èn-na.

²² Jesús kitsò-la:

—Ji, nchrobátjǐngui-ná, jña mik'en kàtìhjiìn mik'en-la.

Kiì kis'ùin Jesús nga kisikíjnajyò tjoxkón ya ijìin ndáchikon

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Jahas'en Jesús jè chitso; kjihjtako jña xita xi kota'yàt'aà-la. ²⁴ Tà nitoón tsatsejèn jngoò tjoxkón kò jtsí ya ijìin ndáchikon, kò jè ndáchikon taxki komà-né, mejèn bíjtsa'ma jè chitso. Tanga jè Jesús kjinafé-né. ²⁵ Jña xita xi kota'yàt'aà-la k'ée kiikon nga kisikjaá-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, tikinda-nájen. Jye titsabixònguindá.

26 Kiìchja Jesús kitsò:

—¿Mé-ne tsakjoòn-nò? 'Ñó chiba mokjeíin-nò xi it'aà ts'an.

K'eé tsasítjen Jesús, tsohótiko tjo_xkón ko ndáchikon koa nitoón kisijyò-ne tjo koa kjòndaàya-ne. 27 Koa jña xita xi kota'yàt'aà-la tà kjòxkón-la, kitsò:

—Yá xita-ne jè skanda jè tjo ko ndáchikon síkitasòn-la.

Kíi kis'iin Jesús nga tsachrjekàjìin inima ch'o-la neíi xi tjín-la xita Gadara

(Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39)

28 K'eé nga ijchò Jesús ján xijngoaà ndáchikon ya nangui Gadara, jò xita ijchò kinchat'aà-la xi ya itjo-ne ya ñánda sihi_jìn mik'en. Inima ch'o-la neíi tjín-la. 'Ñó jchán ts'en, kjaán-ko-ne tsà yá xi ya kjoahaya ndiyá. 29 'Ñó kiìchja nga kitsò:

—¿Mé xi mejèn-lè ko ngajen, ji xi Ki'ndí-la Nainá 'mì-lè? ¿A koií xá kòf'i-ne nga jchatoòn-nájen k'eé nga tikj'eè bijchó nàchrjein-la kjo'in?

30 Ya chrañàt'aà-la kjìn jchán chinga nchikjèn-jno, 31 koa jña inima ch'o-la neíi tsibítsi'ba-la Jesús, kitsò-la:

—Tsà kinachrjekàjìin-nájen, tjìl'nde-nájen nga kitjás'en-jìin-jen yijo-la chinga koi.

32 Jesús kitsò-la:

—Ndaà tjín, tanguió.

Ikjoàn itjojìn yijo-la jña xita koi, k'eé jahas'en-jìin yijo-la jña chinga, koa ngats'iì chinga tsatíkjájen-jno ya naxi skanda ijìn ndáchikon ko yaá k'en.

³³ Jñà x̄it̄a xi ko'ndà ch̄inga tsanga; k'e nga ijchò ij̄iìn nax̄andá, tsibénoj̄mí yije kjoa xi komà k̄o kjoa xi komàt'in jñà x̄it̄a xi in̄ima ch'o-la neíj̄ t̄īiìn in̄ima-la. ³⁴ K'eé ijchò ngats'iì x̄it̄a nax̄andá ñánda t̄jna Jesús; k'e nga kijtseèxkon tsibítsi'ba-la nga xìn nangui kàt̄j̄i.

9

Kií kis'iìn Jesús nga kisindaà jngoò-ne x̄it̄a xi mì ki ma síhiníyá yijo-la

(Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26)

¹ K'e nga jahas'en Jesús jè chitso, jahatot'aà xi-jngoaa ndáchikon koa ijchò-ne nax̄andá-la. ² Ya ijchòk̄o jngoò-la x̄it̄a xi mìkii ma síhiníyá yijo-la; kjinason-la nachan-yá. K'e nga kijtseè Jesús nga jñà x̄it̄a koi mokjeiìn-la it'aà ts'e, kitsò-la jè x̄it̄a xk'én:

—Ji ndí na'èn, t̄jī-la nga'ño yijo-lè; jé-lè jye kichàat'aà-lè.

³ Jñà x̄it̄a xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, t̄j̄in i'nga xi kitsò kjohítsjeèn-la: “X̄it̄a jè, Nainá chjajno-la.” ⁴ Jesús n̄itoón kijtseèya-la koni s'ín nchisíkítsjeèn, kitsò-la:

—¿Mé-ne kotsò-ne kjohítsjeèn-la in̄ima-nò nga ch'o tsò-ne? ⁵ ¿Mé xi isa chiba 'in t̄j̄in, tsà xán-la jè x̄it̄a xi xk'én: “Jé-lè jye kichàat'aà-lè”, k̄o tsà xán-la: “T̄isít̄j̄iìn koa t̄it̄jei'”? ⁶ Kokoò-nò nga 'an xi Ki'ndí-la X̄it̄a xan-la yijo-na, t̄j̄i'nde-na nga sìjchàat'aà-la jé-la x̄it̄a i isò'nde.

K'eé kitsò-la jè x̄it̄a xk'én:

—T̄isít̄j̄iìn, chjoí nachan-lè, t'in-ne ni'ya-lè.

⁷ K'eé tsasítjen jè x̄it̄a xk'én, kii-ne ni'ya-la. ⁸ K'e nga kijtseè jñà x̄it̄a nga tsasítjen-ne jè x̄it̄a xk'én,

tà k'o_oá k_oma-la; k'eé jeya kisìkìjna Nainá nga k'o_os'ín tse nga ñó tsjá-la xítà isò'nde.

Mé kjoa xi komà k'e nga jè Jesús küichja-la Mateo (Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32)

⁹ Jesús kii-ne i'nde jè. K'e nga tífi, kijtsee jn-goò xítà xi 'mì Mateo xi tíjnat'aà ímixa ya ñánda síkíchítjì tsojmì, ton xi fi Roma; kitsò-la:

—Nchrobátjìngui-ná.

K'eé tsasítjen Mateo, kiitjìngui-la Jesús.

¹⁰ K'e nga tíjnat'aà ímixa Jesús nga tíkjèn ya ni'ya-la Mateo, kjìn xítà j'ì xi tiko_o tsojmì síkíchítjì k_o xítà xi jé tíjín-la. Tiko_o tsibìtsajnat'aà ímixa, tsakjèn-ko Jesús k_o jña xítà xi kota'yàt'aà-la.

¹¹ Tanga jña xítà fariseo, k'e nga kijtsee xítà koi, kiskònangui-la xítà xi kota'yàt'aà-la Jesús, kitsò-la:

—¿Mé-ne k'o_os'ín-ne maestro-nò nga xítà xi síkíchítjì tsojmì k_o xítà jé kjèn-ko-ne?

¹² Kii'nchré Jesús, k'eé kitsò-la:

—Jña xítà xi mì ch'in tíjín-la, mì chjìnexkii mochjeén-la, jña-né xítà xi xk'én xi mochjeén-la chjìnexkii. ¹³ Tanguió chíta'yà isa kó tsòya-ne Xojon-la Nainá xi tsò: “An mejèn-na nga kàtas'e-nò kjohimatakòn; kì ta tsjaà cho nìk'eèn kjotjò xi 'an 'bii-ná.” Mìtsà koi xá j'i-na 'an nga j'ikjaàjñaà xítà kixi, jña-né xítà xi tíjín-la jé nga kàtasíkájno jé-la nga mì tì jé kohótsji-ne.

Kó kitsò Jesús k'e nga kitjònangui-la mé-ne mì bìtsajnachjan-ne xítà-la (Marcos 2:18-22; Lucas 5:33-39)

¹⁴ Jè Juan xi kis'iìn bautizar xítà, jña xítà xi kota'yàt'aà-la j'ìikon Jesús ñánda tíjna ko_o kiskònangui-la, kitsò:

—Ngajen kò x̄it̄a fariseo kjit'aà nachrjein bitsajnachjan-jen. ¿Mé-ne jñà x̄it̄a tsiji mìkiì bitsajnachjan-ne?

¹⁵ Jesús kitsò-la:

—¿A baá bitsajna x̄it̄a k'e nga s'eí t̄jín k'e nga t̄ítsajna osen xi kòbixan? T̄anga kijchò nachrjein k'e nga t̄jáchìn-la x'ìn xi kòbixan, k'e-né nga k̄ítsajnachjan x̄it̄a.

¹⁶ 'Jngòè nikje ìbaà mìkiì ma sijto-ne kò nikje x̄it̄se; nga jè nikje x̄it̄se, kjeèn-yó-né koa kotejnda-né jè nikje ìbaà. Ìsa tse koma ñánda kixajnda kji. ¹⁷ T̄ikoáá mìkiì ma s̄inchá xán ixii jè chrjoa jchínga, jè xán ixii kot̄ijnda-né jè chrjoa jchínga koa x̄ixteèn jè xán. T̄ikoáá ch̄ija jè chrjoa. Jè xán ixii, chrjoa x̄it̄seé s̄inchá. K'oaá s'ín ndaà s̄inchá ingajò.

*Tsòti-la Jairo kò chjoón xi kitsobà nikje-la Jesús
(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)*

¹⁸ T̄ik'eé-ne nga tíchj̄a Jesús, ijchò jngòè x̄it̄a skò-la jñà x̄it̄a judío, tsasixkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

—Ndí tsòti-na, s̄a kò jye k'en; t̄anga tsà j̄i k'óin kò tsà kjòt'aà-la ndsej̄i, kíjnakon ìjngòè k'a-ne.

¹⁹ Tsasítjen Jesús, kiikò jè x̄it̄a skò-la kò jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la. ²⁰ K'e nga nchifi, jngòè chjoón ijchòt̄jingui-la; chjoón jè, jyeé kò tejò nó xk'én nga t̄ix̄ixteèn-la jn̄i. Kii kasit'aà chraña-la Jesús ya ijton ít̄s'ìn nga kitsobà'ño it̄jòn nikje-la. ²¹ K'oaá s'ín tíhókò inima-la: “Tsà tà jè sikoaa nikje-la, kondaá-na.” ²² Jè Jesús kisikáfaya, kijtseè chjoón jè, kitsò-la:

—Ndí nea, t̄jiì-la nga'ño yijo-lè. Kòmandaà-ne koií-né nga mokjeiín-lè it'aà ts'an.

Tijè-ne hora kjòndaà-ne chjoón jè.

²³ K'e nga ijchò Jesús ya ni'ya-la jè xita sko-la xita judío, kijtseè música xi nchisíkjane nga jye kihijiìn mik'en koa kijtseè nga fijen fikjá xita nga 'ñó nchikjindáya. ²⁴ Kitsò-la:

—Tìtjoo ni'ya; jè tsòti mìtsà kòbiyaà, tà kji-nafé-né.

Jña xita, tà tsijnòkeè-né k'e nga okitsò Jesús. ²⁵ Tanga Jesús tsachrje ni'ya ngats'iì xita xi títsajna; k'ée jahas'en ni'ya, kiskoé tsja jè tsòti, koa jè tsòti tsasítjen. ²⁶ Nga kijndà i'nde jè, tsabísòn 'én it'aà ts'e kjoa xi koma.

Kó s'ín komàt'in xita xi jò ma-ne xi mìkì tsejèn-la

²⁷ K'e nga itjo-ne Jesús i'nde jè, jò xita xi mìkì tsejèn-la kùtjìngui-la; 'ñó kùichja, kitsò-la:

—[Jchahimatakòn-nájen, ngaji xi ya nchrobàt'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David [nga jì tijna ngajo-la]!

²⁸ K'e nga jahas'en ni'ya Jesús, jña xita xi mìkì tsejèn-la ijchòkon. Jesús, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A mokjeiín-nò nga koma-na sindaà-nò?

K'ée kitsò jña xita xi mìkì tsejèn-la:

—Jon, Nà'èn. Komaá-lè.

²⁹ Jesús k'ée kisìko jña xkon, kitsò-la:

—Jño, koni s'ín mokjeiín-nò, k'oas'ín kàtandaà-nò.

³⁰ Jña xita xi mìkì tsejèn-la, kitáx'a-ne xkon koa kjòndaà-ne. Jesús 'ñó tsibínè-la nga kitsò-la:

—Ndaà t'een kindà nga mì yá xita xi skoe kjoa koi.

³¹ Tanga jñà x̄ita koi, k'e nga itjo-ne ni'ya, tik'eé tsibíts'ia nga tsibénojmí nga kijndà i'nde jè, kós'ín kis'iin Jesús.

Kó s'ín komà nga kjòndaà-ne jngoò x̄ita xi mìkiì ma chja

³² K'e nga jye nchifi-ne jñà x̄ita xi mìkiì tsejèn-la, j'iiko jngoò-la Jesús x̄ita xi mìkiì ma chja nga inima ch'o-la neí tjiin inima-la. ³³ Jesús k'e nga jye tsachrjekàjìn inima ch'o-la neí xi tjiin inima-la jè x̄ita xi mìkiì ma chja, tik'eé komà kiichja-ne. Ngats'iì x̄ita xi ya títsajna tà kjòxkón-la. Kitsò:

—Kj'eè kii 'yaá kjoa xi k'oas'ín ma i j'nde Israel.

³⁴ Tanga jñà x̄ita fariseo kitsò:

—Jè sobà x̄ita sko-la x̄ita neí tsjá-la nga'ño nga ma-la ochrjekàjìn inima ch'o-la neí xi tjin-la x̄ita.

Kó kitsò Jesús k'e nga kjòhimaakeè x̄ita xi kjìn ma-ne

³⁵ Jesús tsajmeèjìn ñánda naxandá iì ko naxandá jtobá nga tsakóya 'én-la Nainá ya ni'ya ingo sinagoga ts'e naxandá koi. Kiichjaya 'én ndaà-la Nainá koni s'ín otíxoma Nainá; tikoa kisindaà-ne ngats'iì ch'in xi tjin-la x̄ita nga xki xi ján ijòjno ijòt'aà yijo-la. ³⁶ K'e nga kijtseè Jesús nga kjìn ma x̄ita, kjòhimaakeè nga 'ño makájno-la ko mì yá xi osiko nga jye títsjohoya k'oaá ngaya-la koni orrè xi tsjin-la paxtò xi ko'ndà. ³⁷ K'eé kitsò-la x̄ita xi kota'yàt'aà-la:

—Xi okixi, 'ño tse xá tjin xi it'aà ts'e 'Én-la Nainá koni s'ín ma k'e nga kjìn tsojmì majchá tanga jñà x̄ita chi'nda xi síxá, chiba ma-ne; ³⁸ tìtsi'ba-là jè Nei-la xá, kàtasíkasén-isa x̄ita chi'nda xi koixkó tsojmì koi.

10

*Kó 'mì 'ín-là x̄ita-là Jesús xi tejò ma-ne
(Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16)*

¹ Nga koma iskan Jesús kiichja-là x̄ita-là xi tejò ma-ne xi kota'yàt'aà-là, kitsjaà-là kjotíxoma nga koma kochrjekàjìin inìma ch'o-là neíí xi t̄jín-là x̄ita koa koma-là s̄iindaà-nè n̄ita mé ch'in-ne nga ijòjno ijòt'aà yijo-là x̄ita.

² J̄nà 'ín-là x̄ita xi tejò jaàjìin Jesús nga tsibíxáya-là: jè t̄jna ítjòn, Simón xi t̄ikoā Pedro ki'mì, kō Andrés xi 'ndse ma Pedro; Jacobo kō 'ndse Juan xi ixti-là Zebedeo; ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, kō Mateo jè xi kisikíchj̄it̄j̄i tsojmì ts'e Roma; Jacobo, ti-là Alfeo; Lebeo xi t̄ikoā Tadeo ki'mì; ⁴ Simón, x̄ita xi ya fit'aà-là x̄ita cananista; kō Judas Iscariote jè xi kisìngatsja kondra-là Jesús.

*Kós'ín tsatíxoma-là Jesús x̄ita-là xi tejò ma-ne xi
kisikasén nga kisika'bí 'én-là Nainá
(Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6)*

⁵ Jesús kisikasén nga tejò x̄ita xi kota'yàt'aà-là nga kisika'bí 'én-là Nainá koa kitsjaà-là kjotíxoma, kitsò-là:

—Mikiì onguió ya j̄'nde-là j̄nà xi mìtsà x̄ita judío; t̄ikoā mikiì bitjaàs'en-j̄noò ya naxandá-là x̄ita Samaria. ⁶ Yaá tanguíchòn j̄nà x̄ita naxandá Israel koni orrè xi kichijà. ⁷ K'e nga onguió t̄inókjoaya koa tixón: “Jye kjòchrañàt'aà-nò nachrjein nga jchaa kó s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne.” ⁸ T̄indaà-nò x̄ita xi xk'én; t̄itsjeè xi t̄ibindojno chrjoa yijo-là; t̄ikjaáya-là xi jye k'en; nachrjekàj̄noò inìma ch'o-là neíí xi t̄jìin inìma-là x̄ita. Tà kjotjò

kitjoé-nò nga'ñó koi, tikoáà tà kjotjò tjiì ngajo-là jñà xita.

⁹ Nímé ton ch'aà. ¹⁰ Kì na'ya ch'aà xi it'aà ts'e ndiyá. Mikiì tsà jò nachro ch'aà. Tikoáà mikiì xoxté tsjayaà. Tikoáà kì yá garrote ch'aà. Nga jè xita xi síxá, mochjeén-né nga k'oi-là tsojmì xi skine.

¹¹ K'e nga kijchoò naxandá ì, o xi naxandá jtobá tinchátsjioò ingoò ni'ya xi ndaà xita nei-la, yaá titsajnakoo skanda k'e nga onguí-nò. ¹² K'e nga kitjás'een ni'ya, tiixat'aà jñà xita nei-la ni'ya. ¹³ Tsà jñà xita nei-la ni'ya skoétjò-nò, tichikon-t'ioòn nga s'e-la kjoa'nchán, tanga tsà mikiì skoétjò-nò, tà saá jñò s'e-nò kjoa'nchán nga siichikon-t'in-nò Nainá. ¹⁴ Tsà mikiì skoétjò-nò, kò tsà majìn-la kji'nchré 'én-nò, tìtjoo ni'ya jè, o naxandá jè, koa titsajneè chijo-la ndsokoò. ¹⁵ Okixií xi xan-nò, naxandá jè, isaá tse kjo'in s'e-la jè nachrjein k'e nga sindaàjìin-la xita, mì k'oaá-ne koni jñà xita ts'e naxandá Sodoma kò Gomorra.

Kjo'in xi tjin k'e nga 'én-la Nainá bènojmiá

¹⁶ Tiná'ya, 'an, k'oaá s'in sikasén-nò koni tsà orrè ya ijìin-la cho tsején. Jñò, titsajnandaà nita mé kjoa-ne koni tsà ye xi 'ñó maña tikoá indaákjoa kátama koni tsà nise paloma. ¹⁷ Ndaà tìkindaa yijo-nò. Jñà xita koi, ján skinìt'aà-nò nguixkon xitaxá koa skaàn-koo-nò ya ni'ya ingo sinagoga. ¹⁸ Skanda ján kjikò-nò nguixkon xitaxá guber-nador kò xitaxá itjòn, tà koií kjoa-la it'aà ts'an. K'oaá s'in koma kinókjoa-là 'én xi ts'an jñà xitaxá kò jñà xi mìtsà xita judío. ¹⁹ K'e nga skinìt'aà-nò ñánda titsajna xitaxá, kì makájno-nò kós'in kinókjoa, o kós'in kixón. Nga tik'eé-ne, Nainá tsjá-nò 'én

xi k̄inókjoaa. ²⁰ Nga m̄itsà j̄ñò xi k̄inókjoaa; jè Inima Tsjeè-là Nainá tsjá-nò k̄johítsjeèn nga ma k̄inókjoaj̄iìn-là j̄ñà x̄ita.

²¹ 'Tijè-ne 'ndse s̄iingatsja 'ndse x̄ita nga s̄iik'en. Jè na'èn-là s̄iingatsja ki'ndí-là nga s̄iik'en x̄ita. J̄ñà ixti-là s̄iingatsja na'èn-là nga k̄iyá. ²² Ngats'ìi x̄ita isò'nde koj̄tikeè-nò xi k̄joa ts'an; tanga jè x̄ita xi k̄ixi k̄ijna skanda k̄joehet'aà-ne, jè-né xi k̄itjokàj̄iìn k̄jo'in. ²³ K'e nga k̄j̄it̄j̄ingui kondra-nò x̄ita xi j̄ngoò naxandá, t̄iyó, x̄in naxandá tanguió. Okixií xi xan-nò, 'an xi Ki'ndí-là X̄ita xan-là yijo-na, isaá it̄j̄òn k̄joiaa nga t̄ikj'eè onguió yije kóhok̄ji naxandá Israel.

²⁴ 'Jngoò x̄ita xi kota'yà m̄itsà isa t̄ijna it̄j̄òn koni maestro-là; t̄ikoaa j̄ngoò x̄ita xi ch̄i'nda t̄ijna m̄itsà isa t̄ijna it̄j̄òn-là nei-là. ²⁵ Jè x̄ita xi kota'yà koj̄ngoó ikon tsà k'oas'ín k̄ijchò koni jè maestro-là k̄o jè xi ch̄i'nda t̄ijna tsà tà k'oas'ín k̄ijna koni jè nei-là. Jè xi na'èn t̄ijna, x̄ita neií tsò-là; j̄ñà xi ixti-là, isaá tsato ch'o kitso-là.

*Yá x̄ita xi k̄iskón-lá
(Lucas 12:2-9)*

²⁶ 'Kì x̄ita tsakjoòn-là. Nga nì mé t̄j̄in xi t̄j̄tsa'ma xi mìk̄i k̄otsej̄èn; ngats'ìi xi t̄j̄i'ma, j̄chaá-là. ²⁷ Jè k̄joa xi k'oā xan-nò k'e nga j̄ñò choòn, k'oāá tixón k'e nga n̄achr̄ein; koā jè xi k̄joa'ma xan-nò, j̄ñò t̄inókjoaya kóhok̄ji isò'nga ni'ya. ²⁸ Kì tsakjoòn-là jè xi ma-là s̄ík'en yijo-ná, tanga inima-ná mìk̄i k̄oma-là s̄iik'en. Jè xi t̄iskón-là xi ma-là s̄ík'en yijo-ná k̄o inima-ná nga kinij̄iìn-ná ni'in ts'e k̄jo'in.

²⁹ 'Maá sat̄ijna jò ndí n̄ise n̄as'ín tà j̄ngoò ma t̄on-ná. Tanga nijngoò n̄ise k̄iyá tsà mìk̄i tsjá'nde

Nainá. ³⁰ Jñò, skanda tsjaskoò tíxkeya yije-la Nainá. ³¹ Koií kjoa-la, kì tsakjoòn-jèn. Ìsaá tse chjí-nò mì k'oaá-ne ñas'ín kjìn ma ndí ñise.

Jñà xita xi tsò nga 'an fit'aà-na
(Lucas 12:8-9)

³² 'Nita yá-ne xi tsjá 'én nga nguixkon xita nga 'an fit'aà-na, 'an k'oaá ti xán nga nguixkon Na'èn-na xi tíjna ngajmii nga xita ts'an-ná. ³³ Tanga jè xi k'ojna'mat'in-na nga nguixkon xita, 'an k'oaá tis'ín k'ojna'mat'ian it'aà ts'e nga nguixkon Na'èn-na xi tíjna ngajmii.

Kii koma nga kojòya xita xi kjoa ts'e Cristo
(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Kì k'oaá s'ín nikítsjeèn nga kjoa'nchán j'iikoaa isò'nde. Mì kjoa'nchán j'iikoaa, ta saá kjoajchán j'iikoaa. ³⁵ Koií xá j'i-na nga jñà xita, tijè-ne na'èn-la koma-ne kondra-la; jè tsòti-la, tijè koma-ne kondra-la nea-la; ko jè kja'nda-la, tijè nachíya-la koma-ne kondra-la. ³⁶ Nga jngoò ijngoò xita, tijñà-ne xita ni'ya-la koma kondra-la.

³⁷ 'Jè xi isa tjòkeè na'èn-la ko nea-la ko 'an mikiì matsjakeè-na, mikiì ok'in-la nga xita-na xán-la; ko jè xi isa tjòkeè ti-la, o jè tsòti-la, ko 'an mikiì matsjakeè-na, mikiì ok'in-la nga xita-na xán-la. ³⁸ Jè xi kjo'in tsakjón-la nga majìn-la ojen krò-la nga 'an kjinchrobà tjingui-na mikiì ok'in-la nga xita ts'an xán-la. ³⁹ Jè xita xi ndaà ótsji kós'ín ma sùkinda yijo-la nga mì mé kjo'in sakò-la, tà saá sùichija-né ko kjo'in kijnajin; tanga jè xi tíjnandaà nga tsjá yijo-la nga kiyá xi kjoa ts'an, sakò-la kjoabinachon nga it'aà ts'an ndaà kijná.

Kjondaà xi tjin-la xita xi skoétjò xikjín
(*Marcos 9:41*)

⁴⁰ 'Jè xita xi skoétjò-nò, 'an kjoétjò-na; kò jè xi skoétjò-na, jè kjoétjò xi kisikasén-na. ⁴¹ Jè xita xi kjoétjò jngoò xita xi chja ngajo-la Nainá, koií kjoa-la nga 'én-la Nainá chja, k'oaá tis'in kochikon-t'in koni jè xita xi chja ngajo-la Nainá. Kò jè xita xi skoétjò jngoò xita kixi, koií kjoa-la nga ndaà s'in, tikoáá tà ngásòn kochikon-t'in koni jè xita kixi. ⁴² Nita yá-ne xi tsjá jngoò chitsín-la nandá 'nchán jngoò ndí xita ima-na koií kjoa-la nga 'an kota'yát'aà-na, okixi-né kochikon-t'in-né.

11

¹ K'e nga jye kitsjaà-la okixi kós'in sìxá xita-la xi tejò ma-ne xi kota'yát'aà-la Jesús, kiikakóya kò kisika'bí 'én-la Nainá ngats'ì naxandá xi tjin ya j'nde jè.

Jesús, kií kitsò-la xita xi ijchò kjònanqui-la it'aà ts'e Juan

(*Lucas 7:18-35*)

² Juan, nga ndayá tjna'ya, kiì'nchré kjoa xi tís'in Cristo [xita xi xó kisikasén-ne Nainá]. Kisikasén i'nga xita xi kota'yát'aà-la ³ nga kiì kjònanqui-la. Kitsò-la:

—¿A jì-né xi Cristo xi tjinè-lè nga kjoii a xi kj'eijí chíña-lajen?

⁴ Jesús kitsò-la:

—Tanguió, tènójmí-là Juan jña kjoa xi titsa'yaà kò xi titsana'yà. ⁵ Jña xita xi mikii tsejèn-la, jyeé tsejèn-la; jña xi tsá'yá kjoàn, jyeé ma fì-ne; jña xi tìbindojno chrjoa yijo-la, tímatsjeèjno-ne yijo-la; jña xita xi jtayaà, jyeé 'nchré-ne; kò xita xi jye k'en,

nchifaáyaá-la; koa jñà x̄ita ima, jyeé tís'enojmí-la 'én ndaà-la Nainá. ⁶ Mé tà ndaà-la jè x̄ita xi nguì jngoò k'a ndaà mokjeíin-la ìt'aà ts'an nga ni mé xi osijna-ikòn-la.

⁷ K'e nga jye kii-ne x̄ita xi kota'yàt'aà-la Juan, tsibíts'ia Jesús nga tsohókò x̄ita xi ìt'aà ts'e Juan, kitsò-la:

—¿Mé xi tsanguì ch̄itsejèn-la ya i'nde ìt'aà xìn ñánda nangui kixi choòn? ¿A jè tsanguì ch̄itsejèn-la jngoò x̄ita xi yá inaxò kji nga tsjin-la nga'ñó nga ma síjtíya-la tjo? ⁸ Tsà majìn, ¿mé-nè xi tsanguì ch̄itsejèn-la? ¿A jngoò x̄ita xi 'ñó ndaà kji nikje-la? Jñà x̄ita xi 'ñó ndaà kjoàn nikje-la, yaá títsajna ya ni'ya-la x̄itaxá ítjòn. ⁹ ¿Mé xá xi tsanguì-nò? ¿A jè tsanguì ch̄itsejèn-la jngoò x̄ita xi chja ngajo-la Nainá? Okixi-né, k'oaá xan-nò, Juan, isaá tíjna ítjòn mì k'oaà-ne koni jngoò x̄ita xi chja ngajo-la Nainá.

¹⁰ It'aà ts'e Juan, yaá tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: 'Aán síkasén ítjòn-lè x̄ita-na xi kjikò 'én, jè xi kojìndaàya ítjòn-lè ndiyá-lè.

¹¹ Okixi-né, ngats'ìi x̄ita xi tjín i isò'nde, ni saá jngoò x̄ita bitjokàjìin xi mangásòn koni jè Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita; tanga ya ijìin naxandá ñánda otíxoma jè xi ngajmìi nchrobá-ne, jè x̄ita xi fehet'aà-ne, isaá jeya tíjna mì k'oaá-ne koni Juan.

¹² Tjen-ne nga j'i Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita, jè kjotíxoma-la ngajmìi, tse kjoasìi tísakó-la skanda naxrjein i'nde; jñà x̄ita ts'en mejèn-la nga kàtachija kjotíxoma. ¹³ Ngats'ìi x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá kò xojon ts'e kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, tà 'én j'ìikò skanda k'e nga j'ìi Juan xi kis'ìin bautizar x̄ita. ¹⁴ Tsà mokjeíin-nò koni tsò

jè kjoṭíxoma ko xita xi kiichjaya tikoáá kokjeín-nò nga jè Juan, jè-né xita xi 'mì Elías xi tjinè-la nga kjoíí. ¹⁵ Ndaà tina'yaà koni xan-nò.

¹⁶ '¿Yá xi siingásòn-koaa jña xita xi tjin nachrjein i'ndeí? Jña kongásòn-kjoò jña ixti xi bitsajna nditsin nga síská, chja-la xikjín, tsò-la: ¹⁷ “Kànikjaneé-nòjen xobí tanga jño, mìkiì kàchà; kàjndaá-nòjen sò xi ba tsò tanga jño, mìkiì kàchihindáyaà.” ¹⁸ K'e nga j'ì Juan, mìtsà 'ño tsakjèn, ni mì xán kits'ì, koa jño bixón-nò: “Inima ch'o-la neí tjin-la.” ¹⁹ Ikjoàn j'iaa xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na; ma-na kjeen, tikoá ma-na 'biaa; jña xita tsò-né: xita chrjá'a-né, xita ch'i-né, amigo-la-né jña xita-la xitaxá Roma xi síkíchjtji tsojmì ko jña xi xita jé. Tanga jè kjoachjine-la Nainá, 'yaà-la nga kixi tjin k'e nga jye bitasòn.

Jesús, kií kitsò-la jña xita naxandá xi mìkiì 'nchréñijon

(Lucas 10:13-15)

²⁰ Jesús k'eé tsibíts'ia nga tsohótiko ngats'ìi xita naxandá ñánda nga kjìn kjoxkón-ndaà kis'ìin, koií kjoa-la nga jña xita xi ya i'nde-la mìkiì kisikájno jé-la nga tákó jé nchihótsji. Kitsò-la:

²¹ —jima xó-nò jño, xita naxandá Corazín! jima xó-nò jño, xita naxandá Betsaida! Tsà ya-làne naxandá Tiro ko Sidón nga k'oas'ín kis'iaàn kjoxkón xi ndaà tjin xi komà ya ijìn naxandá tsajòn, tsà jña xita Tiro ko Sidón kijtseè, jyeé-la nikje naxá íkjá ko chijo ni'ín kisikaájno sko koni seña nga jye kisikájno kjoa ts'e jé-la, mì tì jé ótsji-ne. ²² Tanga k'oaá xán-nò, k'e nga jè nachrjein nga sindaàjìn, isaá tse kjo'in s'e-nò mì k'oaá-ne koni

jñà x̄it̄a naxandá Tiro k̄o Sidón. ²³ Koá jñò xi x̄it̄a naxandá Capernaum tsajòn, ¿a k'oaá s'ín mok-jeiín-nò nga jchaxkón-nò ján ngajmì? Majìn, yaá k̄itsajnajñòò i'nde ñánda t̄jín k̄jo'in. Tsà yaá-làne naxandá Sodoma k'oaas'ín komà k̄joxkón xi komà tsajòn, jè naxandá Sodoma tákó kijnaá-la skanda naxrjein i'nde. ²⁴ K'oaá xán-nò, k'e nga kijchò naxrjein nga s̄indaajìn, isaá tse k̄jo'in s'e-nò mì k'oaá-ne koni jñà x̄it̄a naxandá Sodoma.

*Ñánda sakó-ná kjoa ñikjáya ts'e inima-ná
(Lucas 10:21-22)*

²⁵ Jñà naxrjein koi Jesús kitsò:

—Na'èn xi tsiji ngajmì k̄o tsiji isò'nde, jeya síkijna-lè nga jñà kjoa koi tsibì'ma-la jñà x̄it̄a xi t̄jín-la kjoachjine k̄o xi 'ñó t̄jín-la k̄johítsjeèn nga jñà tsakoò-la xi taxki ndí x̄it̄a ima kjoa. ²⁶ Jon, Na'èn, nga k'oaá s'ín k̄jòmejèn-lè.

²⁷ 'Ngats'ii kjoa ts'e k̄jotíxoma, 'aán kisìngatsja-na Na'èn-na. Mìtsà yá xi beèxkon yá-né xi Ki'ndí-la ma, tajngoò jè xi Na'èn ma; t̄ikoáá mìtsà yá xi beèxkon yá-né xi Na'èn ma, tajngoò jè xi Ki'ndí-la beèxkon; k̄o jè Ki'ndí-la kokò-la jñà x̄it̄a xi jè mejèn-la nga skoexkon, yá-né xi Na'èn ma.

²⁸ Nchrobáchón-ná ngats'ioò xi jye ijta-nò nga nixá k̄o nga kich'àjen ch'á-nò, 'aán síkjáya-nò.

²⁹ Jch'ajen-kò-ná jè yá ibo xi 'an 'yajen mé-ne nga koma-nò kos'ín s'een koni s'ín s'iaàn 'an. K'oaas'ín t'een koni 'an nga t̄jín-na kjoatsejta k̄o indaá kjoa t̄jín inima-na. K'oaas'ín sakó-nò kjoa ñikjáya ts'e inima-nò. ³⁰ Jè yá ibo k̄o ch'á xi 'an sik'àjen-nò, jna-né, mìtsà 'ñó i'í.

12

*Yá x̣iṭa xi oṭixoma-la j̄n̄a n̄achrjein n̄ikj̄aya
(Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5)*

¹ Jè n̄achrjein n̄ikj̄aya, Jesús ko x̣iṭa xi kota'yàt'aà-la ya ja ya ñánda tíṭje trigo. Koḗ j̄n̄a x̣iṭa xi kota'yàt'aà-la Jesús kjòhojò-la. K'eé tsate natín-la trigo, ikjoàn kiskine. ² J̄n̄a x̣iṭa fariseo k'e nga kijtseè, kitsò-la Jesús:

—Chítsején-la j̄n̄a x̣iṭa xi kota'yàt'aà-lè, jè kjoḗ xi nchis'ín; mìkiì tjí'nde nga k'oḗs'ín koma jè n̄achrjein n̄ikj̄aya.

³ Jesús kitsò-la:

—¿J̄n̄ò, a mìtsà jye tíj̄iìn-nò koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá koni kis'iìn x̣iṭaxá ítjòn xi ki'mì David ko j̄n̄a x̣iṭa-la xi kjihjtako k'e nga kjòhojò-la? ⁴ Jahas'en ni'ya-la Nainá koḗ tsakjèn inchrájìn tsjeè-la Nainá xi mìkiì tjí'nde-la nga jè David kòkjen ko x̣iṭa xi kjihjtako; ta j̄n̄a nò'miì tjí'nde-la nga kòkjen. ⁵ ¿A t̄ikoḗá mìtsà jye tíj̄iìn-nò koni tsò kjot̄ixoma xi kiskì Moisés? Nga j̄n̄a nò'miì, ya iya ingo ítjòn, síxá-né nas'ín jè n̄achrjein n̄ikj̄aya, ko nas'ín síxá mìtsà jè nchihótsji. ⁶ An, k'oḗá xan-nò, jngòò tíjna ijndé xi is̄a jeya tíjna mì k'oḗá-ne koni jè ingo ítjòn. ⁷ Ngats'ioò j̄n̄ò mìkiì machiya-nò kó tsòya-ne Xojon-la Nainá nga tsò: “An, mejèn-na nga k̄atas'e-nò kjohimatakòn, k̄i ta tsjaà cho n̄ik'eèn kjotjò xi 'an 'biì-ná.” Tsà kochiya-nò, mì-la kii kjò'in k'oì-la x̣iṭa xi mìtsà jè tjín-la. ⁸ K'oḗá s'ín tjín, 'an xi Ki'ndí-la X̣iṭa xan-la yijo-na, 'aán ot̄ixoma-la n̄achrjein n̄ikj̄aya.

Mé kjoa xi kisakò-la Jesús k'e nga kisindaà jngoò-ne xita nachrjein nìkjáya

(Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11)

⁹ I_kjoàn kii-ne Jesús ya i'nde jè; jahas'en jngoò ni'ya ingo sinagoga. ¹⁰ Ya tíjna jngoò xita xi kixit'aà jngoò tsja. Jñà xita xi ya títsajna kiskònangui-la Jesús nga mejèn-la kohòngui, kitsò-la:

—¿A tíj'nde-né nga kjondaà-ne xita k'e nga jè nachrjein nìkjáya?

¹¹ Jesús kitsò-la:

—Jñò, tsà tíjna jngoò-nò orrè ko tsà ya skaya ngajo, ¿a mìtsà konguínachrjeè nas'ín nachrjein nìkjáya? ¹² Jyeé 'ya, isaá 'ñó chjí-la jngoò xita mi k'oaá-ne koni jngoò orrè. Koií kjoa-la nga tíj'nde-né nga kosikoaá xita nas'ín jè nachrjein nìkjáya.

¹³ Jesús kitsò-la jè xita xi kixit'aà jngoò tsja:

—Tjeèndojoi ndseji.

Xita jè, tsijmeé tsja, nitoón kjondaà-ne; k'oaá ti kji komà-ne koni kji xi ijngoò. ¹⁴ Jñà xita fariseo, k'e nga itjo-ne ingo, ikjoàn tsajoóya-ne nga mejèn-la siik'en Jesús.

K'oaá s'ín tsitasòn 'én xi kiichja Isaías xi it'aà ts'e Jesús

¹⁵ Jesús, k'e nga kijtsee nga jñà xita fariseo mejèn-la siik'en, itjo ni'ya, kii. Kjìn xita kiitjingui-la. Jesús kisindaà-ne ngats'iì xita xi xk'én.

¹⁶ Kitsjaà-la okixi jñà xita nga mìkii keènojmit'in yá-né jè. ¹⁷ K'oaá s'ín komà mé-ne nga tsitasòn-ne 'én xi kiichja Isaías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

¹⁸ I tíjna jè chí'nda-na jè xi 'an jaajñàà,

xi 'ñó matsjake,
 tjín-la kjotsja inima-na xi it'aà ts'e.
 'Aán tsjaà-la Inima Tsjeè-na
 nga jè kichjajìin-la ngats'ii xita isò'nde xi kjoakixi
 mé-ne nga koma sindaàjìin-la.

¹⁹ Mìtsà xita skaàn-ko, ko nì mé 'én xi 'ñó kichja,
 ko mì kì kìná'ya-la ya jya ndiyá 'én xi kichja.

²⁰ Mikì skít'o jngoò yá inaxo xi jye mejèn tí'tò,
 tikoáá mìkì sùkìts'o jngoò nì'ín xi ta nì'ndií tíbitjo
 sa-la.

K'oas'ín s'jìin skanda k'e nga koìndaàjìin xi
 kjoakixi.

²¹ Jñà xita naxandá xi tjín isò'nde xi mìtsà xita
 judío,
 kokjeiín-la nga skóña-la kjondaà xi tsjá-la.

*Mé xi komat'in jñà xita xi chjajno-la Inima
 Tsjeè-la Nainá*

(Marcos 3:19-30; Lucas 11:14-23; 12:10)

²² J'ìiko jngoò-la xita Jesús xi mìkì tsejèn-la,
 ko xi mìkì ma chja nga inima ch'o-la neíí tjìin
 inima-la. Kisindaà-ne Jesús nga komà kichja-ne
 koa kjòtsejèn-la. ²³ Ngats'ii xita, tà kjòxkón-la. K'ée
 kitsò:

—¿A jè jèe xi ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítòn
 David [nga jè kìjna ngajo-la]?

²⁴ K'e nga kì'nchré jñà xita fariseo kitsò:

—Xita jè, ma-la ochrjekàjìin inima ch'o-la neíí xi
 tjìin inima-la xita, k'oíí-né nga jè síkjeén nga'ñó-la
 Beelzebú xi skò-la xita neíí.

²⁵ Jesús kijtseèya-la koni s'ín nchihóko inima-la,
 kitsò-la:

—Ngats'iì naxandá xi jòya tjin nga kondra títajna-la xíkjin, ti yijo-lá tísikixòña-ne; koa tsà jngoò naxandá ko tsà jngoò ni'ya xita sijnòya xíkjin, mikii koma ndaà kítajna. ²⁶ Tsà jè xita neii tijè tíhochrjejin-ne yijo-la neii, jòya tís'in xi tijè-ne yijo-la. ¿Kós'in koma s'e-la nga'ño nga kotixoma? ²⁷ Jñò bixón-nò nga 'an sijkjeén nga'ño-la xi sko-la xita neii k'e nga ochrjekajñaà inima ch'o-la neii. Tsà k'oaá s'in tjin kjoa, jña xita tsajon, ¿yá xi tsjá-la nga'ño k'e nga ochrjekajjin neii? Koií kjoa-la, tijña-ne xita-nò keènojmi nga mìtsà kixi kjoa nga jè sko-la neii sijkjeén. ²⁸ Tanga 'an, k'e nga ochrjekajñaà inima ch'o-la neii xi tijin inima-la xita, jè Inima Tsjeè-la Nainá tsjá-na nga'ño. Jè kjoa koi tsòyaá-ne nga Nainá, jyeé i tíhotixoma i it'aà nangui.

²⁹ ¿Kó s'in koma kjoahas'en ni'ya-la nga sijnijé-la jngoò xita nei-la ni'ya xi tjin-la nga'ño tsà mìtsà itjon koiit'aà'ño? K'eé koma sijnijé-la k'e nga jye kàsit'aà'ño.

³⁰ 'Niton yá-ne xi mì 'an fit'aà-na, jè-né kondra-na; koa niton yá-ne xi mikii síchját'aà-na nga bíxkoyako-na xita xi ts'an koma, jè tísitsjohoba xita.

³¹ 'K'oaá xan-nò, Nainá sijnchàat'aà-la jña xita nita mé jè xi kohótsji, nita mé 'én xi ch'o tsò kichja. Tanga jè xi Inima Tsjeè-la Nainá kichjajno-la mikii jchat'aà-la jé-la. ³² Niton yá-ne xi kichjajno-na 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, jchat'aà-la jé-la; tanga jè xi kichjajno-la Inima Tsjeè-la Nainá, mikii jchat'aà-la jé-la ni jè naxrjein i'ndeí, ko ni jè naxrjein xi iskan kjoii.

Kós'in 'ya-la kós'in tjin inima-la jña xita
(Lucas 6:43-45)

³³ Tsà jngoò yá xi ndaà kji, ndaà toò xi ojà-la. Kò tsà jngoò yá xi mìkiì ndaà kji, mìkiì ndaà toò xi ojà-la. Jngoò yá, jè toò-la yaxkon-la. ³⁴ jñò, xita tje-la ye-nò! ¿Kós'in ma kinókjoaa 'én xi ndaà tsò nga ch'o tsò inima-nò? Nga k'oaá tsò 'én xi chja jña xita koni tsò kjohítsjeèn xi tíjìn inima-la. ³⁵ Jngoò xita xi 'én ndaà chja, koií-né nga kjondaà tíjìn inima-la; koa jngoò xita xi 'én ts'en chja, koií-né nga kjoats'en tíjìn inima-la. ³⁶ K'oaá xán-nò k'e nga kijchò nachrjein nga sindaàjìn, k'oaá s'in tsjá kinda ngats'iì xita nita mé 'én xi taxki chja. ³⁷ Xi it'aà ts'e 'én-nò, k'oaá s'in sindaàjìn-nò nga jcha-la tsà xita ndaà-nò, o tsà jé tjin-nò.

Yá xi tsját'in 'én jña xita ts'en xi tjin nachrjein
i'ndei

(Marcos 8:12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Jña xita fariseo kò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskìì Moisés kitsò-la Jesús:

—Maestro, mejèn-najèn nga jcha jngoò-jèn seña xi ji 'nì.

³⁹ Jesús kitsò-la:

—Jña xita ts'en kò xita xi mìkiì 'nchréñijon-la Nainá, síjé jngoò seña xi jeya tjin; tanga nímé seña skoe; ta jè skoe ts'e Jonás, xita xi kiichja ngajo-la Nainá. ⁴⁰ Koni jè Jonás nga jàn nachrjein kò jàn nitjen tsibijnaya indso'ba jngoò tin je, k'oaá tis'in 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yiyo-na, jàn nachrjein kò jàn nitjen kójna ijñaà nangui. ⁴¹ Jña xita naxandá Nínive kosítjen-né jè nachrjein k'e nga koiindaàjìn Nainá; jña tsját'in 'én jña xita xi tjin

nachrjein i'nde, koií kjoa-la nga kisikájno jé-la nga mì tì jé tsohótsji-ne k'e nga kùichjaya 'én-la Nainá Jonás; tanga nachrjein i'nde, 'an xi tìchjàko-nò, isaá 'ñó jeya tijnáa mì k'oaá-ne koni Jonás [tanga jñò, mìkiì mokjeiín-nò]. ⁴² Tikoáá jè chjoón ítjòn xi ya otíxoma nangui sur, kosítjen-né jè nachrjein k'e nga koiíndaàjìin Nainá; jè tsját'in 'én jñà xita xi tjin nachrjein i'nde, koií kjoa-la nga kjiin nangui j'ii-ne nga j'ii 'nchré-la kjoachjine-la Salomón; tanga nachrjein i'nde, 'an xi tìchjàko-nò, isaá 'ñó jeya tijnáa mì k'oaá-ne koni Salomón [tanga jñò, mìkiì na'yà-ná].

Inima ch'o-la neí xi f'ù ìjngò k'a-ne
(Lucas 11:24-26)

⁴³ 'K'e nga jngò inima ch'o-la neí bitjokàjìin inima-la jngò xita, yaá ojmeè i'nde ñánda kixì choòn, ótsji'nde nga sùikjáya; k'e nga mìkiì sakó'nde-la, ⁴⁴ ìjngò k'a síkìtsjeèn, tsò: “Kjín-la ìjngò k'a-na ni'ya-na ñánda inchrobà-na.” K'e nga bijchó ìjngò k'a-ne, beè ni'ya-la nga kjijñá, ndaà kisatùcha kò tsjeè choòn. ⁴⁵ Ikjoàn fikjaá nguì itò xíkjin xi isa ch'o s'ín. K'ée fahas'en-jìin inima-la xita jè; yaá bitsajna. Xita jè isaá 'ñó ch'o bijna koni s'ín tsibijna k'e nga sa ítjòn. Jñò, xi xita ts'en 'mì-nò, k'oaá tìs'ín komat'ioòn nachrjein i'nde.

Nea-la ko 'ndse Jesús
(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Táko tìk'ée tíhóko xita Jesús nga ijchò nea-la kò 'ndse. Yaá tsibitsajna ján ndìtsiaán nga mejèn-la kichja-la. ⁴⁷ Jngò xita kitsò-la Jesús:

— Nea-lè kò jñà 'ndsì ján ndìtsiaán títsajna. Ji xó koòko-lè.

48 Jesús kitsò-la jè x̄ita xi ijchòko-la 'én:

—¿A mejèn-lè nga jch̄ii yá-né xi nea-na ko xi 'ndsè?

49 K'eé tsakó-la jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la. Kitsò:

—Chítsején-lá jñà x̄ita koi, jè-né xi nea-na ko jñà-né xi 'ndsè. 50 Ngats'ii xi síkitasòn koni s'ín mejèn-la Na'èn-na xi t̄jna ngajmiì, jñà-né xi 'ndsè xi tichja ko xi nea-na.

13

Kjoa xi mangàsòn ts'e x̄ita xi kíjndi xojmá
(*Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8*)

1 T̄jè-ne n̄achrjein, Jesús itjo-ne ni'ya, yaá tsibìjnandiì ndáchikon. 2 K̄jín jchán x̄ita chixoñat'aà-la; Jesús jahas'en jngoò chitso; yaá tsibìjnaya. Ngats'ii x̄ita xi i'nga, yaá tsibìtsajna indii nandá. 3 Tsibíts'ia Jesús nga k̄jìn skoya kjoa xi mangàsòn tsibénojmi kitsò:

—Jngoò x̄ita kii kíjndi xojmá. 4 K'e nga tsibíts'ia nga kiskíjndi xojmá, chixò chiba ya iya ndiyá. Ikjoàn j'ii nise; tsakjèn. 5 Ngui koa t̄jín chixò ñánda naxi choòn nga chiba ni'nde t̄jín-la. Jñà xojmá koi, n̄itoón isò, koi-né nga mì nanga t̄jín nangui. 6 Tanga k'e nga itjokàtji ts'oi nga kjòtsjè ndobá, kixiñó, ikjoàn jngoò k'aá kixi, koi-né nga tsjìn-la ima. 7 Ngui koa t̄jín chixò ya ijìin na'yá. K'e nga kjò'nga na'yá, kisik'en-ngui xka-la xojmá. 8 Jñà xi chixò ñánda nangui ndaà, ndaà tsajà-la toò. T̄jín xi kitsjaà jngoò sìndõ nga jngoò ìjngoò xojmá, t̄jín xi kitsjaà jàn kaàn, koa t̄jín xi kitsjaà katé. 9 Ndaà t̄iná'yaà koni xan-nò.

*Mé-ne kjoa xi mangàsòn tsakóya-ne Jesús
(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)*

¹⁰ Jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkon ñánda t̄jna koa kiskònangui-la kitsò-la:

—¿Mé-ne k'oas'ín nokjoà-la x̄ita kjoa xi mangàsòn k'e nga okoòyi?

¹¹ Jesús kitsò-la:

—Jñò, Nainá jye kitsjaà-nò nga jchaa kjoa'ma-la xi bénojmiya kó s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne. Tanga jñà x̄ita xi kj'eí, mìkiì t̄jiìn-la.

¹² Jè xi t̄jín-la kjohítsjeèn, k'oíí isa-la skanda tsatóó s'e-la, tanga jè xi tsjìn-la, skanda t̄já'aán-la mé xi chiba t̄jín-la. ¹³ Koií kjoa-la k'e nga okoòya, koií 'én chjà-la kjoa xi mangàsòn. Jñà x̄ita koi, sík'aá xkon tanga mìkiì tsejèn-la. Binchá líká-la tanga mìkiì 'nchré, t̄jkoaá mìkiì machiya-la. ¹⁴ Kjoa ts'e x̄ita koi, k'oaá s'ín bitasòn koni kitsò Isaías x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá, nga kitsò:

Jñò, ñas'ín í'ñó-isa k̄iná'ya-nò tanga mìkiì kochiya-nò,

ñas'ín í'ñó-isa chítsejèn-nò tanga mìkiì jchaa.

¹⁵ Inima-la x̄ita koi, tájaàjìn t̄jín;

tsibíchjoàjto líká-la, t̄ichjoàjto xkon.

Koií kjoa-la mìkiì ndaà 'nchré k̄o mìkiì tsejèn-la k̄o mìkiì fahas'en-j̄iìn-la.

K'oaá ma-ne nga majìn-la nga 'an fit'aà-na mé-ne nga 'an sindaà-na.

¹⁶ Jñò, mé tà ndaà-nò nga t̄jín xkoòn nga ma tsejèn-nò k̄o t̄jín líká-nò nga ma na'yà kjoa xi tíma nachrjein j̄'ndeí. ¹⁷ Okixíí xi xan-nò, kjìn x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá k̄o xi x̄ita kixi kjòmejèn-la nga skoē jè xi jñò titsa'yaà tanga mìkiì kijtseè;

tikoáá kjìn xita kjòmejèn-la nga kji'nchré jè xi jñò títsana'yà tanga mìkì kù'nchré.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangàsòn ts'e xojmá
(*Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15*)

¹⁸ 'Tiná'yaà kó tsòya-ne jè kjoa xi mangàsòn ts'e xita xi kíjndi xojmá. ¹⁹ Jñà xojmá xi chixò iya ndiyá, jè ngaya-la koni jñà xita xi 'nchré 'én-la Nainá koni s'ín otíxoma tanga mìkì machiya-la; f'ìi xita neií, ikjoàn faáxìn jè 'én ijìn inima-la xita. ²⁰ Jñà xojmá xi chixò ya ñánda naxi choòn, jè ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá. Tsjaá ma-la nga sa 'nchré. ²¹ Tanga jè-nè nga tsjin-la ima, ta chiba nachrjein chíkjoa-la. K'e nga mé kjoa xi sakó-la ko tsà xita fitjingui kondra-la nga jè ngatji-la 'én-la Nainá, nitoón síkijna ndiyá-la Nainá. ²² Jñà xojmá xi chixò ijìn ñánda tjín na'yá, jè ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá tanga 'ño síkájno kjoa ts'e tsojmì xi tjín isò'nde ko jè kjoa nchiná konachan-la. Jñà kjoa koi síkíts'ón-jiìn 'én-la Nainá, k'oaá ma-ne nga mìkì makjin-ya. ²³ Tanga jñà xojmá xi chixò ñánda nga nangui ndaà, jè ngaya-la xita xi 'nchré 'én-la Nainá koa machiya-la; ikjoàn makjin-ya 'én, k'oaá ngaya-la koni yá xi ojà-la toò. Tjín xi tsjá katé; tjín xi tsjá jàn-kaàn; tjín xi tsjá jngoò sìndo nga jngoò ljngoò yá.

Kjoa xi mangàsòn it'aà ts'e ijñá xi mìkì ndaà

²⁴ Jesús nguì jngoò kjoa xi mangàsòn tsakóya-la xita, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiù nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jngoò xita xi 'ño ndaà xojmá-la trigo tsibítjesòn nangui-la. ²⁵ Tanga k'e nga kjifè yije kóhotjín xita, j'ìi kondra-la nga

tsibítjejiin xka ijñá xi mikiì ndaà ya jjiin trigo. Ikjoàn kii. ²⁶ K'e nga jye kjò'nga jñà trigo koa kixò-la natín, yaá tsatsejèn-jiin ijñá xi mikiì ndaà. ²⁷ K'ée kii jñà chì'nda nga tsibénojmí-la nei-la. Kitsò-la: “Na'èn, jñà xojmá xi tsibítjii ya nangui-lè, ndaà-né. Tanga, ¿ñánda j'ii-ne ijñá xi mikiì ndaà xi tsatsejèn-jiin trigo?” ²⁸ Jè nei-la nangui, kitsò: “Jngò-la xita kondra-na xi okis'iin.” K'ée kitsò jñà xita chì'nda: “¿A mejèn-lè nga konguí-jen, chjínèjiin-jen jñà ijñá xi mikiì ndaà?” ²⁹ Tanga jè nei-la nangui kitsò: “Majìn, tsà chjínè jñò ijñá xi mikiì ndaà, tsà koi nachrjein-la yaá chjínèkjoò jñà trigo.” ³⁰ Tikoáá-ne kàtamajchákoò ingajò skanda k'e nga jye kojchá. K'e nga jè nachrjein nga sìncháxkó, 'aán koxán-la chì'nda xi kojìxkó: “Ítjòn xìn kìncha ijñá xi mikiì ndaà, ko'ñojté-né mé-ne nga kiti-ne. Nga koma iskan kìncháxkó jñà trigo; yaá kìncha iya ni'nga-na.”

*Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e xojmá mostaza
(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)*

³¹ Jesús ìjngòò k'a tsakóya-la xita kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, jè mangásòn-ko koni kji xojmá mostaza k'e nga jngòò xita bítjejiin nangui-la. ³² Okixi-né xojmá jè, jè xi isa itsé kji ngats'ìi xojmá xi tjín, tanga k'e nga jye majchá, isaá 'nga ma koni xka xi ma chine xi sitje indii ni'ya. K'oaá kji 'nga ma koni jngòò yá 'nga; f'ii nise xi tjímajjìn isén, jñà chrja-la ya bíndaà'a tjé-la nise.

*Kjoa xi mangásòn it'aà ts'e na'yo san
(Lucas 13:20-21)*

³³ Jesús nguì jngoò k'a tsakóya-la x̄it̄a kjoa xi mangásòn, kitsò-la:

—Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jè na'yo san, k'e nga jngoò chjoón síkájìin jàn ch̄iba skoan inchrájìn, masan yije-né kóhokji na'yo.

*Jesús, kós'ín kisìkjeén kjoa xi mangásòn
(Marcos 4:33-34)*

³⁴ Ngats'ìi 'én koi, Jesús, nguì kjoa xi mangásòn tsakóya-la x̄it̄a; n̄imé 'én k̄iichj̄a xi mìtsà kjoa xi mangásòn tsibénojmi. ³⁵ K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò jè x̄it̄a xi k̄iichj̄a ngajo-la Nainá nga kitsò: Kjoa xi mangásòn kichj̄a.

Koií kjoa k̄ènojmiá kjoa xi t̄j̄i'ma skanda t̄jen-ne nga kisindaà isò'nde.

Kó tsòya-ne kjoa xi mangásòn it'aà ts'e ijñá xi mìk̄i ndaà

³⁶ Jesús k'e nga kisìhixat'aà x̄it̄a xi k̄jìn ma; ikjoàn jahas'en ni'ya. Yaá ijchòkon x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la. Kitsò-la:

—Tènojmi-nájen kó tsòya-ne jè kjoa xi mangásòn k̄o jè ijñá xi mìk̄i ndaà xi t̄j̄in ya ijìin trigo.

³⁷ Jesús kitsò:

—Jè xi k̄j̄ndi xojmá xi ndaà, 'an-ná xi Ki'ndí-la X̄it̄a xan-la yijo-na; ³⁸ k̄o jè nangui, jè isò'nde; jñà xojmá xi ndaà, jñà-né x̄it̄a xi t̄ítsajnajìin k̄jot̄ixoma-la ngajmiì; jñà ijñá xi mìk̄i ndaà, jñà-né xi x̄it̄a-la x̄it̄a neií; ³⁹ k̄o jè x̄it̄a kondra xi tsibít̄je ijñá xi mìk̄i ndaà, t̄ijè-ne x̄it̄a neií; k'e nga jye sincháxkó tsojmi xi kojchá jè ngaya-la k'e nga kjoehet'aà isò'nde; koa jñà xi bíxkó tsojmi, jñà ngaya-la àkjale. ⁴⁰ K'oaá s'ín sincháxkó ijñá xi

mìkiì ndaà mé-ne nga kòtsjòjìin-ne ni'ín nga kiti, k'oaá s'ín koma k'e nga kjoehet'aà isò'nde. ⁴¹ 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na siikasén àkjale-na it'aà ts'e kjoíxoma-na mé-ne nga koixkó ngats'iì xita xi bit'in-la xita xi kjejí nga kátátsji jé, kò ngats'iì xita xi ch'o s'ín. ⁴² Yaá kotsjoya ngajo ñánda títi ni'ín; yaá skindàya kò sùjts'iìn ni'ño. ⁴³ Koá jña xi xita kixi, k'oaá s'ín ote kòtsejèn koni ndobá-la ts'oi ya ñánda nga tíhotíxoma Na'èn-la. ¡Ndaà tìná'yaà koni xan-nò!

Jngoò tsojmì chjí xi kisijna'ma

⁴⁴ 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá ngaya-la koni jngoò ton xi 'ño chjí xi tijná'ma jjiin nangui. Jè xita xi sakó-la, tsjaá ma-la. Tijaá jngoò k'a bíjna'ma-ne. K'eé fi katájna yije tsojmì xi tjin-la; ikjoàn otse nangui jè, nga ts'e koma ton xi 'ño chjí-la.

Jngoò ndátòn chjí

⁴⁵ 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá tis'ín ngaya-la koni jngoò xita xi koi xá s'ín nga tsojmì otijnaya. Ótsji ndátòn chjí xi 'ño ndaà. ⁴⁶ K'e nga jye sakó-la xi 'ño chjí, ikjoàn fi katájna yije tsojmì-la xi tjin-la; k'eé otse ndátòn jè.

Na'ya xi bixkóya tìn

⁴⁷ 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, tikoá k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò na'ya xi nìkatjen-jìin ndáchikon mé-ne nga koma kjin skoya tìn koixkóya-ne. ⁴⁸ K'e nga jye tse na'ya-la jña xita xi sík'en tìn, fiko ya indii ndáchikon; yaá faájiin ngats'iì tìn xi ndaà kjoàn; nisiyá binchá; koá jña tìn xi mìkiì ndaà kjoàn, síkatsjoò-né. ⁴⁹ K'oaá s'ín

koma k'e nga kjoehet'aà isò'nde, kitjojen àkjale xi kjoaájìin jǎà xita xi ch'o s'ín ya ñánda títsajna xita kixi. ⁵⁰ Ko jǎà xita xi ch'o s'ín kotsjoya ngajo ñánda títi ni'ín; yaá skíndàya ko sǐljts'iin ni'ño.

Tsojmì chjí xi xitse ko xi jye kòjchínga

⁵¹ Jesús kiskònangui-la jǎà xita, kitsò-la:

—¿A machiyaá-nò ngats'ìi kjoa koi?

Jǎà xita kitsò:

—Jon, Na'èn.

⁵² K'eé kitsò-la Jesús:

—Jngoò xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés k'e nga kota'yà kó s'ín otíxoma jè xi nga-jmii nchrobá-ne, k'oaá s'ín ngaya-la koni jngoò nei-la ni'ya xi 'nchaxkó-la tsojmì, koa k'e nga mochjeén-la, ochrje tsojmì chjí xi xitse, o xi jye kòjchínga.

Kó kitsò xita k'e nga kii Jesús ján naxandá-la Nazaret

(Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30)

⁵³ Jesús, k'e nga jye tsibénojmiya kjoa xi mangásòn, kii-ne. ⁵⁴ K'e nga ijchò-ne nangui-la ján Nazaret, ya ni'ya ingo sinagoga, tsibíts'ia nga tsakóya-la xita 'én-la Nainá. Koa jǎà xita ta kjòxkón-la, k'eé kitsò:

—¿Xita jè, ñánda komà-la ngats'ìi kjoachjine xi okóya? ¿Kó ma-ne nga ma-la s'ín kjòxkón xi ndaà tjín? ⁵⁵ ¿A mìtsà jè ti-la chjineyá? ¿A mìtsà jè nea-la xi 'mì María? ¿A mìtsà 'ndse ma Jacobo, José, Simón, ko Judas? ⁵⁶ Tíkoaá, ¿a mìtsà i títsajnajìin-ná jǎà íchjín ndichja? ¿Ñánda ma yije-la kjoa koi?

⁵⁷ K'oaá ma-ne nga mìkii kòkjeín-la it'aà ts'e Jesús. Tanga jè Jesús kitsò-la:

—Jngoò x̄it̄a xi ch̄ja ngajo-l̄a Nainá, n̄it̄a ñá naxandá-ne yaxkón-né, t̄anga ya naxandá-l̄a ko ni'ya-l̄a mìkiì yaxkón.

⁵⁸ Mìkiì kj̄in kj̄oxkón xi ndaà tj̄in kis'iìn nga j̄nà x̄it̄a xi ya i'nde-l̄a mìkiì kòkjeiìn-l̄a it'aà ts'e Jesús.

14

Kií komà k'e nga k'en Juan xi kis'iìn bautizar x̄it̄a (Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9)

¹ J̄nà n̄achr̄ein koi, j̄è Herodes xi x̄it̄axá ít̄jòn t̄jna ya nangui Galilea, kiì'nchré koni s'ín bénoj̄mí x̄it̄a mé kjoa xi t̄is'ín Jesús. ² Kitsò-l̄a j̄nà x̄it̄a xi síxá-l̄a:

—X̄it̄a j̄è, j̄è-né xi 'mì Juan xi kis'iìn bautizar x̄it̄a xi jye jaáya ījngoò k'a-l̄a. K'oaá ma-ne nga tj̄in-l̄a nga ñó nga ma-l̄a s'ín kj̄oxkón xi ndaà tj̄in.

³ Nga is̄a kj̄õtseé, j̄è Herodes kitsjaà okixi nga kit-sobà'ñó Juan, ikjoàn kiskinis'en ndayá, koíi kjoa-l̄a nga j̄è chjoón Herodías xi chjoón-l̄a Felipe xi 'ndse komà Herodes k'oaá s'ín kisijé. ⁴ Koíi kjoa-l̄a nga j̄è Juan xi kis'iìn bautizar x̄it̄a, kj̄in k'a okitsò-l̄a Herodes: “Mìkiì tj̄i'nde-lè nga j̄i tijnakoii chjoón-l̄a 'ndsi.”

⁵ K'oaá ma-ne nga j̄è Herodes mejèn-l̄a kisik'en Juan, t̄anga j̄nà kitsakjòn-l̄a x̄it̄a naxandá, nga jyeé t̄j̄iin-l̄a naxandá nga j̄è Juan, j̄è x̄it̄a xi ch̄jaya ngajo-l̄a Nainá. ⁶ K'e nga ijchò nó-l̄a j̄è Herodes, tsachr̄je s'eí-l̄a koa j̄è tsòti-l̄a Herodías kitè nga nguixkon x̄it̄a xi t̄itsajna s'eí. J̄è Herodes, 'ñó ndaà kisaseèn-l̄a. ⁷ Koa kitsjaà kixi 'én-l̄a nga tsjá yije-l̄a mé xi s̄ijé-l̄a j̄è tsòti. ⁸ Koa j̄è nea-l̄a chinchá'a ít̄jòn j̄è tsòti nga k̄atasijé-l̄a sk̄o Juan. J̄è tsòti, k'eé kitsò-l̄a Herodes:

—Tjiì-ná sko Juan xi kis'iìn bautizar xita, tinaya-ná chrobate.

⁹ Jè Herodes xi xitaxá ítjòn tíjna, kjòba-là k'e nga kiì'nchré-là jè tsòti. Tanga koií kjoa-là nga jye kitsjaà kixi-là 'én nga nguixkon xita xi ya títsajna s'eí, k'eé kitsjaà okixi nga k'oi-là sko Juan jè tsòti. ¹⁰ Jè Herodes kitsjaà-là okixi xita-là nga tsatesin Juan ya iya ndayá. ¹¹ Ikjoàn kiìko sko Juan, tjíya-là chrobate nga kitsjaà-là jè tsòti, ko jè tsòti kisìngatsja nea-là.

¹² K'eé ijchò xita xi kota'yàt'aà-là Juan; kiskoé yijo-là nga jye k'en, ikjoàn kiì kíhijìn; nga komà iskan, kisìkí'nchré Jesús.

*Kó kis'iìn Jesús nga 'òn jmù xita kisìkjèn
(Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)*

¹³ Jesús, k'e nga jye kiì'nchré jè kjoa xi komàt'in Juan, tà tajngoò kiì-ne; tsibìjna'ya jngoò chitso; ijchò jngoò i'nde it'aà xìn. Tanga jña xita, nga jye kiì'nchré nga kiì-ne Jesús, tikoáá kiitjingui-là; saà ndsokoó kiì-ne ngats'iì xita xi ya chrañàt'aà-là naxandá-là. ¹⁴ Jesús, k'e nga itjojen chitso, kijtseè nga 'nó kjìn ma xita xi títsajna; kjòhimakeè-né. K'eé kisìndaà-ne ngats'iì xita xi xk'én. ¹⁵ Nga jye kjòhoxòn jña xita xi kota'yàt'aà-là Jesús ijchò kinchat'aà-là, kitsò-là:

—Jye kjòhoxòn, ko i'nde jè, it'aà xìn-né; nimé tjín. Kot'in-là jña xita kàtjì-ne nga kàtatse tsojmì xi skine jña naxandá ñánda nga chrañàt'aà.

¹⁶ Jesús kitsò:

—Mikiì kjoì-ne. Tjiì-là jñò xi kòkjèn xita koi.

¹⁷ Xita xi kota'yàt'aà-là Jesús kitsò:

—Nimé t̄jín-najen. Tà 'òn ma inchrájin kò jò ma t̄in xi t̄ítsajna-najen.

¹⁸ Jesús kitsò-la:

—Nchrohókò-ná ijndé.

¹⁹ K'eé kitsò-la j̄nà x̄it̄a xi k̄jìn ma-ne nga k̄àt̄ítsajnaj̄ìn ij̄nà; ik̄joàn kiskoé j̄nà inchrájin xi 'òn ma-ne kò j̄nà t̄in xi jò ma-ne; ik̄joàn kiskoòtsejèn ngajm̄ì, kitsjaà-la k̄jondaà Nainá, ik̄joàn kisìk̄oaya inchrájin; k'eé kitsjaà-la j̄nà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la, koà j̄nà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la kisika'bí-la j̄nà x̄it̄a xi k̄jìn ma-ne. ²⁰ Tsakjèn yije kóhot̄jín x̄it̄a kó nga k̄jòskiì. K'eé tsibíxkó-ne j̄nà xi tsiningui-ne. Nguì tejò n̄is̄iyá komà. ²¹ J̄nà x̄it̄a xi tsakjèn, 'òn jm̄ì ma-ne xi x̄it̄a x̄'in. Mikìl kòxkeya j̄nà íchjín kò ixti.

Kjoxkón xi kis'iin Jesús nga k̄i-ne ndsokò ya isòn ndáchikon

(Marcos 6:45-52; Juan 6:16-21)

²² Nga komà iskan, Jesús kisikas'en x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la ya iya chitso mé-ne nga is̄a ítjòn kijchò-ne ján xijngoàà ndáchikon; koà jè Jesús k'eé t̄ís̄ihixat'aà x̄it̄a xi k̄jìn ma-ne nga jye nchifi-ne.

²³ K'e nga jye kis̄ihixat'aà yije j̄nà x̄it̄a, Jesús kiimij̄ìn-jno jngoò nindoò nga k̄i kiichjat'aà-la Nainá nga t̄a jè tajngoò. K'e nga jye kòj̄nò, Jesús tà tajngoò t̄jna ya i'nde jè. ²⁴ Jè chitso jye 'n̄ó k̄jìn ijchò. Jè nga'n̄ó-la nandá jye ngaxìn ngajen t̄ífkò chitso nga jè t̄jò bíchjoà ikon-la.

²⁵ K'e nga tajn̄oya is̄a, Jesús kiit̄jingui-la x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la nga k̄i-ne ndsokò ya isòn nandá. ²⁶ J̄nà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-la k'e nga kijtseè nga t̄ífisòn nandá tà kitsakjòn-la; k'eé kiskindàya xkón, kitsò:

—In_ima ch'o-né.

²⁷ Tanga Jesús n_itoón kiichja-la, kitsò-la:

—'Nó t'è-là takòn, k_i tsakjoòn-jèn, 'an-ná.

²⁸ Jè Pedro, k'ée kiichja-la kitsò-la:

—Na'èn, tsà ji-né, tjiì'nde-ná nga kjísoàn nandá skanda ñánda tìsìjni.

²⁹ Jesús kitsò-la:

—Nchroboí.

Jè Pedro itjojen-jno chitso koa tsibíts'ia nga kii-ne ndsokò ya isòn nandá ñánda síjna Jesús.

³⁰ Tanga k'e nga kijtsee nga jè tjo 'nó tí'ba, kit-sakjòn-né, ikjoàn tsibíts'ia nga mejèn kiskaàjìndá; k'ée kiskindàya kitsò:

—iNa'èn, nàchrjeiìn-ndá-ná!

³¹ Jesús n_itoón kitsobà'ño tsja, kitsò-la:

—iChibaá mokjeiín-lè it'aà ts'an! ¿Mé-ne jò kòbeè-la takòin?

³² K'e nga jahas'en-ne chitso ingajò, n_itoón kisi-jyò-ne tjo. ³³ Jñà xitá xi títsajnaya chitso chinchaxkó'nchit'aà-la Jesús, kitsò-la:

—iXi okixi, ji-né xi Ki'ndí-la Nainá!

*Kii s'ín kjòndaà-ne xitá xi xk'én ján Genesaret
(Marcos 6:53-56)*

³⁴ K'e nga jye tsatojiìn ndáchikon, ijchò ján nan-gui Genesaret. ³⁵ Jñà xitá xi ya i'nde-la, k'e nga kijtseèxkon Jesús nga jè xi ya ijchò, kisikí'nchré xikjín kóhokji ya i'nde ñánda chrañàt'aà; ikjoàn j'iiko-la ngats'iì xitá xi xk'én ya ñánda tíjna Jesús. ³⁶ Tsibítsi'ba-la nàs'ín tã jè itjòn nikje-la tsobà'ño nga kàtandaà-ne; ngats'iì xi kitsobà'ño nikje-la kjòndaà yijeé-ne.

15

Jè kjoa xi síkíts'ón xita
(*Marcos 7:1-23*)

¹ Ijchò i'nga xita fariseo ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés xi inchrobà-ne Jerusalén nga kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

² —¿Mé-ne jñà xita xi kota'yàt'aà-lè, k'e nga kjèn, mì k'oaá s'ín oníjno-ne tsja koni s'ín síjé kjotíxoma-la xita jchínga-ná?

³ Jesús k'eé kiskònangui-la jñà xita koi, kitsò-la:

—¿Jñò, mé-ne mikii níkitasòn-nò kjotíxoma-la Nainá nga koi onguítjngui-là kjotíxoma-la xita?

⁴ Jè Nainá k'oaá kitsò: “Jchaxkoin na'èn-lè ko nea-lè”, ko: “Jè xi chjajno-la na'èn-la ko nea-la tjinè-la nga kiyá.” ⁵ Tanga jñò bixón-nó: “Jngoò xita ma kitso-la na'èn-la, o nea-la: Mikii koma siichját'aà-lè; ngats'ii tsojmì xi tjin-na, jè Nainá jye kitsjaà-la.” ⁶ Bixón-nó nga mì tì kii tji'nde-la nga skoexkón na'èn-la ko nea-la; mì tì kii koma kosiko-nò. K'oaá s'ín 'nè jñò nga níkjina kjotíxoma-la Nainá nga koi onguítjngui-lá kjotíxoma tsajòn. ⁷ Jñò, xita xi jò ma isén-nò, ndaà kiichja it'aà tsajòn Isaías, xita xi kiichja ngajo-la Nainá k'e nga kitsò:

⁸ Jñà xita koi beèxkón-na xi tà 'én chja tanga jè inima-la kjiin tíjnat'aaxìn.

⁹ Nímé chjí-la nga beèxkón-na, nga kjotíxoma-la xitaá okóya koni tsà kjotíxoma-la Nainá.

¹⁰ Jesús, k'eé kiichja-la ngats'ii xita, kitsò-la:

—Tiná'yaà kò ndaà kàtachiya-nò. ¹¹ Jñà tsojmì xi tso'ba kine-ne xità, mìtsà jñà xi síkìts'ón xità nga nguixkòn Nainá; jñà xi tso'ba bitjo-ne xi síkìts'ón.

¹² Jñà xità xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkon, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A tíjìin-lè jñà xità fariseo kòjti-la k'e nga kii'nchré 'én koni s'ín kinokjoi?

¹³ Jesús kitsò-la:

—Nìton mé tsojmì tjè xi mìtsà jè Na'èn-na xi tíjna ngajmii tsibítje, tjánè-né skanda kò imà-la. ¹⁴ Kì kii 'nè kinda; jñà xità fariseo mejèn-la okó-la ndiyá jñà xità xi mìkii tsejèn-la, tanga jñà, tìkoáá mìkii tsejèn-la. Tsà jngòò xità xi mìkii tsejèn-la, mìkii koma kòkò-la ndiyá ìjngòò xi tìkoá mìkii tsejèn-la. Ingajò, yaá kixoya ngajò ñánda ch'o choòn.

¹⁵ Pedro kitsò-la Jesús:

—Tènojmiya-nájen jè kjoá koi koni s'ín kasi.

¹⁶ Jesús kitsò:

—¿Jñò, a tìkoáá mìkii machiya-nò kó tsòya-ne?

¹⁷ ¿A mì fìya-nò ngats'ii tsojmì xi ndsòbaá chine-ná, indso'ba fìs'en, ìkjoàn bitjojìin-ne yijo-ná? ¹⁸ Tanga ngats'ii 'én xi ndsòbaá nokjoàa-ná, inìma-ná bitjojìin; jñà 'én koi, jñà-né xi síkìts'ón xità nga nguixkòn Nainá. ¹⁹ Nga yaá bitjokàjìin inìma-la xità kjohítsjeèn xi ch'o tsò, koni jñà xi xità sík'en, kò xi kjoá chijngui s'ín ts'e xità xi k'j'eè kii bixan kò xi jye chixàn, kò kjoá chijé, kò kjoá ndiso kò kjoá nga chajno-ná. ²⁰ Ngats'ii kjoá koi xi inìma-la bitjokàjìin-ne xità, jñà-né xi síkìts'ón xità; tanga k'e nga bichiaá, nas'ín mìkii onìjnoáá ndsaá, mìkii síkìts'ón-ná.

Kó kitsò jngoò chjoón xi xìn nangui-là nga kòkjeín-là it'aà ts'e Jesús

(Marcos 7:24-30)

²¹ Jesús itjokàjìin ya ì'nde jè; kii ì'nde ñánda 'mì Tiro kò Sidón. ²² Jngoò chjoón xi xitá Cananea xi ya ì'nde-là, inchrobà-ne ijchòkon Jesús, 'ñó kiichja, kitsò-là:

—ìNà'èn, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-là xitaxá itjòn David [nga jì tijna ngajo-là] jchahimá-ná! Ndí tsòti-na ch'in neií tjiìn inima-là, tsee kjo'in tísikjeín.

²³ Tanga Jesús nì mé 'én kiichja-là jè chjoón. Kò jñà xitá xi kota'yàt'aà-là Jesús, kitsò:

—Kot'in-là chjoón jè, kàtjì-ne; tsí ch'o kjindáya tjìngui-ná.

²⁴ K'eé kitsò Jesús:

—Nainá kisikasén-na, tà jñà j'ì katsjià xitá naxandá Israel nga kichijà koni orrè.

²⁵ Tanga jè chjoón tsasìxkó'nchit'aà-là Jesús, kitsò-là:

—Nà'èn, tìchját'aà-ná.

²⁶ Jesús kitsò-là:

—Mikiì ndaà tjín nga chjaà'an-lá niño jñà ixti, ikjoàn k'oj-lá nañá.

²⁷ Tanga jè chjoón kitsò:

—Jon, Nà'èn, tanga jñà nañá kineé xi-là tsojmì xi bixòngui ímixa-là nei-là.

²⁸ Jesús k'eé kitsò-là:

—Jì chjoón, 'ñó ndaà mokjeín-lè it'aà ts'an. K'oas'ín kàtama koni s'ín mejèn-lè.

Kò jè tsòti-là chjoón, tik'eé kjòndaà-ne nga tijè-ne hora.

Kó kis'iìn Jesús nga k̀jìn skoya ch'in kisindaà-ne

²⁹ Jesús kii-ne ya i'nde ñánda 'mì Tiro kò Sidón koa tsatot'aà indii nandá Galilea. K'eé kiimijìn-jno jngoò nindoò kò yaá tsibìjna. ³⁰ K̀jìn jchán x̄ita ijchòtjngui-la ñánda t̄jna; ijchòkò-la x̄ita xi tsá'yá kjoàn, x̄ita xi mìkiì tsejèn-la, x̄ita xi kótó tsja kjoàn, x̄ita xi mìkiì ma chja kò x̄ita xi kj'eij ch'in t̄jìn-la; yaá kisikítsajngui ndsokò Jesús. Ngats'ì x̄ita koi kisindaà-ne. ³¹ Tà kjòxkón-la j̄ña x̄ita k'e nga kijtseè nga komà kiichja-ne j̄ña xi mìkiì ma chja; koa j̄ña xi mìkiì ndaà síxá tsja, kjòndaà-ne; xi mì ma fi, komà kii-ne; koa j̄ña xi mìkiì tsejèn-la, kjòtsejèn-la. K'eé jeya kisikìjna Nainá koni kisikò j̄ña x̄ita-la naxandá Israel.

*Kó kis'iìn Jesús nga ñijòn jmù x̄ita kisikjèn
(Marcos 8:1-10)*

³² Jesús kiichja-la x̄ita xi kota'yàt'aà-la, kitsò-la:
—Mahimakeè-ná j̄ña x̄ita koi. Jye kò jàn nachrjein t̄jìn-la nga títsajnakò-na, koa n̄imé t̄jìn tsojmì xi kine. Majìn-na nga tà k'oas'ín sikasén chjan-na ni'ya-la tsà ya kohindaàya ndiyá.

³³ J̄ña x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:
—Jngoò i'nde it'aà xìn ñánda n̄imé tsojmì t̄jìn, ¿kós'ín koma sakó-ná tsojmì xi kòkjen j̄ña x̄ita koi nga 'ñó k̀jìn ma-ne?

³⁴ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:
—¿Kó t̄jìn ma inchrájìn xi t̄yijò-nò?
J̄ña x̄ita xi kota'yàt'aà-la kitsò:
—Itoò ma-ne inchrájìn, kò t̄jìn chiba-najen t̄in jtobá.

³⁵ K'eé kitsò Jesús:

—Koatìn-la kàtìtsajnat'aà nangui j̄ña x̄ita.

³⁶ Jesús kiskoé inçhrajín xi itoò ma-ne kò jñà tìn jtohá, kitsjaà-la kjòndaà Nainá, ìkjoàn kisìxkoaya, kjòngatsja jñà xità xi kota'yàt'aà-la mé-ne nga kitsjaà-la jñà xità xi kjìn ma-ne. ³⁷ Tsakjèn yije xità kóhòtjín skanda kó nga kjòskiì. K'e nga tsibíxkó-ne xi tsiningui-ne, nguì itoò nìsiyá komà. ³⁸ Jñà xità xi tsakjèn, ñijòn jmù ma-ne xi xità x'in, mìkiì kòxkeya jñà íchjín kò ìxti. ³⁹ Jesús kisihixat'aà xità, ìkjoàn jahas'en chitso koa kii ya ì'nde ñánda 'mì Magdala.

16

Kó kitsò Jesús k'e nga jñà xità fariseo kò xità saduceo kisijé jngoò seña

(Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56)

¹ Jñà xità fariseo kò xità saduceo kiìkon Jesús ñánda tìjna nga mejèn-la skót'aà tsà kixi kjoa nga Nainá kisikasén. Kisijé jngoò-la seña xi jeya tjín xi ìt'aà ts'e Nainá nchrobá-ne. ² Tanga Jesús kitsò-la:

—K'e nga jye mahixòn, jñò, bixón-nò: “Ndaà choòn nchijòn-lè, inì choòn ján ngajmù.” ³ K'e nga tajñòya bixón-nò: “Mìkiì ndaà choòn nachrjein ì'ndeì; ngajmù inì choòn kò ifi kjiya.” Jñò xi jò ma isén-nò, 'ya-nò kó choòn ngajmù tanga mìkiì fiya-nò kó tsòya-ne kjoxkón xi tíma nachrjein ì'ndeì. ⁴ Jñà xità ts'en kò xità xi mìkiì 'nchréñijon-la Nainá, jngoò seña síjé xi jeya tjín; tanga nímé seña skoe, tà jè skoe ts'e Jonás, xità xi kiichja ngajo-la Nainá.

Jesús yaá kisikítsajna xità koi; jè, kiù-né.

Jesús, mé kjoa xi tísngásòn-kò kjohítsjeèn xi okóya xità fariseo

(Marcos 8:14-21)

⁵ Jǎ̀nà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Jesús, k'e nga tsatot'aà xijngoaà nandá, kijchàajiin-là mìkìì ts'a inchrājín.

⁶ Jesús kitsò-là:

—Chítsejèn-là koa t̄ikindaa yijo-nò it'aà ts'e na'yò san-là x̄it̄a fariseo ko x̄it̄a saduceo.

⁷ X̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Jesús tsohóko xíkjín, kitsò-là:

—Koií kòtsò-ná nga mìkìì kich'á inchrājín.

⁸ Jesús n̄itòón kijtseèya-là, kitsò-là:

—¿Mé-ne kòkixón-nò nga tsjìn-nò inchrājín? 'Ñó ch̄iba mokjeiín-nò it'aà ts'an. ⁹ ¿A mì machiya-nò, a mì bítsjeèn-nò k'e nga kisika'biá inchrājín xi 'òn ma-ne koa 'òn jmiì x̄it̄a x'in tsakjèn? ¿Kó t̄jín n̄is̄iyá tsibíxkó-isa? ¹⁰ ¿A mì t̄jìin-nò t̄ikoaá k'e nga kisika'biá inchrājín xi itoò ma-ne ko ñijòn jmiì x̄it̄a tsakjèn? ¿Kó t̄jín n̄is̄iyá tsibíxkó-isa? ¹¹ ¿Mé-ne nga mìkìì machiya-nò nga 'an mìtsà koi xi otixan-nò it'aà ts'e inchrājín? Jè-né nga t̄ikindaa yijo-nò na'yò san-là x̄it̄a fariseo ko x̄it̄a saduceo.

¹² K'eé kjòch̄iya-là nga jè Jesús k'e nga okitsò-là: “T̄ikindaa yijo-nò”, mìtsà na'yò san-là inchrājín xi tsibénojmi-là, jǎ̀nà kjohítsjeèn xi okóya jǎ̀nà x̄it̄a fariseo ko x̄it̄a saduceo.

Kó kitsò Pedro yá x̄it̄a-ne Jesús

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ K'e nga ijchò Jesús ya i'nde ñánda 'mì Cesarea ts'e Filipino kiskònangui-là jǎ̀nà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là. Kitsò-là:

—¿Kó tsò jǎ̀nà x̄it̄a? ¿Yá-ná 'an xi Ki'ndí-là X̄it̄a xan-là yijo-na?

¹⁴ Kitsò jǎ̀nà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là:

—Tjín xi tsò: “Jè Juan xi kis'iìn bautizar x̄ita.”
 Kò tjín xi tsò: “Jè Elías.” T̄ikoáá tjín x̄ita xi tsò: “Jè Jeremías.” Kò xi kj'eíí x̄ita tsò-né: “Jngòè x̄ita xi kiichja ngajo-la Nainá.”

¹⁵ K'eé kitsò Jesús:

—¿Koa jñò, kó bixón? ¿Yá-ná 'an?

¹⁶ K'eé kiichja Simón Pedro kitsò:

—Ji-né xi Cristo [xi xó kisikasén-ne Nainá],
 Ki'ndí-la Nainá xi tíjnakon.

¹⁷ Ikjoàn kiichja Jesús; kitsò-la:

—Mé tà ndaà-lè nga ji Simón, ki'ndí-la Jonás. Jè Nainá xi tíjna ngajmì tsakó-lè ngats'iì kjoa koi; mìtsà x̄ita isò'nde tsibénojmi-lè. ¹⁸ 'An, k'oaá xán-lè nga Pedro 'mì-lè [nga ndajo tsò-ne]; yaá isòn ndajo jè kındaàsoàn naxandá-na; nas'ín jè nga'ñó-la kjoabiyaà mìkiì s̄ikijne-la jñà x̄ita naxandá-na.

¹⁹ 'Aán tsjaà-lè ibi-la xotjoa-la naxandá xi jè otíxoma-la jè xi ngajmì nchrobá-ne; ngats'iì kjoa xi koi'ndi i isò'nde, t̄ikoáá ján ngajmì Nainá tsjá'nde-né; kò jñà kjoa xi mìkiì koi'ndi i isò'nde, t̄ikoáá ján ngajmì, Nainá mìkiì tsjá'nde.

²⁰ Jesús kitsò-la jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la:

—Kì yá xi bènojmi-là nga 'an-ná xi Cristo [nga 'aán kisikasén-na Nainá].

*K'oaá s'ín tsibénojmi Jesús kjoabiyaà-la
 (Marcos 8:31-9:1; Lucas 9:22-27)*

²¹ T̄ikoí-ne nàchrjein Jesús tsibíts'ia nga tsibénojmiya-la x̄ita xi kota'yàt'aà-la nga jè, ján kjoí Jerusalén, koa jñà x̄ita jchínga kò x̄ita sko-la no'miì kò x̄ita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, tseé kjo'in tsjá-la. S̄ik'en-né. Tanga k'e nga kijchò jàn nàchrjein, kjoááya-la. ²² Jè Pedro k'eé

kiikò Jesús ñánda it'aà xìn nga kiichjako nga mìkil ndaà tjín koni tsò. Kitsò-la:

—Na'èn, kì k'oaá s'ín nikítsjiin. Mì k'oaá tsò Nainá nga k'oas'ín komat'in.

²³ Tanga Jesús kisikáfaya, kitsò-la jè Pedro:

—Tisít'aàxín-ná jì xita nejí. Tà mejèn-lè nga jé binchaàtsji-ná. Mìtsà k'oas'ín nikítsjiin koni s'ín tjín kjohítsjeèn-la Nainá. Ngaji tà k'oaá s'ín nikítsjiin koni s'ín tjín kjohítsjeèn-la xita.

²⁴ Jesús k'eé kitsò-la xita xi kota'yàt'aà-la:

—Tsà yá xi mejèn-la nga xita ts'an koma, kàtatsjeiin-takòn mé xi mejèn-la yijo-la; koni jngoò xita xi 'yajen krò-la, kàtijnandaà nga siikjeiín kjo'in xi kjoa ts'an; ndaà kàtjít'aà-na. ²⁵ Nga nità yá xita xi mejèn-la kochrjetjì yijo-la nga nimé kjo'in sakò-la, tà saá siichija-né kò kjo'in kíjnajiin; tanga jè xi tijnandaà nga tsjá yijo-la xi kjoa ts'an, sakò-la kjoabinachon nga it'aà ts'an ndaà kíjna.

²⁶ ¿Mé xi siikijne jngoò xita nas'ín tjoé yije-la isò'nde tsà siichja inima-la? Nímé. ¿A komaá koichjí kjoabiyaà jngoò xita xi majìn-la nga kiyá? Majìn.

²⁷ 'An xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na kitjojeén ijngoò k'a-na nga kjoikooa kjoajeya-la Na'èn-na kò àkjale-la nga sichikon-t'ian nga jngoò ijngoò xita koni s'ín kisikitasòn. ²⁸ Okixí xi xan-nò, títsajajiin i'nga ijndé xita xi mì kì kiyá skanda k'e nga skoe-na xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na nga kítjojen ijngoò k'a nga kotìxoma.

17

Kii komà nga jahatjìya í'ño isén-la Jesús ya isò'nga

*nindoò**(Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36)*

¹ Nga komà joòn nàchrjein Jesús kiimijìn-jno jn-goò nindoò xi 'nga kji; kiiko jè Pedro, Jacobo, ko Juan xi 'ndse ma Jacobo. ² K'e nga ijchò i'nde jè, Jesús, jahatjìya í'ño isén-la nga nguixkon jña xita koi. K'oaá kji komà isén-la koni kji ts'oi ko jè nikje-la kjòchroba-né koni isén ndobá. ³ Jña xita koi tà nitoón kijtseè Moisés ko Elías nga nchijoókjoò Jesús. ⁴ Pedro kitsò-la Jesús:

—Na'èn, ndaà tjín nga i titsajnaá; tsà mejèn-lè jàn ni'ya xkójndà kındaà-jèn, jngoò tsiji, jngoò ts'e Moisés ko xi ijngoò ts'e Elías.

⁵ K'e nga tíchja Pedro, j'ì jngoò 'nguién-la ifi xi ote kji xi tsibí'ma xita koi, ko ya ijìn ifi kina'ya jngoò-la 'én xi kitsò:

—Jè jèe xi ki'ndí-na xi 'ño matsjake ko xi xó jaàjìn-na; jè tiná'ya-là.

⁶ Jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús k'e nga kii'nchré, tà kitsakjòn-né. K'eé tsoyijò tsakjàn skanda it'aà nangui. ⁷ Jesús kiikasit'aà chraña-la; kisìkjaníyá-la, kitsò-la:

—Tisítjeen, kì tsakjón-jèn.

⁸ K'e nga kiskoòtsejèn xita koi mì tì yá tjín-ne. Tà jè tajngoò síjna Jesús.

⁹ K'e nga inchrohòjen-t'aà-ne nindoò, Jesús kitsò-la:

—Kì yá xita xi bènojmi-là jè kjoa xi kà'yaà skanda k'e nga kjoaáya-na it'aà ts'e kjoabiyaà 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na.

¹⁰ Jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé-ne kotsò-ne x̄ita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés nga jè Elías kjoíí ítjòn?

¹¹ Jesús kitsò:

—Okixi-né, jè kjoíí ítjòn Elías, kò jè koíindaàjiin yije kjoa. ¹² Tanga 'an, k'oaá xán-nò, jè Elías, jyeé j'ii. Jñà x̄ita, mìkii kijtseèxkon. Ta k'oaá s'ín kisikò koni s'ín mejèn-la. K'oaá t̄is'ín komat'ian 'an xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na; tseé kjo'in tsjá-na jñà x̄ita.

¹³ Jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús k'eé kjòchiya-la nga jè Jesús, k'e nga tíchja ít'aà ts'e Elías, jè Juan xi kis'iin bautizar x̄ita xi ɔtsò-la.

Kós'in koma kitjokàjiin inima ch'o-la neíí xi tjín-la x̄ita

(Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43)

¹⁴ K'e nga ijchò Jesús ñánda títsajna x̄ita xi kjin ma-ne, jngòò x̄ita ijchò kasit'aà-la nga tsasixkó'nchit'aà-la, kitsò-la:

¹⁵ —Nà'èn, चाहिमाि ki'ndí-na. Ch'in biyaàxín tjín-la. 'Ñó tse kjo'in síkjeíin. Jyeé kòkjìn k'a kaàjiin ni'ín kò nandá. ¹⁶ Íí kòf'iiiko-la jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-lè, tanga mìkii mandaà-la.

¹⁷ Jesús kitsò:

—Jñò x̄ita xi mìkii mokjeíin-nò ít'aà ts'an xi ch'o 'nè. ¿Skanda mé nàchrjein kótijnako-nò? ¿Skanda mé nàchrjein skà-na kjoa-nò? Nchrohóko-ná jè ti ijndé.

¹⁸ Jesús tsohótiko jè inima ch'o-la neíí koa itjokàjiin-ne yijo-la jè ti. Tijè-ne hora, nitoón kjòndaà-ne.

¹⁹ Jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús kiskònanguit'aàxìn-la. Kitsò-la:

—¿Mé-ne ngajen mìkì kòbitjòjìin-najen jè inìma ch'o-là neìí?

²⁰ Jesús kitsò-là:

—Mìkì komà-nò koi-né nga tà chiba mok-jeiín-nò it'aà ts'an. Okixíí xi xan-nò tsà ta okji kòkjeiín-nò koni kji xojmá mostaza nga itsé kji, koma k'oín-là nindoò: “Tixín ijndé. T'in ján xijn-goaa ñánda it'aà xìn.” Koa jè nindoò kosit'aàxìn-né. Jñò, ñimé kjoa xi 'in koma-nò tsà ndaà kòkjeiín-nò.

²¹ Jñà inìma ch'o-là neìí xi okjoàn, k'eé bitjokàjìin nga nokjoàt'aà-là Nainá kò nga bijnachjaán.

K'oaá s'ín tsibénjímí Jesús kjoabiyaà-là xi ma-ne jò k'a

(Marcos 9:30-32; Lucas 9:43-45)

²² K'e nga taña kitjen nga tjíma ya i'nde Galilea, Jesús kitsò-là jñà xita xi kota'yàt'aà-là:

—An, xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na, yaá tsoba'ño-na jñà xita, ²³ ikjoàn sùk'en-na. Tanga k'e nga kijchò jàn nàchrjein nga kijá, kjoaáya-na.

Jñà xita xi kota'yàt'aà-là k'e nga kiì'nchré 'én koi tà ba koma-là.

Tsojmì xi machítjì ts'e ingo ítjòn

²⁴ K'e nga ijchò Jesús kò xita xi kota'yàt'aà-là ján naxandá Capernaum, jñà xita xi bíxkó ton ts'e ingo ítjòn kiskònangui-là Pedro kitsò-là:

—Jè Maestro-lè, ¿a mìkì bíchjí ton ts'e ingo?

²⁵ Jè Pedro kitsò:

—Jon, bíchjí-né.

K'e nga jahas'en ni'ya Pedro, Jesús, jè kiìchja ítjòn-là, kitsò-là:

—¿Kó si Simón, jè xitaxá ítjòn xi i isò'nde ts'e, yá-né xi síkíchjítjì tsojmì kò tòn-sá? ¿A jñà-né xi i naxandá-la, o xi jñá-né xi xìn i'nde-la?

²⁶ Pedro kitsò:

—Jñà xi xìn i'nde-la xi bíchjí.

K'eé kitsò-la Jesús:

—Jñà xi i naxandá-la nímé kojìchjí. ²⁷ Tanga mé-ne nga mì ch'o kító-ná jñà xita, t'in ján indii ndáchikon. Tíkatjen-jiin kicha libá-lè xi tsobà'ño tìn, koa jè tìn xi chjoé ítjoìn, chíx'eì tso'ba; ya tjí'a jngò tòn. Komaá-ne nga kíchjí xi ts'an kò tsiji. Tikoi, tíchjí-la.

18

*Yá xita-ne xi tíjna ítjòn ít'aà ts'e Nainá
(Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48)*

¹ Jñà naxrjein koi jñà xita xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkon nga kiskònangui-la; kitsò-la:

—Jñà xita xi jè otíxoma-la xi ngajmii nchrobá-ne, ¿yá-ne xi tíjna ítjòn nga isa 'ño chí-la?

² Jesús kiichja jngò-la ndí ti. Kisikasíjna jngò osen-la jñà xita. ³ Kitsò:

—Okixí xi xan-nò, jño, tsà mì kì síkijatjìya-là kjohítsjeèn-nò kò tsà mì kì k'oas'in s'een koni jñà ndí ixti mìkii kítjás'en-jño ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne. ⁴ Jè xi síkjajen-la inima-la koni ndí ti jè, jè-né xi tíjna ítjòn-la ngats'ii xita xi jè tíhotíxoma-la xi ngajmii nchrobá-ne. ⁵ Nita yá-ne xi ít'aà ts'an skoétjò jngò ndí ti koni jè, 'aán xi skoétjò-na.

*Mé xi ok'in-la jñà xita xi jé ótsji-la xita xi kj'eí
(Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2)*

6 'Nīta yá-ne xi jé skinjiiin jngoò ndí xīta imā xi mokjeiín-la it'aà ts'an, ìsaa-la ndaà koma tsà s̄ingui'ñó jngoò ndajō natsí ís'iin, ikjoàn s̄ikatjen-jiiin ndáchikon ñánda nga 'ñó nanga 'ncha nandá. 7 Imā xó-ne jñà xīta isò'nde nga t̄jín jchán xīta xi ótsji'nde-la nga mejèn-la nga sakó jé. Tanga xó k'oaá koma-ne isò'nde, tanga imā xó-nè jè xīta xi ótsji-la jé xi k'ejí xīta.

8 'Tsà jè ndsaa kō ndsokoò ótsji jé-nò, t̄ichátjòn koā kjiiin t̄ikatsjoò. Ìsaa ndaà-nè tsà xkoán tit-sjoò nga kitjás'een ñánda s'e-nò kjoabinachon, mì k'oaà-ne tsà jò ma ndsaa kō ndsokoò koā ján onguió jiiin ni'ín ts'e i'nde kjo'in nīta mé n̄achrjein-ne. 9 Tsà jè xkoòn ótsji jé-nò, t̄inachrjeè, kjiiin t̄ikatsjoò. Ìsaa ndaà-nè tsà jngoò ma xkoòn nga kitjás'een ñánda s'e-nò kjoabinachon, mì k'oaà-ne tsà jò ma xkoòn koā ján onguió jiiin ni'ín ts'e i'nde kjo'in.

Kjoa xi mangásòn ts'e orrè xi kichijà
(Lucas 15:3-7)

10 'Njingoò ndí xīta koi xi n̄achrjenguioò; k'oaá xán-nò, ján ngajmii, jñà àkjale-la xīta koi, yaá t̄ítsajna kjit'aà nga nguixkōn Na'èn-na xi t̄ijna ngajmii. 11 'An xi Ki'ndí-la Xīta xan-la yijo-na koi xá j'i-na nga j'i kàchrjekajñaà kjo'in jñà xīta xi kichijà.

12 '¿Kó bixón? Tsà jngoò xīta xi jngoò sìndō ma orrè-la koā tsà s̄ijchaya jngoò ján jiiin ijñá, ¿a mìtsà s̄iikítsajna jñà xi ñijòn-kaàn kō chrj'oòn ñijòn ma nga kjoì kátsji jè orrè xi kichijà jngoò? 13 Tsà kotsji-la, okixí xi xan-nò, ìsaa tsja koma-la nei-la jè orrè xi jngoò ma, mì k'oaà-ne jñà xi kjìn ma xi

mì kì kichijà. ¹⁴ K'oaá s'ín mejèn-la Nainá xi tíjna ngajmii nga nijngòò xità sìichja inima-la.

*Mé xi mochjeén k'e nga sindaàjìin jngòò-la xità
(Lucas 17:3-4)*

¹⁵ 'Tsà jè 'ndsì ch'o tísíko-lè, tìnókjoa-la k'e nga tà jè tajngòò tíjna; tindaàjìin-koii jè kjoa-la; tsà kji'nchré-lè, jyeé ndaà kichibà-nò 'ndsì. ¹⁶ Tanga tsà mìkii kji'nchré-lè, k'ée tìnókjoa-la tsà jngòò kò tsà jò xità mé-ne nga kji'nchré yije-ne 'én xi chibà koni s'ín tíchja Xojon-la Nainá nga tsò: Mochjeén-né tsà jò kò tsà jàn xità xi tsjá 'én nga koma sindaàjìin nità mé kjoa-ne mé-ne nga chjí-la.

¹⁷ Tsà mìkii 'nchréñijon-la jñà xità koi, koatìn-la xità naxandá-la Nainá; koa tsà mìkii 'nchréñijon-la jñà xità naxandá-la Nainá, tà k'oas'ín jchatakòin koni tsà jngòò xità xi mìkii beèxkon Nainá, koni tsà jngòò xità xi tsojmì síkíhjíjì.

¹⁸ 'Okixíí xi xan-nò, jñò, ngats'ìi kjoa xi koj'nde ì isò'nde, tìkoáá ján ngajmii Nainá tsjá'nde-né; koa jñà kjoa xi mìkii koj'nde ì isò'nde, tìkoáá ján ngajmii Nainá mìkii tsjá'nde.

¹⁹ 'Ijngòò k'a koa xan-nò: tsà jò ma-nò ì isò'nde xi tíjngòò takòn nga sijét'aà-là Na'èn-na xi tíjna ngajmii nità mé kjoa-ne, tsjá-nò. ²⁰ Ya ñánda títsajna jò jàn xità-na xi it'aà ts'an bixoña, yaá tìjnajìin osen-la.

²¹ K'ée kii kasìt'aà chraña-la jè Pedro, kiskònangui-la Jesús, kitsò-la:

—Na'èn, ¿kó tíjn k'a sììjchàat'aà-la xinguiáa k'e nga tsà ch'o tísíko-na? ¿A skanda itoò k'a?

²² Jesús kitsò-la:

—Mitsà xan-lè itoò k'a; xaán-lè itoò k'a xi jàn-kaàn kò te.

Jngoò ch̄'nda xi mì k̄i kis̄jchàat'aà-la xíkjín

²³ 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, k'oaá s'ín t̄jín koni kis'ìn jngoò x̄itaxá ítjòn xi kis̄jé-la kindá x̄ita ch̄'nda-la. ²⁴ K'e nga t̄s'ín kindá j'ì jngoò ch̄'nda-la xi 'ñó kjin millón tòn kitjen-la. ²⁵ Ch̄'nda jè tsjìn-la tòn xi koìchjì-la. Jè nei-la kitsjaà okixi nga k̄atasat̄jna osen jè chá, kò chjòón-la kò ixti-la, ngats'ì tsojmì xi t̄jín-la mé-ne nga kochjì-la tòn xi kitjen-la. ²⁶ Ch̄'nda jè tsasìxkó'nchit'aà-la jè nei-la; tsibítisi'ba-la, kitsò-la: “Na'èn, t̄jín-lè kjondaà, chíñakjoa-ná; kichjì yijeé-lè ngats'ì xi kitjen-na.” ²⁷ Jè nei-la kjòhimatee ch̄'nda-la, kis̄jchàat'aà-la nga yije kindá xi kitjen-la koa kisikj̄nandeí-ne. ²⁸ T̄ik'e-ne nga itjo ni'ya ch̄'nda jè, kisat̄ikjòò jngoò ch̄'nda xíkjín xi t̄ikoa tòn kitjen chiba-la xi ts'e. Kitsobà'ñó ís'ìn nga mejèn-la k̄inchajta-la, kitsò-la: “T̄ichjì-ná xi kitjen-lè.” ²⁹ Koa jè ch̄'nda xíkjín tsasìxkó'nchit'aà-la, tsibítisi'ba-la. Kitsò-la: “Chíñakjoa-ná, kichjì yijeé-lè xi kitjen-na.” ³⁰ Tanga jè mìkì kòkjeín-la. Ta saà ndayá kiskinìs'en skanda k'e nga koìchjì yije-la kóhotjín xi kitjen-la. ³¹ K'e nga kijtsee j̄nà ch̄'nda xíkjín xi i'nga, baá koma-la. K'ee k̄i tsibénojmi-la nei-la ngats'ì kjoa xi komà. ³² Jè x̄itaxá ítjòn xi nei-la, k'ee kiskinikjaá ch̄'nda jè, kitsò-la: “J̄i ch̄'nda xi ch'o 'nì. 'An kis̄jchàat'aà-lè ngayije xi kitjen-lè k'e nga tsibítisi'ba-ná. ³³ T̄ikoaá ngaj̄i t̄j'nde-lè nga jchahimach̄i ch̄'nda xingui koni s'ín kisikò-lè nga kjòhimatee-lè.” ³⁴ Jè nei-la kjòjtí-la, k'ee

kitsjaà okixi nga kàt'ù-la kjo'in skanda k'e nga koìchjí yije xi kitjen-la.

³⁵ Jesús kitsò:

—Jñò k'oaá tìs'ín sùkò-nò nga jngoò ìjngoò Nà'èn-na xi tíjna ngajmù tsà nga mì koo inìma-nò sijnchàat'aà-là jé-la xinguiòo.

19

*Kiis'in tsakóya Jesús it'aà ts'e xita xi tsjiin xikjín
(Marcos 10:1-12; Lucas 16:18)*

¹ K'e nga jye kùchja Jesús, kii-ne ya Galilea ján nangui Judea xi tíjna xijngoàà xajngá nandá Jordán. ² 'Ñó kjìn xita kiitjingui-la koa yaá kisindaà-ne i'nde jè jña xita xi xk'én.

³ Ijchò i'nga xita fariseo ya ñánda tíjna Jesús nga mejèn-la skónachan-la. Ikjoàn kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A tji'nde-la xi x'in nga tsjiin chjoón-la xi nita mé kjoa-ne?

⁴ Jesús kitsò-la:

—¿A kj'eè bìxkejñoò Xojon-la Nainá nga tsò: “Nainá, k'e nga sa tsibíndaà xita, tsibíndaà x'in kò chjoón?” ⁵ K'oaá kitsò: “K'oaá ma-ne nga jè x'in sùkijna na'èn-la kò nea-la nga kijnakò chjoón-la. Ta jngoò xita koma-ne ingajò.” ⁶ Mìtsà tì jò ma-ne, tà jngoò koma-ne. K'oií kjoa-la nga mì yá xita tji'nde-la nga sùtsjiin-ne xikjín xi Nainá kisijnòo.

⁷ Jña xita fariseo kiskònangui-la Jesús:

—¿Mé-ne jè Moisés kitsjaà'nde-ne nga tsò: xojon kàtasindaà nga koma tsjín xikjín xita?

⁸ Jesús kitsò-la:

—Koií-né nga tájaàjìin tǐn inìma-nò, Moisés kit-sjaà'nde-nò nga kijnioò ìchjín-nò, tanga k'e nga sa tãts'en-la kjoa, mì k'oaá s'ín tǐn. ⁹ 'An k'oaá xán-nò, jè x'in xi tsjín-ne chjoón-la, tsà mìtsà kjoa chijngui tísìko, kò tsà kj'eíí chjoón kixan-kò, jyeé kjoa chijngui tís'ín jè x'in. Tìkoaá tsà jè x'in xi kixan-kò jngòò chjoón xi kitsjìin x'in-la, tìkoaá kjoa chijngui tís'ín.

¹⁰ Jǎa xita xi kota'yàt'aà-la Jesús kitsò:

—Tsà k'oaá s'ín 'íin tǐn kjoa ts'e xita xi bixan, ìsaá-la ndaà s'e tsà mì kì kixan xita.

¹¹ Jesús kitsò-la:

—Tǐn xita xi mìkì mokjeíin-la kjohítsjeèn jè; tà jǎa xita xi Nainá xó k'oas'ín kitsjaà-la. ¹² Tǐn xita xi mìkì bixan nga xó k'oas'ín kits'ìin-ne nga mì ìchjín sùis'in-la; tìkoaá tǐn xita xi xita xíkjín okisìko nga mì ìchjín sùis'in-la; tìkoaá tǐn xita xi mìkì bixan nga k'oas'ín tsibínè-la yijo-la nga mì ìchjín sùis'in-la nga mejèn-la sùixà it'aà ts'e kjotíxoma-la ngajmii. Jǎa xita xi chíkjoa-la nga mokjeíin-la kjoa koi, k'oas'ín kàtasíkitasòn.

*Kíí kitsò Jesús nga kisìchikon-t'in ndí ixti
(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)*

¹³ Jǎa xita j'ìiko-la ndí ixti ñánda tíjna Jesús nga mejèn-la kòòt'aà-la tsja kò kùtsi'batjì, tanga jǎa xita xi kota'yàt'aà-la Jesús tsohótiko jǎa xita xi j'ìiko ndí ixti. ¹⁴ K'ée kitsò Jesús:

—Tjii'nde-là jǎa ndí ixti nga kàtjanchrobákon-na. Kì binchahikon-là. Jǎa xi k'oa s'ín tǐn inìma-la koni ts'e ndí ixti, jyeé ts'e ngats'ii kjondaà xi tǐn ya ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne.

¹⁵ Jesús tsohósòn-la tsja jǎa ndí ixti; ìkjoàn kii-ne ya j'inde jè.

Xità xi 'ñó kjìn tsojmì tjín-la
(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶ Jngoò xità ijchòkon Jesús, kiskònangui-la, kitsò-la:

—Maestro, ¿mé kjondaà xi s'iaàn nga s'e-la kjoabinachon inima-na nita kjé-ne?

¹⁷ Jesús kitsò-la:

—¿Mé-ne chjinangui-ná it'aà ts'e kjoa xi ndaà tjín? Mitsà yá tjín xi ndaà xità, tà jngoò Nainá. Tsà mejèn-lè nga s'e-lè kjoabinachon nita kjé-ne, tikitasoìn kjotíxoma-la Nainá.

¹⁸ Xità jè kiskònangui:

—¿Ñá-laá kjotíxoma-ne?

Jesús kitsò-la:

—“Kì xità nìk'in; kì kjoa chijngui 'nì; kì chijé 'nì; kì 'én ndiso nokjoi it'aà ts'e xità xi kj'eí; ¹⁹ jchaxkoín na'èn-lè kò nea-lè; tìtsjachi xità xin-gui koni tsà tì yijo tsiji-ne.”

²⁰ —Ngats'ìi kjotíxoma koi jyeé kisikitasoàn —kitsò jè ti—. ¿Mé xi chija isa-na?

²¹ Jesús kitsò-la:

—Tsà mejèn-lè nga nguì kixi kjini, t'in, tatijni yije tsojmì xi tjín-lè. Jè ton-lè tika'bí-la xità ima mé-ne nga s'e-lè kjoa machikon-t'in ján ngajmiì. Ikjoàn nchrobátjngui-ná.

²² Xità jè, k'e nga kiì'nchré 'én koi, tà baá komà-la, koií kjoa-la nga 'ñó kjìn tsojmì tjín-la.

²³ K'eé kitsò-la xità xi kota'yàt'aà-la Jesús:

—Okixijí xi xan-nò. 'Nó 'in koma-la jña xità nchiná nga kjoahas'en-jìln ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne. ²⁴ Nguì jngoò k'a koxan-nò, isaá mì 'in koma-la jngoò cho camello

nga kjoahas'en xkòn nindoò xi tjahaña-ne nikje, mì k'oaa-ne koni jngoò xita nchiná xi 'ño tjín-la tsojmì nga koma kjoahas'en-jiin ñánda tíhotíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne.

²⁵ K'e nga kíl'nchré 'én koi jña xita xi kota'yát'aà-la Jesús tà kjòxkón-la. K'eé kitsò:

—¿Yá-né xi kítjokàjiin kjo'in kjoa ts'e jé-la?

²⁶ Jesús kiskoò'an, kitsò-la:

—Jña xita mìkiì koma-la kochrjekàjiin kjo'in iníma-la. Tanga xi Nainá komaá-la ngats'ìi kjoa.

²⁷ K'eé kitsò Pedro:

—Na'èn, ngajen, jyeé kiníkítsajna yije-jen ngats'ìi tsojmì xi tjín-najen, koa jì tjaàtjìngui-lèjen. ¿Mé xi tjoé-najen?

²⁸ Jesús kitsò-la:

—Xi okixíi xi xan-nò, k'e nga kijchò nachrjein nga koxítseya ìjngoò k'a isò'nde, ko 'an xi Kí'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'e nga kótijnasoàn íxile xi 'ño jeya tíjna, jño, xi jye 'an tjaàtjìngui-ná, tìkooá yaá kítajnasòn íxile ts'e kjotíxoma xi tejò ma-ne, nga jño kíndaàjiin-là jña xita xi tejò tje-la ts'e naxandá Israel. ²⁹ Ngats'ìi xi kjoa ts'an kisikíjna ní'ya-la, 'ndse, ndichja, na'èn-la, nea-la, chjoón-la, ixti-la, nangui-la, jngoò sindo k'a k'oaj tjín tjoé isa-la. Tìkooá tjoé-la kjoabinachon nita kjé-nè. ³⁰ I'ndeì, kjín xita xi títsajna ítjòn, k'e nga koma iskan jña kítajna tjìngui. Kò xi títsajna tjìngui i'ndeì k'e nga koma iskan jña kítajna ítjòn.

20

Chì'nda xi kisìxáko tsojmì tjè

1 'Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmì nchrobá-ne, k'oaá s'ín ngayá-la koni tsà jngoò xitá xi tjin-la nan-gui. Kìi nga tajñòya nga kii kátsji chí'nda xi sùxáko ñánda tjin-la toò uva. 2 K'e nga jye tsibindaàjiin-ko nga koiichjí-la koni tjin síkijne xitá chí'nda nga jngoò nachrjein, ikjoàn kisìkasén ñánda kisìxá. 3 Ijngoò k'a kii jè nei-la xá koni xi ñijaàn-la nga tajñòya. Kijtsee ìsa chí'nda xi tíyijòjiin nditsin xi tsjin-la xá. 4 Kitsò-la: "Tanguió tixáko-ná. 'An kichjí-nò koni tjin machjí-nò." Kii chí'nda koi nga kisìxá. 5 Jè nei-la xá, kii ijngoò k'a k'e nga ijchò nchisen. Tikoaá kii ijngoò k'a k'e nga ijchò xi jàn nga kjòhoxòn. 6 Jye-la ijchò tsà xi 'òn nga kjòhoxòn, itjo ijngoò k'a jè nei-la xá; koa kisakò ìsa-la chí'nda xi tà jyò títajna. Kitsò-la: "¿Mé-ne tà jyò títajna-nò kó nga kò'ba-nò nachrjein nga mì nìxá-nò?" 7 Jñà chí'nda koi kitsò: "Koií-né nga mì yá tsjá xá-najen." K'eé kitsò-la: "Tanguió ndaà tsà jñò; tanguí tixá ján ijìin tsojmì tje-na." 8 K'e nga jye kòjñò, jè nei-la xá kitsò-la jè xitá xi síkinda chí'nda-la: "Tínókjoa-là ngats'ii chí'nda. Tichjí-la. Tít's'iaako-ne jñà xi iskan kòfahas'en xá-la; koa jñà xi ítjòn kòfahas'en, tikjehet'aà-ne." 9 K'eé kiichja-la jñà chí'nda xi jahas'en xi 'òn nga kjòhoxòn; k'oaá tjin tsibíchjí-la koni tjin chí'nda nga jngoò nachrjein nga jngoò ijngoò. 10 K'e nga kjòchjí-la jñà chí'nda xi jahas'en tajñòya, k'oaá komà-la tsà ìsaá tse kojchjí-la. Tanga tà ngàsòn tjin kjòchjí-la koni tjin machjí-la nga jngoò nachrjein nga jngoò ijngoò. 11 K'e nga jye kjòchjí-la chí'nda koi ikjoàn tsibíts'ia nga tsatít'aà jè nei-la xá. 12 Kitsò-la: "Jñà chí'nda xi iskan kòbijchó, tà jngoò hora kàsíxá, koa ngajen kànìxá-najen nga

kò'ba nàchrjein koa kànikjeiín-lajen ndobá nga kò'ba nàchrjein. Tà ngàsòn tjin tìbìchjí-nájen.”
 13 Tanga jè nei-là xá kitsò jngoò-là jñà chì'nda: “Jì amigo mìtsà mé xi ch'o tìsìkò-lè; k'oaá tjin tìbìchjí-lè koni tjin chjí-là nga jngoò nàchrjein nga k'oaá s'ín kàchibá. 14 Chjóí chjí-lè koa t'in-ne. K'oaá s'ín mejèn-na nga k'oa tì tjin tsjaà-là jè xi iskan kàsíxá koni tjin tìtsjaà-lè. 15 Nga kò ton-na, ¿a mì tjí'nde-na nga k'oa s'ín s'iaàn koni s'ín mejèn-na? ¿A maxìtakòn-né nga 'an ndaà xita?”

16 Jesús kitsò ìsa:

—K'oaá s'ín koma jñà xita xi tìtsajna tjingui nàchrjein ì'ndeì, nga koma iskan, jñà kìtsajna ítjòn; koa jñà xi tìtsajna ítjòn ì'ndeì nga koma iskan jñà kjoehet'aà-ne. [Kjin ma-ne xi xó chja-là Nainá tanga chiba ma-ne xi tjájin.]

K'oaá s'ín tsibénojmi Jesús kjoabiyaà-là xi ma-ne jàn k'a

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

17 Jesús k'e nga nchifi ján naxandá Jerusalén, kiichjat'aaxìn-là jñà xita xi kota'yàt'aà-là xi tejò ma-ne, kitsò-là:

18 —Ì'ndeì nga tìtsahonguiá naxandá Jerusalén, 'an xi Kì'ndí-là Xita xan-là yijo-na yaá tsojà'ñó-na xita skò-là no'miì kò xita xi okóya kjoíxoma-là Nainá xi kiskii Moisés nga koi'nè-na kjoabiyaà, 19 ikjoàn sùngatsja-na jñà xi mìtsà xita judío nga sùsobà-na, kojà-na, koòt'aà-na krò. Tanga xi koma jàn nàchrjein kjoaáya-na.

Kjondaà xi kisijé nea-là Jacobo kò Juan
(Marcos 10:35-45)

20 Nea-la Jacobo ko Juan ixti-la Zebedeo ijchòkon ñánda tǐna Jesús. Tǐko ixti-la. Tsasìkkó'nchit'aà-la Jesús nga kisìjé jngoò-la kjondaà. 21 Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé xi mejèn-lè?

Jè chjoón kitsò:

—Ya ñánda kotixomai, tjiì okixi nga ya kàtiyjòt'aà-lè ixti-na. Jngoò kàtijnakixi-lè koa jngoò kàtijnat'aà-lè xi ngaskón-lè.

22 Jesús kitsò-la:

—Mikiì 'yaà mé xi nǐjé. ¿A kichìkjoaá-nò nga kotojñoò jè kjo'in xi 'an kotojñaà?

Xità koi kitsò:

—Kichìkjoaá-najen.

23 K'eé kitsò-la Jesús:

—Okixi-né, k'oaá tǐs'ín kotojñoò kjo'in koni 'an, tanga xi 'an tsjaà-nò nga ya kǐtsajnat'aà-ná ya kixi-na ko ngaskón-na mìtsà 'an oko-na nga tsjaà-nò. Jǐnà i'nde koi, jǐnà tjoé-la xità xi Nainá tǐtsajnandaà-la nga tsjá-la.

24 K'e nga kiì'nchré jǐnà xità-la Jesús xi i'nga xi te ma-ne, kòjti-la it'aà ts'e xità xi jò ma-ne. 25 Jesús kiìchja-la, kitsò:

—Jyeé tǐjiin-nò nga jǐnà xità sko-la naxandá, nangui síkǐtsajna xità-la xi jǐnà otíxoma-la. Tǐkooá jǐnà xità xi 'nga xá tǐjín-la, jǐnà xi beè nga otíxoma-la xità.

26 Tanga jǐnò mìkiì k'oas'ín s'een. Tsà jngoò xità xinguijo mejèn-la 'nga kǐjna, jè xi kàtasíxá-la xità xi i'nga. 27 Ko jè xi mejèn-la kǐjna ítjòn, chǐ'nda-nò kàtama. 28 'An xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na, mìtsà koi xá jǐi-na nga 'an kos'in-na, tà saá 'an siìxá-la

xìtā xi i'nga kò tsjaà yijo-nā nga kiyá mé-ne nga kjin xìtā kītjokàjìin-ne kjo'in xi kjoa ts'e jé-la.

Kó kisìkò Jesús nga kisindaà-ne xìtā xi jò ma-ne xi mìkì tsejèn-la

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ K'e nga jye nchifì-ne ya naxandá Jericó, kjin xìtā kītjingui-la Jesús. ³⁰ Ya indiì ndiyá koni s'ín tífi Jesús, jò xìtā xi mìkì tsejèn-la títsajna. K'e nga kii'nchré nga jè Jesús tífaya ndiyá, 'ñó kiichja-la kitsò-la:

—iNa'èn, nga ya nchrobàt'aà-ne tje-la xìtaxá ítjòn David [nga jì tijna ngajo-la] jchahimatakòn-nájen!

³¹ Jñà xìtā xi tjìkò Jesús tsohótìkò-ne nga jyò kàtìtsajna, tanga jñà xìtā xi mìkì tsejèn-la, isaá 'ñó kiichja, kitsò:

—iNa'èn, xi tje-la David, jchahimatakòn-nájen!

³² K'eé tsasíjna Jesús koa kiichja-la, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Mé xi mejèn-nò nga sìkò-nò?

³³ Jñà xìtā koi, kitsò:

—Na'èn, mejèn-najen nga kàtatsejèn-najen.

³⁴ Jesús kjòhìmakeè jñà xìtā koi. Tsohót'aà-la tsja xkòn koa nìtòón kjòtsejèn-la. Ikjoàn kītjingui-la Jesús.

21

Kó kitsò xìtā naxandá k'e nga jahas'en-jìin Jesús ján Jerusalén

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

¹ K'e nga jye kjomeè bijchó chraña-la naxandá Jerusalén ijchò jngò naxandá xi 'mì Betfagé ya

chrañàt'aà-la nindoò Yá Olivo. Jesús kisìkasén jò xit̩a xi kota'yàt'aà-la. ² Kitsò-la:

—Tanguió ján ndí naxandá itsé xi kijnat'aà ján koa ya sakó jngoò-nò orra xi tjt̩t'aà'ño ko ndí búrró ki'ndí-la. Chíjnda'ño koa nchrohóko-ná. ³ Tsà yá xi kó kitsò-nò, kot̩'in-là: “Jè xó Na'èn-ná kochjeén-la koa nit̩oón xó s̩ikasén-ne.”

⁴ K'oaa s'in komà mé-ne nga tsitasòn-ne koni s'in kiskii xit̩a xi kiichja ngajo-la Nainá, nga tsò:

⁵ Kot̩'in-la naxandá Sión:

“Chítsejèn-là Xit̩a Ítjòn-lè;
nga jii nchrobá katsejèn-lè;
imaá kji;

tinasòn jngoò-la búrró,

jngoò ndí búrró itsé xi ki'ndí-la cho ch'á.”

⁶ Kii jña xit̩a xi kota'yàt'aà-la Jesús, k'oas'in kisikitasòn koni s'in kisatiixá-la. ⁷ K'e nga ijchòko ñánda tíjna Jesús jè orra ko ki'ndí-la, jña kisikjeén nikje-la nga tsohójtsa-la; ikjoàn tsibijnasòn-la Jesús.

⁸ Koa jña xit̩a xi kjin ma-ne tsohójngoò nikje-la ya iya ndiyá. Tjín i'nga xi chrja-la yá tsate, ikjoàn tsohójngoò iya ndiyá. ⁹ Jña xit̩a xi tjíma Ítjòn-la ko xi tjingui-la tsibíts'ia nga 'ño kiichja, kitsò:

—¡Jeya kàtjna jè xi ya nchrobát'aà-ne tje-la xit̩axá Ítjòn David [nga jè kíjna ngajo-la]! ¡Mé ta ndaà-la jè xi nchrobá ngajo-la Na'èn-ná! ¡Jeya choòn ján ngajmi!

¹⁰ K'e nga jahas'en Jesús ya naxandá Jerusalén ngats'iì xit̩a naxandá tà kjòxkón-la, koa kiskònangui-la xíkjín. Kitsò:

—¿Yá xit̩a-ne jè?

¹¹ Jña xit̩a xi kjin ma-ne kitsò:

—Jè x̄it̄a xi ch̄ja ngajo-la Nainá xi Jesús 'mì xi Nazaret ts'e, ya nangui Galilea.

*K'e nga tsachrje ingo ítjòn j̄nà x̄it̄a xi ot̄jna tsojmi
(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)*

¹² Jesús jahas'en ya nd̄itsin ingo ítjòn-la Nainá, tsachrje yije ngats'iì x̄it̄a xi ya nch̄ihot̄jna k̄o nch̄ihotse tsojmi ya nd̄itsin ingo. Kis̄ihit̄ikj̄á ím̄ix̄a-la j̄nà x̄it̄a xi sík̄jat̄j̄ya ton k̄o t̄ik̄oaá kis̄ikats̄joò íx̄il̄e-la j̄nà xi ot̄jna n̄ise paloma. ¹³ Kitsò-la:

—Jè Xoj̄on-la Nainá tsò-né: “Ni'ya-na, ni'ya-la oçhikoón k'oín.” Tanga j̄nò, nguijo-la x̄it̄a ch̄ijé t̄itsa'nè.

¹⁴ Nga ya ingo ítjòn t̄jna Jesús, ijchò kinchat'aà-la x̄it̄a xi mìkiì tsejèn-la k̄o xi tsá'yá k̄joàn; jè Jesús kis̄indaà-ne x̄it̄a koi. ¹⁵ J̄nà x̄it̄a sk̄o-la n̄o'miì k̄o x̄it̄a xi okóya k̄jot̄ix̄oma-la Nainá xi kisk̄iì Moisés kòkjan-la k'e nga k̄ijt̄seè k̄jox̄kón xi kis'iìn Jesús k̄o nga k̄iì'nchré 'én-la j̄nà ndí ìxti xi ch̄jaya ìya ingo ítjòn, nga tsò: “¡Jeya k̄at̄jna jè xi ya nchrobát'aà-ne t̄je-la x̄it̄axá ítjòn David [nga jè k̄jna ngajo-la]!”

¹⁶ K'eé k̄iìch̄ja x̄it̄a koi, kitsò-la Jesús:

—¿A na'yà-né? ¿A ndaà tsò 'én xi ch̄ja j̄nà ìxti koi? Jesús kitsò:

—Jon, 'nchré-ná. ¿A k̄j'eè bixkej̄nòò Xoj̄on-la Nainá nga tsò?:

J̄nà ndí ìxti xi jtobá k̄joàn k̄o ki'ndí xi sa oki, j̄nà-né xi t̄itsaj̄nandaà nga jeya s̄iik̄jna Nainá.

¹⁷ Jesús yaá kis̄ik̄itsaj̄na j̄nà x̄it̄a koi, it̄jojiìn-ne ya nax̄andá ítjòn Jerusalén. K̄iì ján nax̄andá Betania. Yaá kis̄ik̄jáya nga n̄it̄jen.

*K'e nga jè Jesús kis̄ix̄i yá-la toò iko
(Marcos 11:12-14, 20-26)*

18 K'e nga tajñòya nga tífi-ne Jerusalén, Jesús, kjòhojò-la. 19 Kijtsee jngoò yá-la toò iko xi ya chraña indii ndiyá síjna. Kii katsejèn-la tanga nimé toò yijà-la. Tà xkaá tjin-la. K'ée kitsò-la Jesús:

— Nì tì jngoò nachrjein koja-lè toò.

Koa jè yá toò iko nitoón kixi. 20 K'e nga kijtsee jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús, tà kjòxkón-la. K'ée kiskònangui-la mé-ne nga tà nìton kixi-ne jè yá-la toò iko.

21 Jesús kitsò-la:

— Xi okixi, tsà ndaà mokjeiín-nò it'aà ts'an, tsà mì jò tjin-la inima-nò, komaá-nò nga k'oas'ín s'éeen koni s'ín kàsikoaa jè yá iko; tikoaa komaá-nò k'oín-la jè nindoò: “Tisixìn; ján tikatjen-jìin yijo-lè ndáchikon.” Kò k'oaá s'ín koma. 22 Jñò, tsà ndaà mokjeiín-nò nità mé xi sijé k'e nga kítsi'ba, k'oaá s'ín tjoé-nò.

Kjotíxoma xi tjin-la jè Jesús

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

23 K'e nga jye komà kjoa koi, Jesús jahas'en ya nditsin ingo ítjòn kò k'e nga tíhokóya-la xita ijchòkon jña xita skò-la nò'miì kò xita jchínga-la jña xita judío. Kiskònangui-la:

— ¿Mé kjotíxoma xi tsjá'nde-lè koni s'ín 'nì? ¿Yá xi kitsjaà-lè kjotíxoma koi?

24 Jesús kitsò-la:

— Tikoaa 'an skònangui jngoò-nò kjoa. Jñò, tsà kòk'oín-ná, tikoaa 'an k'oaá xán-nò yá xi kitsjaà-na kjotíxoma koni s'ín s'iaàn. 25 Jè Juan, k'e nga kis'iin bautizar xita, ¿yá xi kitsjaà-la kjotíxoma? ¿A Nainá-né xi tíjna ngajmiì, o xi tà xita-né?

Jña xita koi k'ée tsajoóya-ne. Kitsò-la xíkjín:

—Tsà kixoán: “Nainá kitsjaà-la kjotíxoma”, kitso-ná: “¿Mé-ne mìkì kòkjeín-nò it'aa ts'e?”
²⁶ Koà tsà kixoán: “It'aa ts'e xita-né”, tsakjoòn-ná tsà koi nàchrjein-la jñá xita naxandá skaàn-ko-ná, nga ngats'ì, nguì k'oaá tsò nga jè Juan, jngoò xita xi kiìchja ngajo-la Nainá.

²⁷ K'eé kiìchja, kitsò-la Jesús:

—Mì kì 'ya-jen.

Koà jè Jesús kitsò-la:

—Tìkooá 'an mìkì k'oa xán-nò yá xi kitsjaà-na kjotíxoma koni s'ín s'iaàn.

Kjoa xi mangásòn ts'e ixti xi jò ma-ne

²⁸ Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Jñò, kó bixón? Jngoò xita xi jò ma ixti x'in-la kitsò jngoò k'a-la jngoò ti-la: “Na'èn, t'in, tixá-la jè toò uva-na.”
²⁹ Tì jè kitsò: “Majìn-na.” Tanga koma iskan, kisikitsjeèn; k'eé kù síxá.
³⁰ Na'èn-la k'eé kù nga kiìkon ti xi jngoò. K'oaá tì kitsò-la. Tanga ti jè, kitsò: “Ndaà tjín na'èn, komaá kjián.” Tanga mìkì kù.
³¹ ¿Ná-laá nga ingajò ixti xi kisìkitasòn-la na'èn-la?

Jñà xita kitsò:

—Jè xi ítjòn.

K'eé kitsò-la Jesús:

—Okixií xi xan-nò, jñà xita xi síkíhjtì tsojmì ts'e Roma kò jñà íchjín ská, isaá nìton kjoahas'en ñánda nga Nainá tíhotíxoma mì k'oaá-ne koni jñò.
³² Nga jè Juan xi kis'ìn bautizar xita k'oíí xá j'ì-ne nga tsakóya-la xita kós'ín sùjchá yijo-la, tanga jñò mìkì kòkjeín-nò. Koà jñà xi síkíhjtì tsojmì kò jñà íchjín ská kòkjeín-la. Tanga jñò ndaà nas'ín

ki'yaà yije kjoa koi, mìkìl kinìkájno jé-nò kò mìkìl kòkjeiín-nò.

Jñà chi'nda ts'en

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³ 'Tiná'yaà ìjngoò-là kjoa xi mangásòn. Jngoò xita xi tjin-la nangui, tsibítje toò uva kò tsibíndil-la ínchíba, ìkjoàn tsibíndaà jngoò ì'nde ñánda tsi'ñóngui nandá-la toò uva. Tíkoà tsibíndaà jngoò torre ñánda bitsajina xita nga síkinda yije kóhotjín. Ìkjoàn kisìkíña-la nangui-la xita xi kje'ei nga kisìxásòn. Ìkjoàn kii nei-la nangui ñánda ì'nde kjìin. ³⁴ K'e nga ijchò nachrjein-la nga jye kòjchá toò uva, jè nei-la nangui kisìkasén xita chi'nda-la nga kisìjé-la xi jè oko-la ts'e toò uva xi kòjchá. ³⁵ Tanga jñà xita xi kisìxásòn nangui kitsobà'ño xita-la jè nei-la nangui. Jngoò xi tsi'beé-la kò jngoò xi kisìk'en koa jè xi ìjngoò ndajo tsibínè. ³⁶ K'e komà iskan jè nei-la nangui isaá kjìin xita-la kisìkasén tanga jñà xita xi síxásòn nangui ta ngásòn kisìkò ngats'ii chi'nda xi j'ii.

³⁷ 'K'e nga jyehet'aà-ne kisìkasén ki'ndí-la. Kisìkítsjeèn kitsò: “Skoexkón-la ki'ndí-na.” ³⁸ Jñà xita xi síxásòn nangui k'e nga kijtseè jè ki'ndí-la nei-la nangui tsajoóya-ne, kitsò-la xíkjín: “Jè jèè xi tjoé kjotjò-la ì'nde, sikh'eén kò tsaján koma ì'nde.” ³⁹ Kitsobà'ño, tsachrjeiín ya nangui ñánda títje toò uva. Ìkjoàn kisìk'en.

⁴⁰ 'Jñò, ¿kó bixón? K'e nga kjoíí nei-la nangui, ¿mé xi sikhò jñà xita xi kisìxásòn nangui-la?

⁴¹ Jñà xita xi nchi'nchré kitsò:

—Jngoò k'aá s̄ìk'en jñà x̄ita ts'en; mìkìl kòhìmakeè. Kò jè nangui-la, kj'eí x̄ita s̄ìkìña-la xi kòjìchjì kó kji okò-la k'e nga kojchá toò uva.

⁴² Jesús kitsò-la:

—¿A kj'eè bìxkejñò Xojon-la Nainá nga tsò?:
Jè ndajò xi tsachrjekàngui chjìnechrjò nga sa ítjòn,
jè-né xi komà ndajò tàts'en chrjò-la ni'ya.

K'oaá s'ín kis'iìn Nainá.

Jñá, tà maxkón-ná k'e nga 'yaá kjoa koi.

⁴³ K'ojì koxan-nò jñò, tjáxìn-nò kjoa machikon-t'in nga jè Nainá tíhotíxoma-nò. Jñá tjoé-la x̄ita xi k'oas'ín síxá koni s'ín ok'in-la xá-la Nainá. ⁴⁴ Xi ít'aá ts'e ndajò, n̄ita yá-ne xi kixosòn ndajò jè, koxkoaya-né; kò tsà jè ndajò skané x̄ita, kochijo-né.

⁴⁵ Jñá x̄ita sko-la nò'miì kò x̄ita fariseo, k'e nga kii'nchré koni s'ín kùichja Jesús nga tsibénojmi 'én xi mangàsòn, k'eé kjòchiya-la nga ít'aá ts'e-né koni s'ín kùichja Jesús. ⁴⁶ Tìk'eé-ne mejèn kitsobà'ño Jesús tanga jñá kitsakjòn-la x̄ita naxandá, koi-né nga k'oaá s'ín mokjeiìn-la jñá x̄ita nga jè Jesús, jngoò x̄ita xi chja ngajo-la Nainá.

22

S'eí xi bitjo k'e nga bixan x̄ita

(Lucas 14:15-24)

¹ Jesús tsibíts'ia òjngoò k'a nga tsakóya-la x̄ita kjoa xi mangàsòn. Kitsò:

² —Koni s'ín otíxoma jè xi ngajmiì nchrobá-ne, k'oaá s'ín mangàsòn koni jngoò x̄itaxá ítjòn xi tsibíjna jngoò s'eí k'e nga chixàn ti-la. ³ Kisikasén ch̄ìnda-la mé-ne nga kii kichja-la ngats'iì x̄ita xi

xó kinokjoá-la nga ti-la tíbixan. Tanga jñà xità koi, mìkiì kòkjeíin-la nga kii s'eí. ⁴ Ìjngoò k'a kisikasén chí'nda-la xi kj'eíí. Kitsò-la: “Kot'in-là jñá xità xi jye kii'nchré: Tsojmì xi skine, jyeé tjíndaà; jyeé kisik'en nchraja-na, cho xi 'ñó xiné. Jyeé tjíndaà yije kóhōtjín. Kàtjanchrobá s'eí.” ⁵ Tanga jñà xità koi mìkiì kisis'in. Tjín xi rancho-la kii-katsejèn-la; tjín xi kjohimá-la kii. ⁶ Koá jñà xità xi i'nga, kitsobà'ño chí'nda-la jè xitaxá ítjòn. Kiskaàn-ko koá kisik'en. ⁷ Jè xitaxá ítjòn, 'ño kòjti-la. K'eé kisikasén xità soldado nga kisik'en yije kóhōtjín jñà xità koi nga ma-la sík'en-ná, koá tsaká naxandá-la. ⁸ Jè xitaxá ítjòn, ìjngoò k'a kitsò-la chí'nda-la: “Kixíí kjoa, jyeé tjíndaà yije xi kjoa ts'e s'eí, tanga jñà xità xi jye kii'nchré, mìkiì mochjeén-la nga i kjoíí. ⁹ Tanguió ìjngoò k'a ya ndiyá jngoò osen-la naxandá, tìnókjoa-là xità nità yá-ne xi skajñoò nga s'eí tjín kjoa ts'e xità xi bixan.” ¹⁰ Jñà chí'nda-la xitaxá ítjòn kii kíkxóya xità inchò calle nità yá xi kjòtsja-la nga kii s'eí, xità xi ndaà ko xi mìkiì ndaà; k'oaá s'in kitseè ni'ya.

¹¹ Jè xitaxá ítjòn, k'e nga jahas'en ni'ya, kiskoòtsejèn-la jñà xità xi ijchò. K'eé kijtseè jngoò xità xi ya tijnajin nga mìkiì íkjá nikje-la xi ts'e kjoa bixan. ¹² Kitsò-la: “Ji, amigo, ¿kó s'in komà nga kòbitjaàs'in ijndé nga mìkiì kichíkjeí nikje xi ts'e s'eí?” Tanga xità jè, tà jyò tsibìjna. ¹³ Jè xitaxá ítjòn kitsò-la jñà xità xi nchisis'in-la ímíxa: “Tit'aà'ño ndsokò ko tsja. Ikjoàn tìkatjeen ján jjiin jñò ya ñánda nga skìndàya ko sùjts'in nì'ño.”

¹⁴ Kitsò-Ìsa Jesús:

—K'oaá s'in koma nga kjìn ma-ne xità xi

nokjoà-la tanga tà chibaá ma-ne xi tjájiin.

Kjoa nga machítjì tsojmì

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵ Jñà xità fariseo k'ée kiì tsajoóya-ne nga mejèn-la kohòngui Jesús mé 'én xi kichja. ¹⁶ Koií kjoa-la nga kisikasén-la Jesús xità-la ko xità-la Herodes; kiskònangui-la, kitsò-la:

—Maestro, 'ya-nájen nga 'én kixí xi nokjoì koa k'oáá s'ín okoòyi ndiyá-la Nainá koni s'ín tjín xi kjoa kixí. Mikiì 'nì kindá koni tsò-lè xità; ko mìtsà jè chítsejèn-jnoi kó kjoàn xità. ¹⁷ Koatìn-nájen. ¿A ndaà tjín nga kichítjì-jen tsojmì it'aà ts'e xitàxá ítjòn ts'e Roma, a xi majìn-né?

¹⁸ Jesús kjòchiya-la nga ch'o nchisíkítsjeèn. K'ée kitsò-la:

—Jñò, xità xi jò isén tjín-nò, mé-ne chonachan-ná. ¹⁹ Takó-ná jè ton xi machítjì-ne tsojmì.

K'ée j'ìiko jngoò-la ton denario. ²⁰ K'e nga kijtseè Jesús, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá ts'e isén jè ko jè 'ín xi tjít'aà?

²¹ Kitsò xità koi:

—Ts'ée César, xitàxá ítjòn ts'e Roma.

K'ée kitsò-la Jesús:

—Tjì-lá César xi ts'e César koa tjì-lá Nainá xi ts'e Nainá.

²² K'e nga kiì'nchré 'én koi jñà xità fariseo ko xità-la Herodes, tà kjòxkón-la. Kitsjiin Jesús, ikjoàn kiì-ne.

Kó s'ín koma k'e nga kjoaáya ijngoò k'a-la xità xi jye k'en

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Tikoi-ne nāchrjein ijchòkon Jesús jñà x̄it̄a sa-
duceo nga mìkìl mokjeiín-la nga faáya-la jñà x̄it̄a
xi jye k'en. X̄it̄a koi kiskònangui-la Jesús, ²⁴ kitsò-la:

—Maestro, Moisés kitsò-né: “Tsà jngoò x̄it̄a x̄in
kiyá xi mìkìl kis'e-la ixti kò chjoón-la, jè 'ndse
mik'en kixan-kò ijngoò k'a chjoón-la 'ndse nga
s'e-la ixti xi tje ts'e 'ndse.” ²⁵ Kis'e xó jngoò k'a x̄it̄a
ijndé xi itoò komà 'ndse. Jè xi síjna ítjòn chixàn,
tanga k'e nga k'en, mìkìl kis'e-la ixti koa jè 'ndse
xi ma jò-ne tsibijnakò jè chjoón ka'àn. ²⁶ K'oaá
tì komát'in jè 'ndse xi ma jò-ne kò xi ma jàn-ne
skanda komà itoò. Nijngoò xi kis'e-la ixti. ²⁷ Xi
jyehet'aà-ne, k'en jè chjoón. ²⁸ K'e nga tsà kjoáya
ijngoò k'a-la mik'en, ¿ñá-laá nga itoò 'ndse xi koma
chjoón-la? Nga jñà chixàn-kò nga itoò.

²⁹ K'eé kitsò-la Jesús:

—Jñò, maskáya-nò koi-né nga mìkìl 'yaà kó s'ín
tíchja Xojon-la Nainá kò nga'ño xi tjin-la Nainá.
³⁰ K'e nga kjoáya ijngoò k'a-la mik'en, íchjín, íchjá,
mì tì kii kixan-ne. K'oaá s'ín s'e koni jñà àkjale xi
títsajna ngajmii xi ts'e Nainá. ³¹ Jè kjoa nga faáya
ijngoò k'a-la mik'en, ¿a kj'eè bixkejñoò Xojon-la
Nainá nga jè sobà Nainá xi kitsò: ³² “An-ná xi
Nainá tsò-na Abraham, Isaac kò Jacob”? jñà xi
jye k'en, mìtsà Nainá tsò-la xi Nainá; tà jñà xi
títsajnakon xi Nainá tsò-la! [Nga it'aà ts'e Nainá,
títsajnakon x̄it̄a koi.]

³³ Jñà x̄it̄a naxandá, k'e nga kii'nchré 'én koi, tà
kjòxkón-la koni s'ín tsakóya Jesús.

*Jè kjotíxoma-la Nainá xi tjna ítjòn
(Marcos 12:28-34)*

³⁴ Jǎ̀nà x̄it̄a fariseo k'e nga kiì'nchré nga Jesús kisikítsajnajyò jǎ̀nà x̄it̄a saduceo, tsibíxkóya xíkjín.
³⁵ Jngoò xi x̄it̄a ts'e, xi chjine xojon-la kjotíxoma-la Nainá xi kiskiì Moisés, mejèn-la skót'aà Jesús nga skónachan-la. Kiskònangui-la, kitsò-la:

³⁶ —Maestro, ¿ǎ̀nà-laá kjotíxoma xi is̄a t̄jna ítjòn nga yije kjotíxoma ts'e Moisés?

³⁷ Jesús kitsò-la:

—“T̄itsjachi N̄a'èn-ná xi Nainá 'mì-la, nga kò inima-lè kò kjohítsjeèn-lè kò nga tijnakoin.” ³⁸ Jè kjotíxoma xi is̄a 'ñó t̄jín kò xi t̄jna ítjòn. ³⁹ Jè xi ma-ne jò, k'oaá t̄i tsò-ne: “T̄itsjachi x̄it̄a xinguii xi i'nga koni tsà t̄i yijo tsiji-nè.” ⁴⁰ Jǎ̀nà t̄itsajna ítjòn jǎ̀nà kjotíxoma koi. Yaá bitjokàt'aà kóhotjín kjotíxoma xi i'nga xi ts'e Moisés kò xi ts'e x̄it̄a xi kiìchj̄a ngajo-la Nainá.

Ñánda kitjen-la Cristo [x̄it̄a xi xó kisikasén-ne Nainá]

(Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44)

⁴¹ Tà kó yaá t̄itsajna jǎ̀nà x̄it̄a fariseo. Jesús kiskònangui-la, kitsò-la:

⁴² —¿Jñò, kó bixón ít'aà ts'e Cristo [jè x̄it̄a xi xó s̄ikasén-ne Nainá]? ¿Ñánda kitjen-la?

Jǎ̀nà x̄it̄a fariseo kitsò:

—Yaá kjinchrobàt'aà-ne tje-la x̄itaxá ítjòn David [nga jè k̄jna ngajo-la].

⁴³ K'eé kitsò Jesús:

—Tanga jè David k'e nga kiìchj̄a nga kò nga'ñó-la Inima Tsjeè-la Nainá, kitsò ít'aà ts'e Cristo: “Jè otíxoma-na.” K'oaá s'ín kiìchj̄a David:

⁴⁴ Jè Nainá kitsò-la jè xi otíxoma-na:

“T̄ijnat'aà-ná i kixi-na

skanda k'e nga sikiťsajnanguia ndsokoiì
jñà xi kondra-lè nga 'an jye kisikijne-la."

⁴⁵ Jè David, tsà kos'in kitsò-la Cristo [jè xita xi xó síkasén-ne Nainá], ¿kó s'in tjin-ne nga ya nchrobát'aà-ne tje-la xitaxá ítjòn David?

⁴⁶ Nijngoò xi koma-la nga kisikátji-ne 'én koi. Tjen-ne nachrjein koi, mì tì yá xi kjò'ño-ne ikon nga kiskònangui ìsa-la 'én xi kj'eíí.

23

Kiís'in kiichja Jesús ít'aà ts'e xita fariseo ko xita xi okóya kjotixoma-la Nainá

(Marcos 12:38-40; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

¹ Xi komà iskan kitsò-la Jesús jñà xita xi kjìn ma-ne ko xita xi kota'yàt'aà-la:

² —Jñà xita xi okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés ko jñà xita fariseo tjin-la xá nga okóya kjotixoma-la Nainá xi kiskii Moisés. ³ Tiná'yaà yije-là koni s'in okóya-nò. Tanga mikii k'oa 'nè koni s'in jñà xita koi. Kj'eíí tsò ko kj'eíí s'in. ⁴ Jñà xita koi bínè-la xita xi kj'eíí kjotixoma-la xi 'ño 'in tjin koni tsà ch'á i'í sík'a xi mikii k'a-la; koa jñà xita xi okóya kjotixoma, nì itsé síchját'aà-la jñà xita nga siikitasòn kjotixoma-la. ⁵ Koni s'in s'in yije kjoa koi, tà jè-né nga mejèn-la nga ìsa ndaà skoe xita. Jè Xojon-la Nainá xi ót'aà tjen-la ko chrja-la, ìsaá ì s'in; koa jè nikje xi ókjá, ìsaá ndojò kjoàn s'in lixto xi ítjòn-la nikje-la, tà jè xi mejèn-la nga okó yijo-la nga tsò nga xita tsjeè-la Nainá-né. ⁶ Mejèn-la nga jñà kítsat'aà ítjòn ímixa k'e nga kjèn xita ñánda tjin s'eí ko ya ni'ya ingo sinagoga mejèn-la nga jñà kítsanè íxile xi jncha ítjòn. ⁷ Tikoaá mejèn-la nga

skoexkón x̄it̄a xi kj'eíí, ndaà s̄ixat'aà ya nd̄itsin; k̄itso-la: “Maestro, Maestro.”

⁸ Tanga j̄ñò, mìkìì bìì'nde nga “Maestro” k̄itso-nò x̄it̄a; ngats'ioò j̄ñò, 'ndsè chibàkoo xinguioo; tà j̄ngoò ma xi Maestro-nò, jè Cristo [x̄it̄a xi xó kisikasén-ne Nainá]. ⁹ N̄ijngoò xi “Na'èn” 'mì-là i ìt'aà nangui; tà j̄ngoò ma xi Na'èn-nò xi t̄jna ngajmìì. ¹⁰ Koà n̄i yá xi x̄it̄a skò-la k̄itso-nò; tajngoò Cristo xi skò-la t̄jna-nò. ¹¹ Jè xi 'ñó 'nga sík̄jna yijo-la ìt'aà tsajòn, jè-né xi s̄ixá-la x̄it̄a xi i'nga. ¹² Jè xi 'nga sík̄jna yijo-la, ìsáá nangui k̄jna nga koma iskan; kò jè xi nangui sík̄jna yijo-la, ìsáá 'nga k̄jna nga koma iskan.

¹³ 'iIma xó-nò j̄ñò, x̄it̄a xi okoòya kjot̄ixoma-la Nainá xi kiskìì Moisés, kò j̄ñò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a xi jò isén t̄jín-nò! Bìchjoà-là ndiyá-la ngajmìì j̄ñà x̄it̄a xi mejèn-la fahas'en ya ñánda nga t̄hot̄ixoma Nainá. J̄ñò, mìkìì bitjaàs'en-j̄ñoò kò mìkìì bìì'nde-là xi kj'eíí x̄it̄a nga fahas'en-j̄iìn.

¹⁴ 'iIma xó-nò j̄ñò, x̄it̄a xi okoòya kjot̄ixoma-la Nainá, kò j̄ñò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a xi jò isén t̄jín-nò! Chjaà'an-là n̄i'ya-la íchjín ka'àn xi jye k'en x'in-la; ikjoàn 'ñó ndojò onguíkoo ochikon-nò nga mejèn-nò nga bitsajna'ma nga mì jcha-nò mé kjoa xi 'nè. Koií kjoa-la ìsáá tse kjo'in s'e-nò.

¹⁵ 'iIma xó-nò j̄ñò, x̄it̄a xi okoòya kjot̄ixoma-la Nainá, kò j̄ñò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a xi jò isén t̄jín-nò! Bitjaàsòn yije isò'nde kò ndáchikon nga nokjoà-là nas'in tà jngoò x̄it̄a nga ya fit'aà-nò. Kò k'e nga jye bitasòn-nò x̄it̄a jè, jò k'a ok̄ji ok'in-la koni j̄ñò nga s'e-la kjo'in ya ñánda títi n̄i'in ts'e i'nde kjo'in.

16 'iḷma-xó-nò jñò, xità xi mìkì tsejèn-nò nga mejèn-nò okoò-là ndiyá xità xi k'eií! Bixón-nó: “Tsà jngoò xità xi tsjá 'én-la xi it'aà ts'e ingo, mìtsà mé-ne. Tanga tsà jngoò xità tsjá 'én-la xi it'aà ts'e tsojmì chjí xi oro ts'e ingo, koií xi kjo'ño kítasòn 'én-la.” 17 jñò xi xità tònḍo ko xità xkan 'mì-nò! ¿Ná-laá xi isa ndaà tjín? ¿A jñà tsojmì chjí xi oro a xi jè ingo xi síchikon-t'in tsojmì chjí? 18 Jñò k'oaá ti bixón: “Tsà jngoò xità tsjá 'én-la nga kítso: Tíbeè i'nde tsjeè ñanda binchasòn kjotjò xi tsjá-la Nainá, jñà xità mìkì kjo'ño kítasòn 'én-la. Tanga tsà tsjá 'én-la xi it'aà ts'e tsojmì xi ya títsajnasòn jè i'nde tsjeè, jè xi okixi nga kjo'ño kítasòn.” 19 jñò xi xità tònḍo ko xità xkan 'mì-nò! ¿Ná-laá xi isa ndaà tjín? ¿A jñà tsojmì xi tjín-sòn ya i'nde tsjeè a xi jè i'nde tsjeè xi síchikon-t'in tsojmì? 20 Jè xi tsjá 'én-la xi it'aà ts'e i'nde tsjeè, tikoáá tsjá 'én-la xi it'aà ts'e ngayije tsojmì xi ya tjín-sòn ya i'nde tsjeè. 21 Jè xi tsjá 'én-la it'aà ts'e ingo mìtsà tà jè it'aà ts'e ingo tsjá, tikoáá tsjá 'én-la xi it'aà ts'e Nainá xi ya tíjna. 22 Jè xi tsjá 'én-la it'aà ts'e ngajmì, tsjá 'én-la xi it'aà ts'e íxile kjotíxoma-la Nainá; tikoáá tsjá 'én-la xi it'aà ts'e Nainá xi ya tíjnasòn íxile.

23 'iḷma-xó-nò jñò, xità xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, ko jñò xi xità fariseo, xità xi jò isén tjín-nò! Nga ma-nò 'biì-là Nainá xi teya oko-la ts'e xka menta ko xka anís ko xka comino; tanga mìkì nìkítasòn jè kjotíxoma xi isa 'ño mochjeén koni jè kjoa kixi, kjoahimatakòn ko jè kjoa nga kixi kàtakjeiín-nò it'aà ts'e Nainá. Koií kjoa xi 'ño mochjeén nga kítasòn; tikoáá mochjeén-né nga kítasòn jñà kjoa xi i'nga. 24 jñò, xità xi mìkì

tsejèn-nò nga mejèn-nò okoò-là ndiyá x̄it̄a xi kj'eíí, j̄ñò, nìkjaànguioè nat̄se nga majìn-nò nga chíjeèn cho xi tjé, t̄anga mìkìl 'yaà k'e nga chíjeèn cho ch'á xi 'mì camello!

²⁵ 'iḷma xó-nò j̄ñò, x̄it̄a xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, k̄o j̄ñò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a xi jò isén tjín-nò! Onijnoè chítsín-nò k̄o chroba-nò ya isò'nga-la t̄anga ya iya-la kitseè tsojmì xi nìchijé k̄o nga tse mejèn-nò. ²⁶ J̄ñò xi x̄it̄a fariseo 'mì-nò, xi mìkìl tsejèn-nò. Ítjòn taníya chítsín-nò k̄o chroba-nò ya iya-la, mé-ne nga kotsjeè-ne isò'nga-la.

²⁷ 'iḷma xó-nò j̄ñò, x̄it̄a xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, k̄o j̄ñò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a xi jò isén tjín-nò! K'oaá titsjoè koni kjoàn chrjó-la mik'en xi kit-siinga isò'nga-la. Ndaà kjoàn, t̄anga ya iya-la kit-seè nindaà-la mik'en k̄o ngats'iì tsojmì xi ch'o kjoàn. ²⁸ J̄ñò, k'oaá s'ín 'nè nga nguixkon x̄it̄a, x̄it̄a ndaà-nò; t̄anga ij̄iìn inima-nò kitseè kjoa xi jò isén tjín-la k̄o kjoa nga ch'o 'nè.

²⁹ 'iḷma xó-nò j̄ñò, x̄it̄a xi okoòya kjotíxoma-la Nainá, k̄o j̄ñò xi x̄it̄a fariseo, x̄it̄a xi jò isén tjín-nò! Bindaà chrjó-la mik'en ts'e x̄it̄a xi kiichja ngajo-la Nainá k̄o nìkiinga chrjó-la xi x̄it̄a kixi komà. ³⁰ Ikjoàn bixón: “Tsà j̄ná-la-ná xi titsajnakoaán jè nachrjein-la x̄it̄a jchínga-ná mì-la kii kinìchjât'aà-lá x̄it̄a jchínga-ná nga kisik'en j̄ná x̄it̄a xi kiichja ngajo-la Nainá.” ³¹ K'oaá s'ín 'ya-la nga tij̄ñò 'ya-nò yijo-nò nga ixti-la maá x̄it̄a xi kisik'en x̄it̄a xi kiichja ngajo-la Nainá. ³² J̄ñò, koni s'ín tsibíts'ia x̄it̄a jchínga-nò, jngoò k'a tikitasòn yije kjoa.

³³ 'J̄ñò, k'oaá ngaya-la koni ye, nga ya tjen-nò

it'aà ts'e ye. Mikiì kojno-nò i'nde ts'e kjo'in.
³⁴ K'oií kjoa-la, 'an síkasén-nò xita xi kichja ngajo-la
 Nainá, xita xi tjin-la kjoachjine ko xi kòkòya
 kjoíxoma. Tanga jñò, tjin xi sik'eèn, tjin xi kjòt'aà
 krò koa tjin xi kixkàn-koo ya iya ni'ya ingo sina-
 goga; koa konguítjingui kondra-là xita koi nga xki
 xi ján naxandá. ³⁵ Jñò skanè yije-nò kjo'in jè jní xi
 kixíxteèn ts'e xita ndaà xi k'en, mats'ia_{ko}-ne Abel,
 xita kixi xi k'en ítjòn, skanda jè Zacarías, ki'ndí-la
 Berequías, jè xi kisik'en xita tsajòn ya i'nde jngoò
 osen-la ñánda tjna Ni'ya Tsjeè-la Nainá ko ñánda
 binchásòn kjoíjò xi tsjá-la Nainá jña xita. ³⁶ Okixií
 xi xan-nò, ngats'ì kjoa koi, jña skanè-la kjo'in jña
 xita xi tjin i'ndeí.

*Mé kjoa-ne nga kos'ín kùichjako-ne Jesús xita
 naxandá Jerusalén*

(Lucas 13:34-35)

³⁷ 'jñò xi xita naxandá Jerusalén tsajòn xi
 nìk'eèn xita xi chja ngajo-la Nainá ko bìnè ndajo
 jña xita xi Nainá síkasén-nò! ;Kjìn k'a kjòmejèn-na
 nga tsibíxkóya xita naxandá-nò, koni s'ín xa'nda
 nga bíngui jngaá-la jña ixti-la; tanga jñò, mìkì
 kòkjeíin-nò! ³⁸ Chítsejèn-là ni'ya-nò nga jye
 tsjiin-takòn Nainá. ³⁹ K'oaá xán-nò mats'ia_{ne}
 nachrjein i'ndeí mì tì kù jchaxkoòn-ná skanda k'e
 nga jè nachrjein nga kixón: “;Mé ta ndaà-la jè xi
 nchrobá ngajo-la Nainá!”

24

*K'e nga kùichja Jesús it'aà ts'e ingo kó s'ín tjinè-la
 nga kixoña*

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

¹ Jesús k'e nga jye itjo-ne ingo ítjòn, jyeé tífi nga ijchò kinchat'aà chrañà-la xita xi kota'yàt'aà-la. Ikjoàn tsakó-la jè ingo ítjòn ko ni'ya xi tjin-la.
² Jesús kitsò-la:

—¿A titsachitsejèn-là ngats'ìi ni'ya koi? Okixií xi xan-nò, nì tì jngoò ndajo siyijòsòn-la xíkjin. Kixoña yije-né kóhotjin.

Seña xi s'e k'e nga nchrobá ma chrañà nga kjoehet'aà isò'nde

(Marcos 13:3-23; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

³ Jesús, k'e nga tjna ya nindoò Yá Olivo, ijchò kinchat'aà-la jñà xita xi kota'yàt'aà-la nga kiskòanguit'aàxìn-la kitsò-la:

—Koatìn-nájen, ¿mé nachrjein-ne nga okoma kjoa koi? ¿Mé seña xi s'e k'e nga kjoii ijngoò k'a ko k'e nga kjoehet'aà isò'nde?

⁴ K'ée kitsò-la Jesús:

—Tikindaa yijo-nò nga mì yá xita xi skónachan-nò. ⁵ Kjin xita kjoii xi 'ín ts'an siikjeén; kitso: “An-ná xi Cristo, [nga 'aán kisikasén-na Nainá]”; koa kjin xita skónachan-la. ⁶ S'e kjoichán ñánda chrañàt'aà ko tikoá kiná'ya-la kjoa ts'e kjoichán ñánda kjiin i'nde, tanga jñò, kì tsakjoòn-jèn. Xó k'oaá koma-ne. Tanga kj'eè tsà isò'nde tífehet'aà. ⁷ Naxandá skaàn-kjoò xi k'ejí naxandá. Koa xitaxá kojits'ia nga skaàn-kjoòko xitaxá xi k'ejí naxandá. S'e kjinchrá, s'e ch'in, ko k'oa ch'ón nga xki xi ján i'nde. ⁸ Ngats'ìi kjoa koi, tà jè xi sa tímats'iaako kjo'in.

⁹ Jñà xita skinìt'aà-nò ts'e xitaxá nga tsjá-nò kjo'in; siik'en-nò. Ngats'ìi xita isò'nde kojitikeè-nò koií kjoa-la nga 'an onguít'aà-ná. ¹⁰ Jè nachrjein

koi, k̄jìn koma xi mì k̄iì t̄i k̄okjeiín-là ìt'aà ts'an. T̄ijñà k̄oótjinè-ne x̄íkjín x̄ìt̄a k̄o tsjénguikèè x̄íkjín. ¹¹ K̄jìn x̄ìt̄a s'e xi x̄ìt̄a ndiso xi k̄ìtso nga Nainá ch̄ja ngajo-là. T̄ikoáá k̄jìn x̄ìt̄a skónachan-là. ¹² Ndaà jchán s'e k̄joats'en; skanda mì t̄i k̄iì k̄otsjakeè-ne x̄íkjín x̄ìt̄a. ¹³ Tanga jè xi kixi k̄ijnako k̄joa xi mokjeiín-là skanda k'e nga k̄joehet'aà-ne k̄joa, jè xi k̄itjokàjìin k̄jo'in. ¹⁴ Koá jè 'én ndaà-là Nainá koni s'ín otíxoma Nainá, k̄obìsòn yije-né nga t̄jtsa isò'nde mé-ne nga k̄ji'nchré-ne ngats'iì x̄ìt̄a naxandá; ik̄joàn k'eé k̄joehet'aà isò'nde.

¹⁵ 'K'e nga jchaa nga ñó ch'o tíma ya I'nde Tsjeè-là Nainá, koií k̄joa t̄íbitasòn koni s'ín kiskii Daniel, x̄ìt̄a xi k̄iich̄ja ngajo-là Nainá. (K̄atasijìin-là jñà x̄ìt̄a xi bíxke xojon jé.) ¹⁶ Jñò, k'e nga jchaa k̄joa koi, jñà x̄ìt̄a xi t̄ítsajna Judea, k̄atanga, k̄àt̄ji ñánda nindoò choòn. ¹⁷ Jè xi t̄jnasò'nga ni'ya-là, k̄i t̄i k̄iì fahas'en-ne ni'ya nga skoé tsojmì-là. ¹⁸ Jè xi t̄ísíxájiin nangui-là, k̄i t̄i k̄i nchrobá-ne nga nchrohókjá nikje-là. ¹⁹ ¡Ima xó-ne jñà íchjín xi k̄i'ndí 'ya k̄o xi ìxti xó nchisíkaki jñà nachrjein koi! ²⁰ T̄ijét'aà-là Nainá mé-ne nga mì k'eé kiyó-nò k'e nga nachrjein-là cho 'nchán k̄o k'e nga nachrjein n̄ikjáya. ²¹ Jñà nachrjein koi, tseé k̄jo'in s'e; k̄j'eè k̄i k'oá ma skanda t̄jen-ne nga kisindaà isò'nde. Koá mì t̄i k̄iì okoma-ne nga koma iskan. ²² Tsà mì k'oáá k̄ìtso Nainá nga is̄a chiba nachrjein s'e k̄jo'in n̄jingoò x̄ìt̄a k̄itjokàjìin k̄jo'in. Tanga koií k̄joa-là jñà x̄ìt̄a xi xó jaàjiin-ne Nainá, is̄a chiba nachrjein s'e k̄jo'in.

²³ 'K'e nga tsà yá x̄ìt̄a xi k̄ìtso-nò: “¡Chítsejèn-là íí t̄jna Cristo [x̄ìt̄a xi xó kisikasén-ne Nainá]!”, o tsà

kĩtso-nò: “¡Ján tĩjna ján!” kì kii mokjeiín-nò. ²⁴ Kjoíĩ xĩt̃a ndiso xi Cristo kĩtso-l̃a yijo-l̃a, tĩkoaá kjoíĩ xĩt̃a xi koa ti kĩtso nga jñà xi ch̃ja ngajo-l̃a Nainá. K'oaá tĩs'ín kokò seña ko kjojkón xi ndaà tĩn nga skónachan. Skanda jñà xĩt̃a xi jye jaàjiín Nainá mejèn skónachan-l̃a tsà kokjeiín-l̃a. ²⁵ Kangui nachrjeiín tibenojmíya yije-nò kjoa xi koma iskan. ²⁶ Tsà yá xĩt̃a xi kĩtso-nò: “¡Chítsejèn-là yaá tĩjna Cristo ya i'nde it'aà xìn ñánda nangui kixi choòn!” kì kii onguió; ko tsà kĩtso-nò: “¡Yaá tĩjnaya inga ni'ya!” tĩkoaá kì kii mokjeiín-nò. ²⁷ Koni ma ni'ín ch'on k'e nga ote ñánda bitjokàtji-ne ts'oí skanda ñánda okaàtji-ne, k'oaá s'ín koma k'e nga kjoiaa ìjngoò k'a xi Ki'ndí-l̃a Xĩt̃a xan-l̃a yijo-ña. ²⁸ Ya ñánda kijna mik'en, yaá kítsajnajtín jñà líké.

*Mé xi koma k'e nga kjoíĩ ìjngoò k'a Ki'ndí-l̃a Xĩt̃a
(Marcos 13:24-37; Lucas 21:25-33; 17:26-30,
34-36)*

²⁹ Tjè-ne nachrjein, k'e nga kjoehet'aà kjo'in koi, jè ts'oí, mì t̃i kii s̃ihiseèn-ne, kojñò-né, mì t̃i kii kotsjè-ne ndobá-l̃a. Tĩkoaá jè sá, mì t̃i kii s̃ihiseèn-ne. Ni'ño xi t̃jín ngajmii, kixongui-né. Jñà nga'ño xi t̃jín ngajmii k̃itiya yijeé-l̃a. ³⁰ Ikjoàn skoe xĩt̃a ján ngajmii seña-ña xi Ki'ndí-l̃a Xĩt̃a 'mì-ña. Ngats'iì naxandá xi t̃jín i isò'nde, jñà xĩt̃a skindàya-né nga 'ño tsakjón. Koa skoe-na xĩt̃a xi Ki'ndí-l̃a Xĩt̃a xan-l̃a yijo-ña nga k̃jinchrobàjñaa jjiín ifi xi t̃jín ngajmii; tse nga'ño ko kjoajeya kjoikoaa. ³¹ Siikasén àkjal̃e-ña nga 'ño s̃iikjindáya chrjo nga koiixkóya xĩt̃a-ña xi 'an xó jaàjiín-na nga ñijòn chrjangui-l̃a isò'nde, nga jngoò ìjngoò ngobà-l̃a isò'nde.

32 'Chíta'yàkòè jè yá-la toò iko mé xi okóya-ná; k'e nga ma kíndíya chrja-la, ikjoàn bíjts'én xka-la, tíjìin-nò nga jye nchrobá machraña chon ndobá. 33 K'oaá tìs'ín t́jín, k'e nga jchaa nga k'oas'ín tíma kjoa koi, kàtasijìin-nò nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na jyeé nìton kjoiaa, k'oaá ngayala koni tsà jye tìjna chraña xotjoa-la ni'ya. 34 Okixii xi xan-nò, k'oaá s'ín kítasòn yije kjoa koi, k'e nga tikj'eè biyaà xita xi t́jín nàchrjein i'ndeji. 35 Jè ngajmii ko isò'nde kjoehet'aà-né, tanga jña 'én-na mìkì kjoehet'aà; kítasòn-né.

36 'Tanga k'e nga okoma, mì yá xi tíjìin-la mé nàchrjein-ne ko mé hora-ne; nì jña àkjale xi t́jín ngajmii, ko nì jè Ki'ndí-la Nainá tíjìin-la; tajngò Nainá xi Na'èn-ná tíjìin-la.

37 'Koni s'ín komà nàchrjein-la Noé, k'oaá tìs'ín koma k'e nga kjoiaa ìjngò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na. 38 Jña nàchrjein koi, k'e nga tikj'eè 'ba jtsí xkón, jña xita xi t́jín k'e-ne, nchikjèn, nchi'biì, nchibixan íchjá ko íchjín skanda k'e nga jè nàchrjein nga jahas'en ni'ya chitso jè Noé. 39 Xita xi t́jín koi nàchrjein, mìkì tíjìin-la mé xi koma skanda k'e nga j'ii jtsí xkón xi kiichrjoako nandá ngats'ii xita. K'oaá tìs'ín koma k'e nga kjoiaa ìjngò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na. 40 Jè nàchrjein k'e nga 'an xi kjoiaa, jò xita xi nchisíxá ján ijìin ijña, jngò tjámìtjen, xi ìjngò sijná-né. 41 Jò íchjín nchat'aà natsí xi nchi'o na'yo, jngò tjámìtjen, xi ìjngò sijná-né.

42 'Titsajnakòèn nga mìkì 'yaà mé nàchrjein-ne ko mé hora-ne nga kjoiaa 'an xi Nainá 'mì-na.

43 Kàtasijìin-nò, tsà jngò nei-la ni'ya sijìin-la mé

hora-ne k'e nga jñò kjoí xita chijé nga sìchijé-la, sìkindaá ni'ya-la; mìkì tsjá'nde nga kochijé-la. ⁴⁴Jñò, tìkoaá titsajnandaà; nga 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na, k'eé kjoiaa ìjngoò k'a k'e nga jñò mìkì titsachiña.

Chì'nda xi ndaà s'ín kò xi ch'o s'ín
(Lucas 12:41-48)

⁴⁵'¿Yá-ne xi chì'nda kixi xi tjín-la kjoachjine? Jè nei-la sìkíjna'nda jñà chì'nda-la xi i'nga xi ya síxá ni'ya-la mé-ne nga k'e kijchò chiba-la, sìkjèn chì'nda xíkjin. ⁴⁶Mé tà ndaà-la jè chì'nda xi k'oas'ín ndaà tísíkitasòn k'e nga kjoí-ne nei-la. ⁴⁷Xi okixí xi xan-nò, nei-la chì'nda jè, jè sìkíjna'nda yije tsojmì xi tjín-la. ⁴⁸Tanga tsà jè chì'nda ts'en kítso nga koòkò inima-la: “Nei-na, kjin nachrjein kochrjein-la nga kjoí-ne.” ⁴⁹Ikjoàn koìts'ia nga skaàn-kò chì'nda xíkjin, koa kòkjen-kò kò skoíko xita ch'i. ⁵⁰Chì'nda jè, kjoí-ne nei-la jè nachrjein kò jè hora k'e nga mìkì tíkoña-la. ⁵¹Ñó tse kjo'in tsjá-la. Tà ngàsòn okji kjo'in tsjá-la koni jñà xita xi jò isén tjín-la. Ikjoàn skìndàya kò sìjts'ìn nì'ño.

25

Kjoa xi mangásòn ts'e ixti íchjín xi te ma-ne

¹Jè nachrjein k'e nga kotìxoma jè xi ngajmii nchrobá-ne, k'oaá s'ín koma koni komàt'in jñà ixti íchjín xi te ma-ne. Kiskoé ni'ín lámpara-la xi ts'e asìti. Kìlkoña-la jè xita xi bixan. ²'Òn ma-ne ixti íchjín xi tjín-la kjohítsjeèn koa 'òn ma-ne xi tsjìn-la kjohítsjeèn. ³Jñà ixti íchjín xi tsjìn-la kjohítsjeèn kiskoé lámpara-la tanga mìkì ts'a-la asìti. ⁴Koa jñà ixti íchjín xi jye tíjìn-la ts'a nomìta

asìti-là kò lámpara-là. ⁵ Jè xità xi túbixan, mìkiì xátí j'ìi, koà k'jònijñá-là ngats'ìi ìxti íchjín; tsohofè í'ño. ⁶ K'e nga ijchò osen nìtjèn, 'ño kùichja jñà xità, kitsò: “Jye nchrobá jè xità xi bixan. Tìtjoo ni'ya, tanguíchjaà indiaà.” ⁷ Ngats'ìi ìxti íchjín tsasítjèn, koà tsibítsajnándaà lámpara-là. ⁸ Jñà xi 'òn ma-ne xi tsjìn-là kjohítsjeèn kitsò-là jñà xi tjín-là: “Tjì ìtsé-nájen asìti-nò. Jè ni'in-nájen jye túbits'o.” ⁹ Tanga jñà ìxti íchjín xi tjín-là kjohítsjeèn, kitsò-là: “Mìkiì koma, mìkiì kichóya-là tsajen. Tanguí kindá ñánda satíjna.” ¹⁰ Tanga jñà ìxti íchjín xi tsjìn-là kjohítsjeèn k'e nga kù katse asìti-là, k'ée j'ìi xità xi bixan. Koà jñà ìxti íchjín xi 'òn ma-ne xi títsandaà nga títi lámpara-là, jahas'en kò jè xità xi bixan ya ni'ya ñánda tjín s'eí. Ikjoàn kisichjoà xotjoa-là ni'ya. ¹¹ Koma iskan j'ìi-ne jñà ìxti íchjín xi nguì 'òn ma. Kitsò: “Na'èn, Na'èn, chíx'a-nájen ni'ya.” ¹² Tanga jè xità xi bixan, tà kitsò-là: “Okixíí xi xan-nò, mìkiì bexkon-nò yá-nò jño.”

¹³ Jesús kitsò-isa:

—Jño, titsajnándaà, nga mìkiì 'yaà mé nàchrjein-ne koà mé hora-ne nga kjoiaa 'an xi Kì'ndí-là Xità xan-là yijo-na.

Kjoa xi mangásòn ts'e tòn xi kitjoé-là jñà chí'nda

¹⁴ Jè nàchrjein k'e nga kotìxoma jè xi ngajmìi nchrobá-ne, k'oaá ti ngaya-là koni tsà jngoò xità xi tjín-là chí'nda. Kjiin ì'nde tífi. Kùichja-là chí'nda-là; kisìngatsja tòn-là nga jngoò ìjngoò nga kàtasíkínda.

¹⁵ Jngoò chí'nda xi kitsjaà-là 'òn jmiì tòn oro; xi ìjngoò jò jmiì kitsjaà-là; xi ma-ne jàn jngoò jmiì kitsjaà-là. K'oaá s'ín kitsjaà-là koni s'ín koma-là nga sìixákò nga jngoò ìjngoò. Ikjoàn kù jè nei-là xá

ñánda ì'nde kjiìn. ¹⁶ Jè chì'nda xi kitjoé-la 'òn jmiì, kisìxáko tòn xi kitjoé-la koa nguì okji kisìkijnesòn. ¹⁷ Ko jè chì'nda xi jò jmiì kitjoé-la, k'oaá tì kis'ìn, tìkoá nguì jò jmiì kisìkijnesòn. ¹⁸ Tanga jè chì'nda xi kitjoé-la jngoò jmiì, tà tsibìjna'ma-né tòn xi kitsjaà-la nei-la. Yáá tsibìjnajiìn it'aà nangui.

¹⁹ 'K'e nga jye kjòtseé kii nei-la chì'nda koi, j'ii ìjngoò k'a-ne; kis'ìn-la kindá jè tòn xi kitsjaà-la. ²⁰ Ijchò jè xi kjòngatsja xi 'òn jmiì, koa nguì 'òn jmiì ijchòkosòn. Kitsò-la nei-la: “Na'èn, 'òn jmiì tòn xi jì kinìngatsja-ná, koa nguì 'òn jmiì kisìkijnesoàn.” ²¹ Jè nei-la kitsò-la: “Ndaà tjin; ngaji, xita ndaà-né. Ndaà kinìtasòn-ná nas'ín tà chiba tòn kitsjaà-lè. 'An, isaá tse tsja isa-lè. Tìtjás'en-jiiìn nga tìtsjako-ná.” ²² Ikjoàn ijchò jè chì'nda xi jò jmiì kjòngatsja, kitsò: “Na'èn, jò jmiì tòn kinìngatsja-ná koa nguì jò jmiì kisìkijnesoàn.” ²³ Jè nei-la kitsò-la: “Ndaà tjin; ngaji, xita ndaà-né. Ndaà kinìtasòn-ná nas'ín tà chiba tòn kitsjaà-lè. 'An isaá tse tsja isa-lè. Tìtjás'en-jiiìn nga tìtsjako-ná.” ²⁴ Koa k'e nga ijchò jè chì'nda xi jngoò jmiì kjòngatsja kitsò-la nei-la: “Na'èn, bexkoón-lè nga xita jti takòn-né nga bìxkoí tsojmì xi mì jì bitjiì, ko bìxkoí jñà xi mì jì chíndii. ²⁵ Koií kjoa-la nga kitsakjòn-na nga tsibìjna'ma tòn-lè ya jjiìn nangui. I tíjna-ne tòn-lè xi jngoò jmiì kinìngatsja-ná.” ²⁶ Jè nei-la kitsò-la: “jNgaji, chì'nda ch'o-né koa xita ts'eè-né! Tsà jye tíjiìn-lè nga 'an bìxkoá ñánda mì 'an bitjee ko bìxkoá ñánda mì 'an kíndiaa. ²⁷ Tsà ya tsibìjni tòn-na ya banco mé-ne k'e nga kjoì-na, tjoé-na tòn-na ko ki'ndí-la tòn xi ts'an.” ²⁸ Ikjoàn kitsò-la jñà xita xi ya títsajna: “Chjaà'an-là jè tòn xi jngoò jmiì; jè

tjiì-la chî'nda xi te jmiì ma ts'e. ²⁹ Nga jè xi tjín-la, k'oií ìsa-la skanda tsatoó s'e-la, tanga jè xi tsjìn-la, skanda tjá'aán-la mé xi chiba tjín-la. ³⁰ Jè chî'nda xi nì mé chjí-la, tìkatjeen ján ndìtsiaán ya ñánda jñò choòn, yaá skìndàya ko yaá sùjts'iin nì'ñò.”

K'e nga jè Nainá koìndaàjiin-la ngats'ì xita isò'nde

³¹ 'K'e nga kjoiaa ìjngòò k'a 'an xi Ki'ndí-la Xita xan-la yijo-na koni jngòò xitaxá ítjòn nga kjoìkoaa kjoajeya-na, ko àkjalé tsjeè-na xi tìtsajnandiì-na, k'eé kótijnasoàn íxile ts'e kjotíxoma-na xi 'ñó jeya tíjna. ³² Ngats'ì xita xi tjín isò'nde, yaá koqxóya nguixkoaàn; ikjoàn sùjòya koni s'ín paxtò xi ko'ndà tíndsó nga ochrjekàjiin orrè ko tíndsó ska. ³³ Jñà orrè, yaá kìtsajnat'aà kixi-na, koa jñà tíndsó ska, yaá kìtsajnat'aà ngaskón-na. ³⁴ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la jñà xi tìtsajnat'aà kixi-na: “Nchrobá jñò xi Nainá kisichikon-t'in-nò; chjoé kjondaà xi tíjnandaà-la Nainá skanda k'e nga kisindaà isò'nde, nga ya kìtsajnaà ya ñánda nga jè tíhotíxoma. ³⁵ K'e nga kjòhojò-na, kits'ì-ná jñò xi tsoókjeen; k'e nga kjòxíndá-na, kits'ì-ná nandá nga kits'iaa; k'e nga tsjìn-na ì'nde ñánda sùkjáya, kits'ì'nde-ná nì'ya-nò. ³⁶ K'e nga tsjìn-na nikje xi ónakjá, jñò kits'ì-ná; k'e nga kjòxk'én, tsanguì nìkindá-ná; k'e nga ndayá tsohótijna'ya, tsanguì chítsejèn-ná.” ³⁷ Koa jñà xi xita kixi skonanguí-na, kìtso-na: “Na'èn, ¿kjé-né nga kì'ya-lèjen nga kjòhojò-lè, ko kits'ì-lèjen xi chichí?, o ¿kjé-né nga kì'ya-lèjen nga kjòxíndá-lè, ko kits'ì-lèjen nandá nga kì'yoi? ³⁸ ¿Kjé-né nga kì'ya-lèjen nga tsjìn-lè ì'nde ñánda nìkjáyi, ko kits'ì'nde-lèjen nì'ya-najen, nas'ín mìkiì

yaxkon-lèjen? ¿Kjé-né nga ki'ya-lèjen nga tsjìn-lè nikje xi chíkjeí, kò kits'ì-lèjen? ³⁹ ¿Kjé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòxk'ín, kò tsanguì nìkinda-lèjen?, o ¿kjé-né nga ki'ya-lèjen nga tina'yi ndayá, kò tsanguì chitsejèn-lèjen?” ⁴⁰ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la: “Okixíí xi xan-nò, k'e nga k'oas'ín kinìkò jngoò xita xinguiáa nas'ín takó 'ño xita ima kji, 'aán xi k'oas'ín kinìkò-ná.”

⁴¹ "An xi xitaxá ítjòn 'mì-na xán-la jñà xita xi títsajna ngaskón-na: “Tinchat'aaxìn-ná jñò xi kjo'in tjinè-nò. Tanguió ya i'nde ñánda títi ni'ín xi mìkiì bits'o nita kjé-ne, jè i'nde xi tíjindaà it'aà ts'e xita neí kò àkjale-la. ⁴² K'e nga kjòhojò-na, jñò, mìkiì kits'ì-ná xi tsoókjeen; k'e nga kjòxínda-na, mìkiì kits'ì-ná nandá nga kits'íaa; ⁴³ k'e nga tsjìn-na i'nde ñánda sìkjáya, mìkiì kits'ì'nde-ná ni'ya-nò. K'e nga tsjìn-na nikje xi ónakjá, jñò mìkiì kits'ì-ná; k'e nga kjòxk'én mìkiì tsà kinìkinda-ná; k'e nga ndayá tsohótijna'ya, mìkiì tsanguì chitsejèn-ná.” ⁴⁴ Tikoáá jñà xita xi títsajna ngaskón-na skonangui-na, kitso-na: “Na'èn, ¿kjé-né nga ki'ya-lèjen nga kjòhojò-lè, nga kjòxínda-lè nga tsjìn-lè i'nde ñánda nìkjáyi, nga tsjìn-lè nikje xi chíkjeí, nga kjòxk'ín, o k'e nga tina'yi ndayá kò mìkiì kinìchját'aà-lèjen?” ⁴⁵ 'An xi xitaxá ítjòn 'mì-na, xán-la: “Okixíí xi xan-nò, k'e nga mìkiì k'oas'ín kinìkò jngoò xita nas'ín takó 'ño ima kji, 'aán xi mìkiì k'oas'ín kinìkò-ná.” ⁴⁶ Jñà xita ts'en koi s'eé-la kjo'in nita kjé-ne, koá jñà xi xita kixi s'eé-la kjoabinachon nita kjé-ne.

Kiís'ín tsajoóya-ne x̄ita kondra-la Jesús nga tsoba'ñó

(Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

¹ Jesús k'e nga jye kiichja yije 'én koi kitsò-la x̄ita xi kota'yàt'aà-la:

² —Jñò, jye tíjìn-nò nga tà jò n̄achrjein chija ts'e s'eí Paxko; 'an xi Ki'ndí-la X̄ita xan-la yijo-na, yaá k̄ongatsja it'aà ts'e x̄ita n̄axandá nga koòt'aà-na krò.

³ N̄achrjein koi jñà x̄ita sko-la n̄o'miì, x̄ita xi okóya k̄jotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés k̄o x̄ita jchínga-la jñà x̄ita judío, yaá chixoña ya nditsin ni'ya-la Caifás xi n̄o'miì ítjòn. ⁴ Yaá tsajoóya-ne kós'ín tsojà'ñó Jesús xi kjoa chijé, ikjoàn siik'en.

⁵ Kitsò-la xikjín:

—Mì n̄achrjein-la s'eí sik'eén nga mì kots'en jñà x̄ita n̄axandá.

Jngoò chjoón xi kisikaájno xkii jne sko Jesús

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶ Jesús, k'e nga tíjna ján n̄axandá Betania, ya ni'ya-la jngoò x̄ita xi tsindojno chrjoa yijo-la nga sa ítjòn xi 'mì Simón, ⁷ ijchò jngoò chjoón xi 'ya jngoò lamità ndajo xi 'mì alabastro xi tjíya-la xkii jne, xi 'ñó chjí-la. K'e nga tíjnat'aà ímixa Jesús, chjoón jè, tsibíxteèn-sòn sko jè xkii jne. ⁸ Jñà x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús k'e nga kijtsee, k̄ojti-la, kitsò:

—¿Mé-ne nga kasíkits'ón-ne jè xkii jne? ⁹ Tsà k̄asatíjna, 'ñó-là tse chjí-la koa jè ton-la komaá kochjât'aà-la x̄ita ima.

¹⁰ Kii'nchré Jesús. K'eé kitsò-la:

—¿Mé-ne n̄ijti-là chjoón jè? Koni s'ín kasik̄o-na ndaà kàs'ín. ¹¹ Jñà x̄ita ima kítsajnak̄o kjit'aà-nò;

tanga 'an m̀i ì tìjnako kjit'aà-nò. ¹² Koni s'ín kasiko-na chjoón jè, nga kàbíxteèn-jno xkiì jne yijo-na, koií okàs'ín-ne nga síkíjnandaà-na nga sùjñaa. ¹³ Okixií xi xan-nò, nita ñánda-ne nga tíjtsa isò'nde nga kóbìsòn 'én ndaà-la Nainá, tikoáá kóbìsòn-nè koni s'ín kasiko-na mé-ne nga sùkítsjeèn-ne xita it'aà ts'e chjoón jè.

*Kó kis'ìn Judas nga tsatjna Jesús
(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)*

¹⁴ Jè xi 'm̀i Judas Iscariote xi ya itjoiìn ts'e xita xi tejò ma-ne xita-la Jesús, kiikon jña xita sko-la no'miì, ¹⁵ kitsò-la:

—¿Kó tjin ton k'oi-ná nga sìngatsja-nò Jesús?

Jña xita sko-la no'miì, katé ixo ton chroba tsibíndaàjìn-ne. ¹⁶ Judas, k'ée tsibíts'ia nga tsohótsji'nde-la kós'ín sìngatsja Jesús.

*Kiís'ín tsibíjna okixi Jesús k'e nga tsakjèn-ko
xita-la xi tejò ma-ne
(Marcos 14:12-25; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30;
1 Corintios 11:23-26)*

¹⁷ Jè nàchrjein xi mats'ia ítjòn ts'e s'eí k'e nga kjèn inchrájin xi tsjin-la na'yo san jña xita judío, jña xita xi kota'yàt'aà-la Jesús ijchòkon, kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Ñánda mejèn-lè nga onguí kíndaà-jen tsojmi xi chjineé ts'e s'eí Paxko?

¹⁸ Jesús kitsò-la:

—Tanguíchòn ni'ya-la jngoò xita ya jjin naxandá. Kot'in-là: “Jè maestro k'oaá tsò: Jyee tíma chraña nàchrjein-na nga kiyá. Yaá ni'ya-lè kjían kachrje s'eí Paxko ko xita xi kota'yàt'aà-na.”

19 Jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là, k'oaá s'ín kis'iìn koni s'ín kitsò-là Jesús. Yáá tsibíndaà tsojmì xi kòkjèn kjoa ts'e s'eí Paxko.

20 K'e nga jye kòjñò, Jesús, tsibíjnat'aà ímixa ko x̄it̄a-là xi tejò ma-ne. 21 K'e nga nchikjèn, Jesús kitsò-là:

—Okixií xi xan-nò, jñò, ì tijnajiìn jngoò-nò xi s̄ìngatsja-na ìt'aà ts'e x̄it̄a kondra-na.

22 Jñà x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là Jesús 'ñó kjòba-là k'e nga okitsò. K'ée jngó jngó kiskònangui-là, kitsò-là:

—Na'èn, ¿a 'an-ná?

23 Jesús kitsò-là:

—Jè xi kóngájiìn-ko-na chroba, jé xi s̄ìngatsja-na.

24 'An xi Kì'ndí-là X̄it̄a xan-là yijo-na, k'oaá s'ín komat'ian koni s'ín tíchja Xojon-là Nainá. ¡Tanga íma xó-ne jè x̄it̄a xi s̄ìngatsja-na! Ísaá-là ndaà komà tsà mikiì kits'iìn x̄it̄a jè.

25 K'ée kiichja Judas, jè xi s̄ìngatsja Jesús, kitsò:

—Maestro, ¿a 'an-ná?

Jesús kitsò-là:

—Jon, ngaji-né.

26 K'e nga nchikjèn, Jesús kiskoé inchrajín, kiichjat'aà-là Nainá nga kisichikon-t'in, kisìxkoaya ikjoàn kitsjaà-là x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là, kitsò-là:

—Chjóé, tichioò, yijo-na né.

27 Ikjoàn kiskoé jngoò ch̄itsín, kitsjaà-là kjondaà Nainá, k'ée kitsjaà-là x̄it̄a xi kota'yàt'aà-là. Kitsò-là:

—Ngats'ioò, t'ioo jè xi t̄íya ch̄itsín. 28 Jè-né xi jní-na xi síkixiya kjoa x̄it̄se xi b̄indaàjiìn-ko-nò. Jè jní-na x̄ixtèen xi kjondaà ts'e kjìn x̄it̄a mé-ne nga jchat'aà-là jé-là. 29 K'oaá xán-nò, mì t̄i kiì ski-na

vino skanda jè nàchrjein k'e nga skikò ìjngòò k'a-nò vino xit̩se jè nàchrjein k'e nga kot̩ixoma Na'èn-na.

*'En xi kùichja Jesús nga jè Pedro kjó'mat'in
(Marcos 14:26-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)*

³⁰ K'e nga jye kiseè jngòò-là sò Nainá ts'e Salmo, ikjoàn kii ján j'a nindoò Yá Olivo. ³¹ Jesús kitsò-là xit̩a xi kota'yàt'aà-là:

—Ngats'ioò jñò, nitjen jè, kijnei takòn-ná, nga k'oaá s'in tíchja Xojon-là Nainá nga tsò: “Kiyá jè paxtò koa jña orrè tsjohoya-né.” ³² Tanga koma iskan, k'e nga kjoaáya-na, kjin ítjòn-nò ján nangui Galilea.

³³ Kitsò Pedro:

—Na'sín ngats'ii xit̩a-lè xi i'nga tsjin takòn-lè, 'an, nimé nàchrjein-ne nga tsjin takòn-lè.

³⁴ K'eé kitsò-là Jesús:

—Okixii xi xan-lè, nitjen jè, k'e nga tikj'eè kjindáya kóxtí, ngaji, ján k'a tsjá'mat'in-ná.

³⁵ Pedro kitsò:

—Na'sín skanda ya kiyáko-lè mikii kójna'mat'in-lè.

Ngásòn kitsò ngats'ii xit̩a xi kota'yàt'aà-là Jesús.

Kii kitsò Jesús nga tsibítsi'ba ya i'nde ñánda 'mì Getsemaní

(Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46)

³⁶ K'eé kii Jesús ya ñánda 'mì Getsemaní ko xit̩a xi kota'yàt'aà-là. Kitsò-là:

—Titsajna ijndé. 'An, ya kò-là kjián nga kichjàt'aà-là Nainá.

³⁷ Jesús kiikō Pedro kō ingajò ìxti-là Zebedeo. Ikjoàn tsibíts'ia nga kjòba-là koà kisikájno inima-là.

³⁸ K'eé kitsò Jesús:

—Tsí baá ma-là inima-na koni tsí mejèn kiyá. Títsajna ijndé koà titsajnakon-kō-ná.

³⁹ Jesús kiikjá chiba-isa. Ikjoàn tsohojna tsakjàn skanda it'aà nangui koà kisijét'aà-là Nainá, kitsò:

—Ji xi Na'èn-na xan-lè, tsà kōma, kàtatjaàxìn-ná kjo'in koi, tanga mìtsà jè 'én ts'an kítasòn, jè kàtítasòn 'én tsiji.

⁴⁰ Ikjoàn j'ì ijngò k'a-ne ya ñánda títsajna xita-là xi kota'yàt'aà-là, tanga jñà xita-là, kjiyijòfè-né. Jesús kitsò-là Pedro:

—¿A mì kachíkjoa-nò tsà tà jngò hora kòbítsajnakon kō-ná? ⁴¹ Títsajnakoòn koà títis'ba-là Nainá mé-ne nga mì sùikijne-nò kjoa ts'e jé. Xi okixi, jé inima-nò tíjnandaà-né tanga jè yijo-nò xi tsjìn-là nga'ñó.

⁴² Xi ma-ne jò k'a kiì ijngò k'a Jesús nga kiì kítis'ba. Kitsò:

—Ji xi Na'èn-na xan-lè, tsà mìkiì kōma tjáxìn-na kjo'in koi, kōs'ín kàtítasòn koni s'ín mejèn-lè.

⁴³ K'e nga j'ì ijngò k'a-ne, jñà xita xi kota'yàt'aà-là, tákó kjiyijòfè-né nga 'ñó nijñá-là.

⁴⁴ Komà jàn k'a nga kiì kítis'ba. Yaá kisikítsajna xita xi kota'yàt'aà-là. Táko k'oaá tì kitsò nga tsibítsi'ba. ⁴⁵ J'ì ijngò k'a-ne ya ñánda títsajna xita xi kota'yàt'aà-là. Kitsò-là:

—¿A táko títisanìkjáya-nò kō títisafè-nò? Jyee ijchò hora-là, 'an xi Ki'ndí-là Xita xan-là yijo-na, yaá kongatsja jñà xita jé. ⁴⁶ Tísítjeen, chítsejèn-là, tìkjaán, jyee nchrobá chraña jè xi sùingatsja-na.

Kii komà k'e nga kindobà'ño Jesús

(Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

⁴⁷ Tákó t̄ik'eé t̄ichja-isa Jesús nga ijchò Judas xi ya itjojiin ts'e x̄ita-la Jesús xi tejò ma-ne. K̄jìn x̄ita t̄jiko xi 'ya k̄ichà ndojò k̄o yá. J̄ñà kisikasén x̄ita sk̄o-la n̄o'miì k̄o x̄ita jchínga xi ts'e x̄ita judío. ⁴⁸ Judas, jè xi tsat̄ijna Jesús, ítjòn tsibénojmi-la kós'ín kokò-la Jesús. Kitsò-la:

—Jè xi sk̄ine'a, jè-né xi t̄indoba'ño.

⁴⁹ N̄itoón kii kasit'aà chraña-la Jesús. Kitsò-la:

—Ndaà-lè Maestro.

Ikjoàn kiskine'a. ⁵⁰ Jesús kitsò-la:

—Amigo, ¿mé xá k̄oj-ne?

J̄ñà x̄ita xi t̄jiko Judas, n̄itoón kitsobà'ño Jesús.

⁵¹ Jngoò x̄ita xi t̄ikoā yā tsóhoko Jesús, tsachrje k̄ichà ndojò-la. Tsajá-la jè x̄ita chí'nda-la n̄o'miì ítjòn; tsatet'aà líká-la. ⁵² Jesús kitsò:

—T̄ikájn̄atjoi k̄ichà ndojò-lè yā i'nde-la; j̄ñà xi k̄ichà skaàn-ne nga s̄iik'en x̄ikjín, ngásòn k̄ichà k̄iyá ngajo-ne. ⁵³ ¿A mi 'ya-jèn tsà 'an s̄ijé-la N̄a'èn-na, tsatoó tejò jmiì àkjalē n̄itoón s̄iikasén-na?

⁵⁴ Tanga tsà k'oas'ín s̄ijé, mìkiì k̄itasòn koni s'ín t̄ichja Xojon-la Nainá nga mochjeén-né nga k'oas'ín koma.

⁵⁵ Jesús kitsò-la j̄ñà x̄ita xi k̄jìn ma-ne:

—¿Mé-ne k̄os'ín kòf'i ndobà'ño-ná nga k̄o k̄ichà k̄o yá kich'à koni tsà jngoò x̄ita chijé? Nachrjein nchijòn t̄ijnako-nò ján jngo ítjòn nga okoòya-nò k̄o mìkiì kindobà'ño-ná. ⁵⁶ K'oij̄ kjoa-la okoma-ne nga k̄itasòn 'én xi t̄jít'aà xojon-la j̄ñà x̄ita xi k̄ichja ngajo-la Nainá.

T̄ik'eé-né ngats'iì x̄ita xi kota'yàt'aà-la Jesús tsanga k̄o kitsjeiìn takòn.

Kií komà k'e nga tsibìjna Jesús nguixkòn nò'miì ítjòn

(Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Jñà xità xi kitsobà'ñó Jesús kiikò ñánda tíjna Caifás xi nò'miì ítjòn. Yáá títsajna xità xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés kò xità jchínga-la xità judío. ⁵⁸ Jè Pedro, tà kjiìn tà kjiìn tsajmeètjìngui-la skanda ijchò nditsin ni'ya-la nò'miì ítjòn. Jahas'en ni'ya. Yáá tsibìjnat'aà-la ñánda títsajna xità xi síkinda ni'ya ingò nga mejèn-la skoe kós'ín koma nga kjoehet'aà kjoa.

⁵⁹ Jñà xità sko-la nò'miì kò xità jchínga, ngats'iì xità xi tjín-la xá ts'e xità judío, tsohótsji'nde-la nga tsját'in 'én xi kondra ts'e Jesús mé-ne nga koma sijnatsja-ne xità Roma nga sijk'en Jesús. ⁶⁰ Tanga nímé 'én kisakò-la nas'ín ijchò xità ndiso xi kondra ts'e. Xi komà jskan ijchò jò xità ndiso ⁶¹ xi kitsò:

—Xità jè kitsò-né: “An, koma-na nga sìhixòña ingò ítjòn-la Nainá koa jàn nachrjein kindàyà òjngoò k'a-na.” ⁶² K'eé tsasijna kixi jè nò'miì ítjòn. Kitsò-la Jesús:

—¿A nímé 'én nokjoi, koni tsò 'én xi tsjá xità koi xi kondra tsiji?

⁶³ Jesús mìkii kùchja. Jè nò'miì ítjòn kitsò-la:

—Tènojmi kixi nga nguixkòn Nainá xi tíjnakon. Kot'in-nájen. ¿A ngaji-né xi Cristo [xità xi xó kisikasén-lè Nainá] nga Ki'ndí-la mai?

⁶⁴ Jesús kitsò-la:

—Ngají xi k'oa si nga 'an-ná. Tíkoá, k'oaá xán-nò, jñò jchà-ná xi Ki'ndí-la Xità xan-la yijo-na nga kótijnat'aà kixi-la ñánda tíjna Nainá

xi 'ñó tse nga'ño tjín-la. Tìkoáa jcha-ná k'e nga kjinchrobàjñaà jjiìn ifi xi ts'e ngajmiì.

⁶⁵ Jè nõ'miì ítjòn tsatijndajno yijo-la nikje-la xi íkjá nga 'ño kòjti-la, kitsò:

—Xìta jè, jyeé kà'yaà nga chjajno-la Nainá koni tsò 'én xi chja. ¿Mé s'eén-isa-ná xìta xi kj'eíí xi tsjá 'én? Jñá, jyeé kàna'yà-lá koni s'ín chjajno-la Nainá.

⁶⁶ ¿Jñò, kó bixón, mé xi sikoáa?

Ngats'iì xìta kitsò:

—Tjín-la jé, ok'ín-la nga sik'en.

⁶⁷ Ikjoàn tsibíchrá'a kò tsi'beé-la. Koá tjín xi isén-la tsi'beé'a, ⁶⁸ kitsò-la:

—Jì Cristo [xi xó kisikasén-lè Nainá], kot'ín-nájen, ¿yá xi tí'beé-lè?

K'e nga jè Pedro jàn k'a tsoho'mat'in Jesús

(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Jè Pedro k'e nga tíjna nditsin ni'ya, ijchòkon jngoò chjoón chí'nda xi kitsò-la:

—Tìkoáa ngaji, yaá tjaàkoì Jesús xi Galilea j'nde-la.

⁷⁰ Tanga jè Pedro tsoho'mat'in-né nga nguixkòn ngats'iì xìta. Kitsò:

—Mikiì be mé 'én xi tinokjòl.

⁷¹ Jè Pedro jyeé tíbitjo xotjoa ni'ya k'e kijtseè ìjngoò chjoón xi k'oà ti kitsò-la jñà xìta xi ya títsajna. Kitsò:

—Xìta jè, tìkoáa ya tsóhoko Jesús xi Nazaret ts'e.

⁷² Pedro ìjngoò k'a tsoho'mat'in. Kitsò:

—Tíbeè Nainá, mikiì bexkoan xìta jè!

⁷³ Nga komà iskan jñà xìta xi ya títsajna ijchòkon ñánda tíjna Pedro. Kitsò-la:

—Okixi-né, tikoáá ngaji xita xi kota'yàt'aà-la Jesús-né. 'Yaà-lè; k'oaá tís'ín nokjoi.

⁷⁴ K'eé isa 'ño kùichja Pedro kitsò:

—¡Beè Nainá, nas'ín tik'eèn-ná, mìkìi bexkoan xita jè!

Tik'e-ne kiskindàya jngò kóxtí. ⁷⁵ K'eé tsibítsjeèn-la Pedro koni kitsò-la Jesús: “K'e tikj'eè kjindáya kóxtí, ngaji, jàn k'a tsjá'mat'in-ná.” K'eé itjo ni'ya Pedro, jàn ndítsiaán; ndaà jchán kiskindàya.

27

*Kjoa xi komàt'in Jesús k'e nga kjòngatsja Pilato
(Marcos 15:1-2; Lucas 23:1-2; Juan 18:28-32)*

¹ K'e nga kis'e isén, ngats'iì xita sko-la no'miì, jña xita jchínga ts'e xita judío tsajoóya-ne nga kon-dra kjoì-la Jesús mé-ne nga koma sùngatsja-ne jña xita Roma nga sùk'en. ² Tsibít'aà'ño, kùkò nga kisingatsja Pilato xi xitaxá gobernador tíjna ts'e Roma.

Kii komàt'in Judas k'e nga k'en

³ Judas, jè xi tsatíjna Jesús, k'e nga jye kijtseè nga jye kitjoèt'in kjoa nga kiyá, 'ño kokájno-la kjoa xi kis'iìn koa kisikátji-ne ton chroba xi katé ma-ne jña xita sko-la no'miì kò xita jchínga. ⁴ Kitsò-la:

—Tseé jé tsohótsji-la yijo-na nga kisingatsja-nò jngò xita xi nímé jé tjin-la.

Tanga jña xita koi kitsò:

—Ngajen, mìkìi 'ya-jen. Kjoa tsiji-né.

⁵ Judas tsibítsjo ton ya ingo ítjòn. K'eé kii tsibítjohóngui yijo-la.

⁶ Jña xita sko-la no'miì, kiskoé ton, kitsò:

—Miki koma ya sijngoaá ton xi tjíya kaxa-la ton kjoṭjò-la Nainá. Ton jè, chjí-la mik'en-né.

⁷ K'eé tsajoóya-ne nga jè ton jè, nanguií kotse jngò 'nde-ne, xi 'mì: I'nde Ñánda Mandaà Tijí, mé-ne nga s'e-ne i'nde ñánda koma sùjìn xita xi xìn naxandá-la. ⁸ K'oií kjoa-la, skanda nachrjein i'nde, tákó k'oaá 'mì i'nde jè nga i'nde-la Jní 'mì. ⁹ K'oaá s'ín tsitasòn koni s'ín kitsò Jeremías xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Kiskoé ton chroba xi katé ma-ne, koni tjin tsibíjna-la chjí-la jña xita Israel, ¹⁰ ko k'oaá s'ín kisikjeén ton jè nga tsatse i'nde-la xita xi tijí bindaà koni s'ín kitsjaà-na okixi Nainá.”

*'Én xi kiichja Pilato k'e nga kiskònangui-la Jesús
(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)*

¹¹ Jesús, k'e nga síjna nguixkon jè xitaxá gobernador kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿A ji-né xi xitaxá ítjòn-la jña xita judío?

Jesús kitsò:

—Ngají xi k'oa si nga 'an-ná.

¹² K'e nga nchihóngui Jesús jña xita skò-la no'miì ko xita jchínga-la xita judío, Jesús nimé 'én kiichja.

¹³ K'eé kitsò Pilato, jè xi xitaxá gobernador:

—¿A mì na'yà-la koni tsò-lè? Kjìn 'én tsjá xi kondra tsiji.

¹⁴ Tanga Jesús nijngò 'én kiichja. K'oií kjoa-la nga jè xitaxá gobernador tà k'oaá komà-la.

*Kií komà k'e nga kitjoònè kjoa Jesús nga kiyá
(Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)*

15 Nga x̄k̄i nó k'e nga bitjo s'eí Paxko, jè x̄itaxá gobernador s̄ik̄ijnandeíí jngoò x̄it̄a xi t̄ítsa'ya ndayá, jè xi mejèn-la x̄it̄a naxandá nga k̄ijnandeíí.
 16 T̄ik'eé-ne t̄ijna'ya ndayá jngoò x̄it̄a xi 'ya-la nga 'ñó ts'en xi 'mì Barrabás. 17 K'e nga chixoña x̄it̄a naxandá, jè Pilato kiskònangui-la, kitsò-la:

—¿Yá-né xi mejèn-nò nga k̄ijnandeíí? ¿A Barrabás-né, o xi Jesús-né xi Cristo 'mì-là?

18 Koií ōkitsò-ne Pilato nga jyeé t̄ijìn-la nga tà kjoax̄itakòn-né nga ya ijchò s̄ingatsja Jesús.

19 Jè Pilato k'e nga t̄ijna ni'ya osen, jè chjoón-la kisikasén xá-la, kitsò-la: “Kiì j̄i chingájiìn kjoa-la x̄it̄a kix̄i jè. Nati n̄it̄j̄en, tsí 'ñó ch'o tsò nijná xi kò'biì-na it'aà ts'e.”

20 Tanga j̄ñà x̄it̄a sko-la n̄o'miì k̄o x̄it̄a jchínga, chinchá'a x̄it̄a naxandá nga k̄atasíjé nga k̄at̄ijnandeíí Barrabás k̄o k̄atasík'en Jesús. 21 Jè x̄itaxá gobernador ìjngoò k'a kiskònangui-la j̄ñà x̄it̄a naxandá; kitsò-la:

—¿Ñá-laá nga ingajò x̄it̄a koi xi mejèn-nò nga s̄ik̄ijnandiáá?

J̄ñà x̄it̄a naxandá kitsò:

—Jè Barrabás.

22 Pilato kiskònangui-la j̄ñà x̄it̄a naxandá. Kitsò-la:

—¿Mé xi s̄ik̄oáá Jesús xi Cristo 'mì-là?

Ngats'ìì x̄it̄a naxandá kitsò:

—¡K̄atasit'aà krò!

23 K'eé kitsò Pilato:

—¿Mé jé xi tsohótsji, mé-ne kiyá-ne?

J̄ñà x̄it̄a, ìs̄aá 'ñó k̄iichja, kitsò:

—¡K̄atasit'aà krò!

24 K'e nga kijtsee Pilato nga nì mé kjoa sin-daàjìin, tà isaá tímatse kjoasiì, kiskinìkjaá nandá nga tsaníno tsja nga nguixkon xitá naxandá [mé-ne nga skoë-ne jñà xitá nga nímé jé tjín-la]. Kitsò:

—Nímé jé tjín-na xi it'aà ts'e xitá kixi jè nga mejèn-nò nìk'eèn. Kjoa tsajòn-nò.

25 Ngats'ìi xitá kjin kitsò:

—Kjoabiyaà-la xitá jè, kinda tsajen-nájen ko ixti-najen.

26 Pilato, k'ée kisikíjnandejí Barrabás; k'e nga jye kitsjaà okixi nga tsajá-la Jesús, ikjoàn kisìngatsja nga sit'aà krò.

27 Jñà soldado-la xitaxá gobernador kiiko Jesús ján ni'ya osen. Ikjoàn kiichja yije-la soldado xíkjin nga tsibìtsajnandiì-la. 28 Tsachrje nikje-la koa kisikjá jngoò nikje xi inì kji. 29 Ikjoàn tsibí'a sko jngoò corona na'yá xi jñà xó tsibíndaà-ne, koa jngoò yá tsohóya tsja kixi; k'ée chinchaxkó'nchit'aà-la nga kisìsobà-la. Kitsò-la:

—¡Viva xitaxá ítjòn-la xitá judío!

30 Tikoáá tsibíchrájno koa kiskoé yá xkajnchra xi kjiya tsja, tsatjì sko. 31 K'e nga jye kisìsobà-la, jaàxin-la nikje inì xi íkjá. Ikjoàn kisìkákjá-ne xi nikje ts'e. K'ée kiiko nga kosit'aà krò.

Kíi kiniko Jesús k'e nga kisasit'aà krò

(Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

32 K'e nga jye nchifiko Jesús, kiskaàkjoò jngoò xitá xi Cirene i'nde-la xi 'mì Simón. Jñà soldado kjo'ño kis'ìin-la nga kisìk'ajen krò-la Jesús.

³³ K'e nga ijchòko ya i'nde ñánda 'mì Gólgota 'én xi tsòya-ne i'nde skò mik'en, ³⁴ yaá kitsjaà-la vino xi tsjájiin-la ndá chikitsja. K'e nga kiskoòt'aà Jesús mikì kits'iì.

³⁵ K'e nga jyeé tsasit'aà krò, jña soldado kisiskáko nikje-la Jesús nga kisika'bí-la xíkjín yá ts'e koma. K'oaá s'ín tsitasòn 'én-la jè xita xi kiichja ngajo-la Nainá nga kitsò: “Kisika'bí nikje-na koa kisiskáko yá ts'e koma.” ³⁶ Ikjoàn yaá tsibìtsajna nga kisikinda Jesús. ³⁷ Ya isòn skò krò tsibít'aà 'én xi k'oa kitsò mé jé xi komà-la nga kinìk'en. Jña 'én koi, tsò: “Jè jèe xi Jesús xi Xitaxá Ítjòn-la xita judío.”

³⁸ Tikoáá kisit'aà krò jò xita chijé. Jngoò kisit'aà nga kixi-la koa jngoò kisit'aà nga ngaskón-la. ³⁹ Jña xita xi ya ja, síkatji skò nga kiichjajno-la, ⁴⁰ kitsò-la:

—Ji, k'oaá kisi nga siixòñi ingo ítjòn-la Nainá ko jàn nàchrjein kındaà ngajo-ne; tikíjnandeí yijo-lè. Tsà kixi kjoa nga ji xi Ki'ndí-la Nainá, chinájen-t'i yijo-lè krò.

⁴¹ K'oaá tis'ín kisìsobà-la jña xita skò-la no'miì, ko xita xi okóya kjotíxoma-la Nainá xi kiskii Moisés, ko xita jchínga ts'e xita judío. Kitsò:

⁴² —Xita jè, tsachrjekàjiin kjo'in xi kj'eíí xita, tanga jè xi yijo-la, mìkiì ma ochrjekàjiin kjo'in. Tsà kixi kjoa nga jè Xitaxá Ítjòn-la Israel, kàtitjojen-t'aà krò mé-ne nga kòkjeiín-ná it'aà ts'e. ⁴³ Xita jè, it'aà ts'e Nainá kjò'ñót'aà ikon. Tsà kixi kjoa tsjakeè Nainá, i'ndeí, jè kàtasìko. Nga k'oaá ti kitsò nga Ki'ndí-la Nainá ma.

⁴⁴ Skanda jña xita chijé xi tikoá ya kjit'aà krò tikoáá tsatít'aà.

*Mé xi komà k'e nga k'en Jesús
(Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan
19:28-30)*

⁴⁵ K'e nga ijchò nchisen skanda xi jàn nga kjòhoxòn, kòhokji nga tíjtsa isò'nde kòjñò. ⁴⁶ Tìjè-ne hora Jesús 'ñó kiichjə nga kitsò: “Elí, Elí, ¿lama sabactani?” 'Én jè tsòya-ne: Nainá, Nainá, ¿mé-ne kàjneitakòn-ná?

⁴⁷ Tjín i'nga xitə xi ya títsajna xi kiì'nchré-la, kitsò:
—Xitə jè, jé chja-la Elías.

⁴⁸ K'ée tsangachikon jngoò xi kiikjaá tsanga; kisika'nchi-la kə vinagre; ikjoàn tsibísko-la ínaxo; kitsjaà-la Jesús nga kàt'ì. ⁴⁹ Tanga kitsò xitə xi i'nga:

—Kiì k'oa nìko, chítsejèn-lá, ¿a kjoí Elías nga skónájen-t'aà krò?

⁵⁰ Jesús ìjngoò k'a 'ñó kiskindàya. Ikjoàn k'en. ⁵¹ Jè nikje velo xi tjohóya jngoò osen ingo ítjòn kixajndà. Jòya komà skanda it'aà nanguì; ts'a ch'ón koə tsàkjàn naxi ⁵² nga kitáx'a jñà itsjó-la mik'en. Kjìn xitə tsjeè-la Nainá jaáya-la xi kjòtseé k'en. ⁵³ Jñà xitə mik'en xi itjo-ne itsjó-la, k'e nga koma iskan nga jaáya-la Jesús, xitə koi, jahas'en ya naxandá tsjeè Jerusalén; kjìn xitə kijtseèxkon.

⁵⁴ Jñà xitə xi nchisíkinda Jesús kə jé xitə sko-la soldado, k'e nga kijtseè nga ts'a ch'ón, ngats'ì kjoə xi komà, tsí ndaà kitsakjòn. K'ée kitsò:

—Kixí-là kjoə, xitə jèe, Ki'ndí-la Nainá-né.

⁵⁵ Tikoá kjìn íchjín títsajna xi kjìin nchikot-sejèn-ne xi inchrobà-tjingui-la Jesús skanda ján Galilea nga kisìchját'aà-la. ⁵⁶ Yaá títsajna xi 'mì

María Magdalena, María xi nea-la ma Jacobo ko José, ko nea-la ixti-la Zebedeo.

K'e nga kishijiin Jesús

(Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁵⁷ K'e nga jye kòjñò, j'ii jngoò xita nchiná xi 'mì José. Yaá i'nde-la jè naxandá xi 'mì Arimatea. Xita jè tikoáá yaá kiskoòta'yàt'aà-la Jesús. ⁵⁸ K'eé kiichja-la Pilato nga kisijé-la yijo-la Jesús. Jè Pilato kitsjaà okixi nga kàtatjoé-la. ⁵⁹ José kiskoé yijo-la Jesús; kisikájté jngoò nikje sávana tsjeè. ⁶⁰ Kii kishijiin ya nangui-la xi ts'e José. Kiskinìs'engui jngoò ngajo itsjó xitse xi xó tsibíndaà-ne ya ingui nguijo. Ikjoàn tsohójtsa xotjoa-la ngajo jngoò ndajo teè; ikjoàn kii-ne. ⁶¹ Jè María Magdalena ko María xi jngoò, yaá tsibìtsajnat'aà chraña-la ñánda kishijiin Jesús.

Mé-ne soldado kisikinda-ne ñánda kishijiin Jesús

⁶² K'e nga komà inchijòn, jè nàchrjein nikjáya, jña xita sko-la no'miì ko xita fariseo kiikon Pilato. ⁶³ Kitsò-la:

—Na'èn, bítsjeèn-najen, jè xita ndiso jèè, k'e nga sa tsibijnakon kitsò-né: “K'e nga kijchò jàn nàchrjein kjoaáya-na.” ⁶⁴ K'oií kjoa-la kàtamakinda itsjó-la skanda k'e koma jàn nàchrjein nga mì yaá kijchò xita-la xi kota'yàt'aà-la k'e nga nitjen nga kijko chijé yijo-la. Ikjoàn kitsò jña xita-la nga keènojmi-la jña xita naxandá: “Jyeé jaáya-la xi it'aà ts'e kjoabiyaà.” Koá isaá ch'o komà 'én ndiso koi koni jña xi ítjòn.

⁶⁵ Kitsò Pilato:

—Ya títsajna soldado. Tanguió t̄ikindāa. 'Ñó tichjoà jè ìtsjó nga 'ño kàtas'e.

⁶⁶ K'eé kii nga tsibíchjoà'ño jè ìtsjó koa tsasén jngoò-là sello ya isò'nga-là ndajo xi kijtsa. Ikjoàn kisikítsajna soldado xi kisikinda.

28

Mé xi komà k'e nga jaáya-là Jesús it'aà ts'e kjoabiyaà

(Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

¹ K'e nga jye tsato nàchrjein nìkjáya, nga jye tís'e isén jè nàchrjein tahàngo nga tàts'en xomàna, kii María Magdalena ko María xi ìjngoò nga kii katsejèn-là ìtsjó-là ñánda kisihijín Jesús. ² K'e nga itjokàjen jngoò àkjale-là Nainá xi inchrobà-ne ngajmii, tà n̄it̄oón ts'a jngoò ch'ón xi 'ño ts'a nga jaàxin jè ndajo xi kijtsa ngajo ìtsjó; yaá tsibijnasòn. ³ Jè àkjale ote kji koni jngoò ni'ín ch'on; ko jè nikje-là xi íkjá, chroba kji koni kjoàn 'nchán. ⁴ Jñà soldado k'e nga kijtseè, tsí ndaà kitsakjòn-là. Tsí ch̄iba-là tsatsé-né koa yaá k'en-ña. ⁵ Jè àkjale kitsò-là jñà íchjín:

—Kì tsakjoòn-jèn. Be-ná, jè binchaàtsjioè Jesús xi kisit'aà krò. ⁶ Mì t̄i íj t̄jna-ne. Jyeé kòfaáya-là koni s'ín kitsò nga kjoaáya-là. Nchrobá ch̄itsejèn-là ìnde-là ñánda kisijna. ⁷ N̄it̄oón tanguió, koatìn-là x̄it̄a xi kota'yat'aà-là: “Jyeé kòfaáya-là. Jè, yaá t̄ifi ítjòn-nò ján Galilea. Yaá jchaxkoòn ìjngoò k'a.” Ta k'oaá t̄jín 'én xi tsja-nò.

⁸ Jñà íchjín n̄it̄oón itjongui-ne nguijo; kii tsangachikon; okji tsakjón koa okji 'ño tsja s'e-là nga kii kénójmí-là x̄it̄a xi kota'yat'aà-là Jesús. ⁹ K'e

nga nchifi íchjín, tà n̄itoón kisatiikjòè Jesús koa kisìhixat'aà. J̄nà íchjín, kii kinchat'aà chrañà-là, ikjoàn chincha-xkó'nchit'aà-là nga kijtseèxkón, k'eé kitsohòkjá ndsoko. ¹⁰ Jesús kitsò-là:

—Kì tsakjoòn-jèn. Tanguió t̄iki'nchré j̄nà 'ndsè mé-ne nga kàtjì-ne ján Galilea. Yáá skoe ìjngò k'a-na.

'Én xi kitsjaà j̄nà soldado

¹¹ K'e nga nchifi-ne j̄nà íchjín, t̄ikoaá kii i'nga-ne j̄nà soldado xi kisikinda jé itsjó; kii ján jngò osen naxandá nga kii kénojmi-là j̄nà x̄ita sko-là nò'miì ngats'ìi kjoa xi komà. ¹² J̄nà x̄ita sko-là nò'miì kiikáko j̄nà x̄ita jchínga. K'e nga jye tsajoóya-ne, tseé ton kitsjaà-là j̄nà soldado, ¹³ ikjoàn kitsò-là:

—J̄nò, k'oaá tixón: “K'e nga ijchò osen n̄itjen nga titsayijòfè-jen, j̄nà x̄ita xi kota'yàt'aà-là Jesús ijchòkjaá chijé yijo-là.” ¹⁴ Tsà kji'nchré jè x̄itaxá gobernador nga titsayijòfè, ngajeén onguichoòn-jen mé-ne nga mì kjo'in tsjá-nò.

¹⁵ J̄nà soldado kiskoé ton xi kitsjaà-là ko k'oaá s'ín kitsò koni s'ín ki'mì-là. Skanda nachrjein ì'ndeì tákó k'oaá tsò j̄nà x̄ita judío.

Kii kitsò Jesús nga kitsjaà-là xá x̄ita xi kota'yàt'aà-là

(Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23)

¹⁶ J̄nà x̄ita xi kota'yàt'aà-là Jesús xi nguì tejn-gò ma-ne, kii ján Galilea ya nindoò ñanda nga okitsò-là Jesús. ¹⁷ K'e nga kijtseè Jesús, chincha-xkó'nchit'aà-là nga kijtseèxkón. Tanga tjín i'nga xi mìkii kòkjeiín-là tsà jè-né. ¹⁸ Jesús, k'eé kii kasit'aà chrañà-là, kitsò-là:

—Jyee kitjoé yije-na nga'ño nga 'an kotixoma ngajmii ko i isò'nde. ¹⁹ Tanguíchòn yije xita xi tjin nga títja naxandá xi tjin isò'nde; takóya-là nga it'aà ts'an kàtakota'yà; t'een bautizar it'aà ts'e 'ín-la Na'èn-ná ko ts'e Kí'ndí-la ko ko ts'e Inima Tsjeè-la Nainá; ²⁰ takóya-là nga kàtasíkitasòn yije kjoa xi 'an tsakoòya-nò. Kì nìchàajìin-jèn nga 'aán tìjnako-nò nàchrjein inchiòn skanda k'e nga kjoehet'aà isò'nde. K'oaá s'ín kàtama.

'Én-lá Nainá xi kjoa ts'e Jesucristo
New Testament in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl
Mazateco de S Jeronimo Tecoatl; maa
(MX:maa:Mazatec, San Jerónimo Tecóatl)

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, San Jerónimo Tecóatl [maa], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, San Jerónimo Tecóatl

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

9f778253-d34e-5037-af35-7bca16479aa0